

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2014

Banská Bystrica, marec 2015

Obsah

1. Identifikácia organizácie	3
2. Poslanie a strednodobý výhľad organizácie	4
2. 1. Poslanie a hlavné úlohy organizácie	4
2. 2. Predpokladaný vývoj organizácie a rozvoj aktivít	7
2. 2. 1. Základný a aplikovaný výskum a tvorba predpisov	7
2. 2. 2. Ochrana a praktická starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny	8
2. 2. 3. Dokumentácia a informačné systémy	9
2. 2. 4. Environmentálna výchova	10
2. 2. 5. Edičná činnosť	11
2. 2. 6. Spolupráca s domácimi inštitúciami a organizáciami	11
2. 2. 7. Medzinárodná spolupráca	12
3. Činnosť organizácie v roku 2014	13
3. 1. Základný a aplikovaný výskum a tvorba predpisov	13
3. 2. Budovanie sústavy Natura 2000	21
3. 3. Ochrana a praktická starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny a jaskyne	23
3. 4. Prevádzka a rozvoj sprístupnených jaskýň	31
3. 5. Tvorba koncepcií, programov a metodík	34
3. 6. Príprava odborných podkladov pre orgány štátnej správy	35
3. 7. Monitoring a informačné systémy	36
3. 8. Zvyšovanie úrovne informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti	37
3. 9. Edičná činnosť	42
3. 10. Spolupráca s domácimi inštitúciami a organizáciami	43
3. 11. Medzinárodná spolupráca	44
3. 12. Projektová činnosť	53
4. Rozpočet a náklady organizácie	65
5. Personálne otázky	75
6. Ciele a prehľad ich plnenia	76
7. Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v danom roku	77
8. Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie	77

Prílohy:

Č. 1. Organizačná schéma Štátnej ochrany prírody a krajiny
Č. 2. Adresár ŠOP SR
Č. 3. Vyhodnotenie plnenia plánu hlavných úloh ŠOP SR za rok 2014

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Názov organizácie:	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Sídlo organizácie:	Banská Bystrica, Tajovského 28/B
Rezort / zriaďovateľ:	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Kontakt:	tel.: + 421 48 472 20 26, fax: + 421 48 472 20 36
Forma hospodárenia:	príspevková organizácia
Generálny riaditeľ:	Ing. Milan Boroš

Členovia vedenia:

- Ing. Milan Boroš, generálny riaditeľ ŠOP SR
- RNDr. Ján Zuskin, riaditeľ sekcie Správy slovenských jaskýň
- Mgr. Michal Adamec, riaditeľ sekcie ochrany prírody a krajiny
- Mgr. Svetlana Ivanová, riaditeľka sekcie pre medzinárodnú spoluprácu a EÚ (do 30.7.2014)
- Ing. Iveta Danišová, riaditeľ sekcie ekonomiky a prevádzky
- Mgr. Michal Kalaš, riaditeľ Správy Národného parku Malá Fatra
- RNDr. Ľuboš Čillag, riaditeľ Správy Národného parku Nízke Tatry
- Ing. Vladimíra Fabriciusová, riaditeľka Správy Chránenej krajinskej oblasti Poľana
- Mgr. Peter Puchala, PhD., riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Malé Karpaty
- RNDr. Dušan Karaska, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Horná Orava
- Ing. Radimír Siklienka, PhD., riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Ponitrie
- Ing. Tomáš Dražil, PhD., riaditeľ Správy Národného parku Slovenský raj
- Ing. Pavol Majko, riaditeľ Správy Tatranského národného parku
- Ing. Tomáš Didirka, riaditeľ Správy Národného parku Poloniny
- Ing. Beáta Forintová, riaditeľka Regionálneho centra ochrany prírody v Prešove
- Ing. Ján Cibul'a, riaditeľ Regionálneho centra ochrany prírody v Bratislave
- Mgr. Alexander Fekete, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Dunajské luhy
- Ing. Vladimír Klč, PhD., riaditeľ Správy Pieninského národného parku
- Ing. Ján Kilík, riaditeľ Správy Národného parku Slovenský kras
- Mgr. Peter Vantara, riaditeľ Správy Národného parku Veľká Fatra
- Mgr. Karol Pepich, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy
- Mgr. Csaba Balázs, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Cerová vrchovina
- Ing. Ladislav Rovňák, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Vihorlat
- Mgr. Andrea Šimková, riaditeľka Správy Chránenej krajinskej oblasti Latorica
- Ing. Dušan Valachovič, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Záhorie
- Ing. Ján Korňan, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Kysuce
- Ing. Drahomír Stano, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Biele Karpaty
- RNDr. Dušan Trcka, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Štiavnické vrchy
- Ing. Juraj Platko, riaditeľ Správy Chránenej krajinskej oblasti Východné Karpaty

Foto: F. Szalay

2. POSLANIE A STREDNODOBÝ VÝHĽAD ORGANIZÁCIE

2. 1. POSLANIE A HLAVNÉ ÚLOHY ORGANIZÁCIE

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) bola zriadená rozhodnutím ministra životného prostredia Slovenskej republiky z 25. decembra 1995 číslo 23/1995-4.1. o zlúčení správ národných parkov do jednej rozpočtovej organizácie v znení rozhodnutia z 27. 12. 1997 č. 20/1997-4.1 a rozhodnutia č. 26/2000-4 z 15. júna 2000, ktorým sa názov organizácie „Správa národných parkov Slovenskej republiky“ zmenil na „Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky“. Na základe rozhodnutia ministra životného prostredia Slovenskej republiky z 5. decembra 2007 č. 74/2007 – 1.8. bola so Štátnou ochranou prírody SR s účinnosťou od 1. januára 2008 zlúčená Správa slovenských jaskýň.

Predmet činnosti organizácie podrobnejšie upravuje zriaďovacia listina ŠOP SR vydaná rozhodnutím ministra životného prostredia z 5. decembra 2007 č. 75/2007 – 1.8. a Štatút ŠOP SR vydaný rozhodnutím ministra životného prostredia z 5. decembra 2007 č. 76/2007 – 1.8.

ŠOP SR je odborná organizácia ochrany prírody v priamom riadení Ministerstva životného prostredia SR s celoslovenskou pôsobnosťou, zameraná na zabezpečovanie odbornej činnosti pre výkon štátnej ochrany prírody a krajiny podľa ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon“) a na plnenie úloh na úseku ochrany druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi (tzv. CITES).

Organizačne sa člení na 9 správ národných parkov, 14 správ chránených krajinných oblastí a 2 regionálne centrá ochrany prírody. Riaditeľstvo sídli v Banskej Bystrici a sekcia Správa slovenských jaskýň sídli v Liptovskom Mikuláši. Územná pôsobnosť organizačných útvarov bola určená rozhodnutím ministra životného prostredia SR z 5. decembra 2007 č. 77/2007 – 1.8. a bola stanovená na princípe územnej pôsobnosti národných parkov, chránených krajinných oblastí a k nim priľahlých okresov.

Príloha č. 1. Organizačná schéma ŠOP SR.

K základným činnostiam ŠOP SR patrí zabezpečovanie všeobecnej a osobitnej územnej ochrany prírody a krajiny, druhovej ochrany živočíchov, rastlín, nerastov a skamenelín, ochrany drevín a praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, tvorba dokumentácie ochrany prírody. Plní tiež úlohy v oblasti výchovy, vzdelávania, propagácie, edičnej činnosti a na úseku medzinárodnej spolupráce.

Riaditeľstvo Štátnej ochrany prírody v Banskej Bystrici v súčinnosti s ostatnými organizačnými jednotkami ŠOP SR

- vypracúva návrhy stratégií, koncepcií, programových zámerov a opatrení na zabezpečenie ochrany prírody a krajiny, dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
- spracúva odborné podklady pre návrhy právnych predpisov,
- koordinuje a metodicky riadi výkon ochrany prírody a krajiny,
- vypracúva odborné podklady pre výkon štátnej správy ochrany prírody MŽP SR,
- plní medzinárodné záväzky v oblasti ochrany prírody a krajiny, vykonáva funkciu vedeckého orgánu CITES,
- plní funkciu koordinátora pre sústavu Natura 2000,

Správa slovenských jaskýň (SSJ)

- zabezpečuje správu jaskýň ako vlastníctva Slovenskej republiky,
- vykonáva prevádzku sprístupnených jaskýň, buduje a zabezpečuje údržbu vstupných areálov a technickej infraštruktúry na povrchu i v podzemí sprístupnených jaskýň,
- podieľa sa na metodickom usmerňovaní starostlivosti o krasovú krajinu,
- vykonáva a koordinuje výskum, monitoring a dokumentáciu jaskýň, najmä s cieľom tvorby praktických aplikácií pre potreby ochrany prírody,
- vykonáva a zabezpečuje súbor opatrení na ochranu a prezentáciu slovenskej časti lokality svetového prírodného dedičstva Jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu,
- spravuje dve jaskynné lokality (Domica, jaskyne Demänovskej doliny) zaradené do ramsarského zoznamu medzinárodne významných mokradí,
- rieši úlohy týkajúce sa ochrany krasu a jaskýň, ktoré si vyžadujú cezhraničnú spoluprácu (jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu, krasové a pseudokrasové územia na hranici s Poľskou republikou), zúčastňuje sa rokovaní a plní uznesenia prijímané spoločnými pracovnými skupinami vytvorenými príslušnými ministerstvami susediacich štátov,
- na celosvetovej úrovni zastupuje slovenské jaskyniarstvo v Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA), v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou aj v Medzinárodnej speleologickej únii (UIS) a Speleologickej federácii Európskej únie (FSEU),
- v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami zabezpečuje pre verejnosť speleoterapiu a ozdravovacie speleoklimatické pobyty v jaskyniach,
- plní úlohy týkajúce sa environmentálnej výchovy a vzdelávania verejnosti.

Správy chránených krajinných oblastí (S CHKO), správy národných parkov (S NP) a regionálne centrá ochrany prírody (RCOP)

- pripravujú odborné podklady pre vymedzenie funkcií a kategórií ochrany území, pre ich únosné zaťaženie a navrhujú zásady ich využívania vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzujú dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov a navrhujú spôsob ich ochrany,

- zabezpečujú realizáciu asanačných, rekultivačných a rekonštrukčných zásahov s cieľom optimalizovať stav chránených území a realizujú ďalšie preventívne alebo nápravné opatrenia v územnej a druhovej ochrane,
- určujú vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť druhov a zabezpečujú ochranu druhov chránených podľa medzinárodných dohovorov,
- vypracúvajú dokumentáciu ochrany prírody a krajiny podľa § 54 zákona, podieľajú sa na realizácii projektov zameraných na ochranu biodiverzity a ekologickej optimalizácie priestorového usporiadania a funkčného využitia krajiny,
- vypracúvajú odborné podklady pre výkon štátnej správy krajských a obvodných úradov životného prostredia vo veciach ochrany prírody a krajiny, odborné stanoviská pre výnimky zo zákazov ustanovených zákonom, pre vydávanie súhlasov, záväzných posudkov a vyjadrení orgánov ochrany prírody a krajiny, vedú regionálne zoznamy osobitne chránených častí prírody a krajiny podľa § 51 zákona, príslušné databázy a poskytujú informácie,
- označujú chránené časti prírody a krajiny a vypracúvajú podklady pre vyhlasovanie ich ochrany.

Organizačné útvary ŠOP SR

- zabezpečujú environmentálnu výchovu a vzdelávanie so zameraním na ochranu prírody a krajiny, poskytujú služby návštevníkom chránených území,
- budujú náučné chodníky, prevádzkujú informačné strediská a iné zariadenia ochrany prírody a krajiny vo svojej správe vrátane rehabilitačných staníc, chovných staníc a záchytných centier.

Základným dokumentom ochrany prírody je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády č. 231, ktorú následne odsúhlasila Národná rada Slovenskej republiky v júni 1997). Program na jej plnenie je premietnutý do Akčného plánu pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku (uzn. vlády SR č. 515/1998 zo dňa 4.8.1998), ktorý je v konkrétnych úlohách zapracovaný do plánu hlavných úloh ŠOP SR. Strategické úlohy organizácie do roku 2015 obsahuje STRATÉGIA ROZVOJA Štátnej ochrany prírody SR s výhľadom do roku 2013 (schválená uzn. OPM č. 194/2005 z 15.12.2005), koncepčným materiálom ochrany prírody a krajiny je KONCEPCIA OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY (schválená uzn. vlády SR č. 471 z 24.5.2006).

2. 2. PREDPOKLADANÝ VÝVOJ ORGANIZÁCIE A ROZVOJ AKTIVÍT

Hlavným faktorom ovplyvňujúcim ďalšie smerovanie štátnej ochrany prírody je **implementácia princípov legislatívy ochrany prírody EÚ** do systému ochrany prírody na Slovensku pri udržaní národných špecifik. Popri implementácii právnych predpisov ide predovšetkým o budovanie osobitnej sústavy chránených území **Natura 2000**, optimalizáciu územnej ochrany prostredníctvom zonácie chránených území, uplatnenie systému ochrany biotopov s prednostným zapojením vlastníkov a užívateľov pozemkov do manažmentu chránených území.

2. 2. 1. ZÁKLADNÝ A APLIKOVANÝ VÝSKUM A TVORBA PREDPISOV

Ťažisko odbornej činnosti ŠOP SR v súčasnom období spočíva v spracovaní podkladov pre budovanie ekologickej siete Natura 2000 na Slovensku. Z právneho hľadiska ide o implementáciu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Smernica o vtácoch) a Smernice Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Smernica o biotopoch).

Príprava podkladov zahŕňa: mapovanie biotopov (nelesné a lesné biotopy), inventarizáciu európsky významných druhov živočíchov a rastlín, analýzu pozemkov pre spracovávaný návrh:

- Chránené vtáčie územia (Special Protection Areas – SPAs)
- Územia európskeho významu (Special Areas of Conservation – SACs)

Program budovania sústavy chránených území Natura 2000 obsahuje viacero strategických cieľov:

1. Implementácia smernice o vtácoch a smernice o biotopoch do národnej legislatívy.
2. Inštitucionálne a technické zabezpečenie budovania sústavy Natura 2000.
3. Zabezpečenie odborných podkladov pre vyčlenenie území sústavy Natura 2000.
4. Informovanie verejnosti o budovaní sústavy Natura 2000.
5. Doplnenie národného zoznamu území európskeho významu a zabezpečenie zákonnej ochrany území Natura 2000.
6. Zabezpečenie starostlivosti o územia Natura 2000.
7. Zabezpečenie dlhodobého monitoringu stavu biotopov a druhov.

Ďalšie úlohy na tomto úseku činnosti organizácie sú orientované na výskum a prieskum zastúpenia biotopov v chránených územiach a zhodnotenie ich stavu prostredníctvom inventarizačných výskumov a aplikovaného výskumu alebo ich realizáciou v spolupráci s výskumnou a vedeckou základňou SR. V rámci druhovej ochrany sa vykonáva výskum populácií ohrozených a chránených druhov živočíchov a rastlín a celoslovenský výskum vybraných druhov alebo ich skupín, ako aj výskum pre potreby spracovania programov záchrany o chránené druhy.

Stanovené **priority výskumu**:

- **Rastliny**: druhy európskeho významu, kriticky ohrozené druhy, vstavačovité, vybrané invázne druhy rastlín, druhy z prílohy I Bernského dohovoru.
- **Živočíchy**: druhy európskeho významu (najmä druhy, výskum ktorých požaduje Komisia), veľké šelmy, kriticky ohrozené druhy.
- **Biotopy** európskeho a národného významu.
- **Vodopády**: hodnotné, spĺňajúce kritériá na ochranu prírodnej pamiatky.
- **Významné a perspektívne stromy**.
- Výskum vybraných **ohrozených rašelinísk**.
- Výskum **mokradí**, najmä ramsarských lokalít medzinárodného významu.
- Výskum **jaskýň** zaradených do zoznamu svetového prírodného dedičstva.
- **Jaskyne** vyhlásené za národné prírodné pamiatky, **jaskyne** ohrozené antropogénnou činnosťou.

2. 2. 2. OCHRANA A PRAKTICKÁ STAROSTLIVOSŤ O OSOBITNE CHRÁNENÉ ČASTI PRÍRODY A KRAJINY

V rámci **ochrany biodiverzity** je potrebné dosiahnuť udržanie vybraných biotopov a druhov v priaznivom stave z hľadiska ich zachovania a ochranu ohrozených, endemických, zriedkavých a zraniteľných voľne žijúcich druhov fauny a flóry (prioritné druhy) v rámci každého štátu a zároveň v Európe ako celku.

Základným nástrojom na ochranu biodiverzity je **tvorba ekologických sietí** – siete chránených vtáčích území (Special Protection Areas – SPAs) a území európskeho významu (Special Areas of Conservation – SACs), ktoré tvoria sústavu území Natura 2000, ako aj národnej sústavy chránených území.

Základnými cieľmi sú:

- **Legislatívne zabezpečiť** sústavu chránených území tak, aby reprezentatívne pokrývala všetky typy biotopov a tvorila súčasť európskej sústavy chránených území.
- **Zabezpečiť dôslednú ochranu** reprezentatívnych území, ktoré sú predpokladom na zachovanie typických foriem živej a neživej prírody.
- **Vytvoriť podmienky** na udržanie prirodzenej životaschopnosti populácie druhov v prírodnom prostredí.
- Realizovať **programy záchrany kriticky ohrozených druhov**.
- Posilniť **manažment chránených území** prostredníctvom programov starostlivosti, ktoré budú spracúvané pre všetky územia, a zapojiť verejnosť do ich prípravy a realizácie.
- Zohľadňovať prírodné hodnoty, **ekologickú únosnosť a zraniteľnosť územia** pri posudzovaní navrhovaných ekonomických aktivít v chránených územiach.
- Realizovať **praktickú starostlivosť** o biotopy, ktoré sú v ohrození vymiznutia v rámci Slovenska, alebo sú charakteristickými príkladmi biogeografických regiónov Európy.
- Zabezpečovať permanentnú **kontrolu stavu chránených území a ich označovanie**.
- Zabezpečiť prevádzku **rehabilitačných a chovných staníc živočíchov**.
- Zabezpečiť **kontrolu a následné odstraňovanie a potláčanie výskytu invázných druhov rastlín** v chránených územiach.

2. 2. 3. DOKUMENTÁCIA A INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Spracovanie dokumentácie ochrany prírody a krajiny. Obsah dokumentácie upravujú ustanovenia §§ 20 – 26 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Priority v spracovaní dokumentácie ochrany prírody:

- v nadväznosti na novelu zákona prepracovať a doplniť metodické podklady pre jednotlivé druhy dokumentácie,
- priebežne spracovávať dokumentáciu v súlade s novými predpismi, najmä dokumenty starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny a územia medzinárodného významu,

- spracovať dokumenty osobitne chránených častí prírody a krajiny, priority programy starostlivosti a zónovanie veľkoplošných chránených území a programy starostlivosti o územia európskeho významu.

Pri budovaní **informačného systému ŠOP SR** základnými cieľmi sú:

- splnenie požiadaviek zákona č.211/2000 Z.z. o **slobodnom prístupe k informáciám**,
- splnenie požiadaviek Štátneho informačného systému ŽP podľa Konceptie ŠIS MŽP SR,
- splnenie požiadaviek vyplývajúcich zo Štatútu ŠOP SR,
- splnenie povinnosti vyplývajúcej ŠOP SR zo Smernice 2007/2/ES pre INSPIRE a jej národnej implementácie v podobe zákona č. 3/2010 Z. z. o **národnej infraštruktúre pre priestorové informácie (zákon o NIPI)**.

V rámci dosiahnutia základných cieľov sa zabezpečuje plnenie týchto rámcových úloh:

- zber dát do **informačného systému taxónov a biotopov**,
- prepojenie databázy s **GIS**,
- napĺňanie **databázy chránených a významných stromov**,
- napĺňanie **databázy invázných druhov rastlín**,
- prevádzka a aktualizácia internetovej stránky www.sopsr.sk a intranetovej stránky,
- priebežné **zvyšovanie vedomostí a schopností** odborných pracovníkov ŠOP SR v oblasti použitia informačných technológií,
- priebežné **zvyšovanie úrovne technického vybavenia** pracovísk z hľadiska informačných technológií.

Foto: M. Jasik

2. 2. 4 ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

V rámci tejto činnosti ŠOP SR sa zameriava na:

- tradičné formy environmentálnej výchovy so zameraním na ochranu prírody a krajiny, akými sú prednášky, besedy, premietanie videofilmov, tematické výstavy, odborné exkurzie, organizovanie táborov ochrany prírody a podujatí v rámci významných environmentálnych dní
- vytváranie tematických programov a pomôcok pre realizáciu environmentálnej výchovy zameranej na rôzne cieľové skupiny
- vytváranie siete náučných zariadení v prírode (náučné chodníky, náučné lokality, vrátane sprístupnených jaskýň, náučné body), pričom náučné zariadenia sa priebežne prehodnocujú nielen z hľadiska obsahu a využívania, ale aj účelnosti vynakladania prostriedkov pri ich obnove pri zvyšujúcom sa trende ich poškodzovania alebo opakovaného ničenia v niektorých lokalitách
- zabezpečenie činnosti informačných stredísk ochrany prírody a stredísk environmentálnej výchovy
- zabezpečenie vzdelávania zamestnancov organizácie.

2. 2. 5. EDIČNÁ ČINNOSŤ A PROPAGÁCIA

V rámci tejto činnosti ŠOP SR sa úsilie zameriava na vydávanie vlastných periodických a neperiodických edičných titulov (napr. aj v elektronickej podobe) a propagačných a informačných materiálov (plagátov, samolepiek, skladačiek, letákov a pod.) za účelom propagácie činnosti organizácie, ako aj chránených území a druhov.

Vydávanie periodických titulov:

- odbornoinformačný a metodický časopis Chránené územia Slovenska (štvrtročník pre odborníkov v ochrane prírody a odbornú verejnosť),
- zborník Ochrana prírody (zborník odborných príspevkov z výskumov, monitoringu)
- Aragonit (dve čísla ročne, pre jaskyniarov a verejnosť), Slovenský kras (dve čísla ročne v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva, pre odbornú verejnosť).

Vydávanie neperiodických titulov

- zostavovanie a vydávanie monografií, príležitostných zborníkov referátov z konferencií, seminárov a z regionálnych výskumov.

Propagácia

- prezentácia činnosti ŠOP SR v rôznych masmédiách a na rôznych podujatiach
- organizovanie tlačových konferencií
- príprava a vydávanie propagačných, informačných a náučných materiálov (pohľadnice, skladačky, letáky, plagáty, samolepky, interaktívne CD).

2. 2. 6. SPOLUPRÁCA S DOMÁCIIMI INŠTITÚCIAMI A ORGANIZÁCIAMI

Rozvoj aktivít v oblastiach:

- Rozširovanie foriem spolupráce so štátnymi i neštátnymi subjektmi. Sú to najmä Národné lesnícke centrum vo Zvolene, Lesy SR, š.p., Štátne lesy TANAPu, Slovenský rybársky zväz – Rada Žilina, Slovenská ornitologická spoločnosť / BirdLife Slovensko, Ochrana dravcov na Slovensku, Spoločnosť pre ochranu netopierov, Bratislavské regionálne ochrannárske združenie, DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Slovenská poľovnícka komora, FSC Slovensko, Slovenská speleologická spoločnosť, knižnice, osvetové zariadenia, vedecké a školské inštitúcie.
- Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami najmä v oblasti organizovania táborov ochrancov prírody a táborov mladých ochrancov prírody, spolupráca pri starostlivosti o chránené územia a chránené druhy, spoločné vydávanie edičných titulov, spolupráca na tvorbe dokumentácie ochrany prírody a krajiny a na riešení projektov.
- Rozvíjanie spoločných aktivít s **vedeckými a školskými inštitúciami** najmä v oblasti výskumnej činnosti, tvorbe informačných systémov ochrany prírody, napr. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Žilinská Univerzita v Žiline, pracoviská a ústavy Slovenskej akadémie vied.
- Rozvoj spolupráce s **prírodovednými múzeami**, najmä v budovaní databáz a získavaní informácií o zbierkových fondoch pre potreby overovania poznatkov o chránených územiach regiónu alebo o výskyte chránených druhov, výstavy a ďalšie výchovné podujatia.

2. 2. 7. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

V oblasti ochrany prírody je SR viazaná týmito **medzinárodnými dohovormi**:

Názov	miesto a rok prijatia	v SR účinné od roku
Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva	Ramsar, 1971	1990
Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva	Paríž, 1972	1991
Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín	Washington, 1973	1992
Dohovor o biologickej diverzite	Rio de Janeiro, 1992	1994
Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov	Bonn, 1979	1995
Dohoda o ochrane populácií európskych netopierov (v rámci Bonnskej konvencie)	Londýn, 1991	1998
Dohoda o ochrane africko-euroázijských sťahovavých vodných vtákov	Haag, 1995	2001

(v rámci Bonnskej konvencie)		
Memorandum o zjednotení pri ochrane a starostlivosti o stredoeurópsku populáciu dropa fúzatého (<i>Otis tarda</i>) (v rámci Bonnskej konvencie)	Marchegg, 2000	2001
Memorandum o porozumení pri ochrane migrajúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii	2008	2012
Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť	Bern, 1979	1996
Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES)	Washington, 1973	1992
Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát	Kyjev, 2003	2006

Ďalšími dôležitými dokumentmi sú Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (smernica o vtákoch) a Smernica Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o biotopoch), ktoré boli implementované do legislatívy ochrany prírody a krajiny.

ŠOP SR je členom IUCN (Svetová únia pre ochranu prírody) a EUROPARC Federation, čo sú popredné medzinárodné organizácie.

Na úseku činností týkajúcich sa jaskýň ŠOP SR zabezpečuje zastupovanie Slovenskej republiky v **Medzinárodnej asociácii sprístupnených jaskýň (ISCA)** a v spolupráci so Slovenskou speleologickou spoločnosťou aj v **Medzinárodnej speleologickej únii (UIS)** a **Európskej speleologickej federácii (FSE)**.

Základným cieľom v tejto oblasti je **priebežné plnenie všetkých medzinárodných záväzkov** vyplývajúcich z dohovorov, ktorých signatárom je aj Slovenská republika.

3. ČINNOSŤ ORGANIZÁCIE V ROKU 2014

3. 1. ZÁKLADNÝ A APLIKOVANÝ VÝSKUM A TVORBA PREDPISOV

Mapovanie výskytu invázných druhov:

V roku 2014 bolo spolu zmapovaných 68 lokalít v chránených územiach alebo ich ochranných pásmach na výmere 1252,25 ha a 62 lokalít v území s prvým stupňom ochrany na výmere 743,4 ha. Údaje boli uložené do dokumentácie ochrany prírody jednotlivých pracovísk a do Informačného systému taxónov a biotopov.

Na území CHKO Biele Karpaty samapovalo v PP Malejov (*Aster* sp), PR Kobela (*Apera spica-venti*, *Atriplex sagittata*, *Bromus sterilis*, *Bryonia alba*, *Cardaria draba*, *Cichorium intybus*, *Melilotus albus*, *Melilotus officinalis*, *Tanacetum vulgare*, *Bunias orientalis*, *Helianthus tuberosus*, *Impatiens parviflora*, *Robinia pseudoacacia*, *Stenactis annua*), PR Turecký vrch (*Fallopia japonica*, *Helianthus tuberosus*) výskyt invázných druhov rastlín nebol zistený v územiach: CHA Pavúkovo jarok. Mimo chránených území sa v pôsobnosti CHKO Biele Karpaty mapovalo na lokalitách: Chocholanská dolina (*Impatiens glandulifera*), Nová Bošáca - Predpoloma (*Fallopia japonica*), Malejov (*Fallopia japonica*).

RCOP Bratislava mapovalo v PP Devínska lesostep (*Fallopia*, *Helianthus tuberosus*, *Solidago*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Impatiens glandulifera*), PR Slovanský ostrov (*Fallopia*, *Solidago*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Impatiens glandulifera*).

Na území CHKO Cerová vrchovina bolo mapovanie uskutočnené v PR Gemerský Jablonec (*Asclepias syriaca*), k. ú. Drňa (*Asclepias syriaca*).

V CHKO Dunajské luhy boli zmapované UEV 0092 Dolnovážske luhy (*Fraxinus americana*, *Solidago gigantea*, *Negundo aceroides*, *Aristolochia clematidis*, *Stenactis annua*, *Aster novi-belgii*), UEV 0077 Dunajské trstiny (*Solidago gigantea*, *Calamagrostis epigeios*, *Aster novi-belgii*, *Aster lanceolatus*), UEV 0071 Abov (*Conyza canadensis*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Calamagrostis epigeios*, *Iva xanthifolia*, *Stenactis annua*), SKUEV 0067 Čenkov (*Ailanthus altissima*). Mimo chránených území sa v pôsobnosti CHKO Dunajské luhy mapovalo na lokalitách: Sesileš (*Asclepias syriaca*), Čenkov (*Ailanthus altissima*).

V CHKO Kysuce boli invázne druhy rastlín mapované v okolí Rieky Kysuca, úsek Dunajov, Kys.Lieskovec, Ochodnica (*Amorpha fruticosa*, *Fallopia japonica*, *Heracleum mantegazzianum*, *Impatiens glandulifera*, *Solidago canadensis*).

Na území CHKO Latorica boli zmapované: PR Raškovský luh (*Stenactis annua*), CHA Bešiansky polder-okraj (*Fallopia japonica*, *Stenactis annua*), RL Alúvium Tisy (*Amorpha fruticosa*), lúka pri PR Raškovský luh (*Asclepias syriaca*), výskyt invázných druhov rastlín nebol zaznamenaný na lokalite NPR Bačkovská dolina – SV hranica.

Mapovanie výskytu invázných druhov rastlín v CHKO Malé Karpaty pokračovalo v NPR Roštún (*Robinia pseudoacacia*, *Larix decidua*). Mimo chránených území mapované nepôvodné invázne druhy rastlín na lokalitách: Nad Svätajurskou gaštanícou (*Fallopia japonica*), Kubička (*Fallopia japonica*), Čachtice pri toku Jablonka (*Helianthus tuberosus*, *Solidago gigantea*), Pri Medvedej skale (*Fallopia japonica*), Starý lom pri Limbašskej vyvieracke (*Fallopia japonica*), Panská dolina (*Ambrosia artemisiifolia*).

V NP Malá Fatra boli vymapované lokality NPR Kľak (*Impatiens parviflora*, *Solidago canadensis*) NPR Šramková (*Artemisia vulgaris*, *Tripleurospermum inodorum*, *Chenopodium viride*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Matricaria discoidea*, *Stenactis annua*), PP Hričovské rífy (*Fallopia japonica*, *Juglans regia*). Mimo CHÚ boli zmapované lokality Višňové, Višňovská dolina (*Fallopia japonica*, *Solidago canadensis*, *S. gigantea*, *Aster lanceolatus*), Turie,

Čistiny (*Fallopia japonica*), Turie, ústie Turskej doliny (*Fallopia japonica*, *Aster lanceolatus*), Turie, Rajčianka (*Negundo aceroides*, *Aster lanceolatus*), Lietavská Závadka (*Heracleum mantegazzianum*), Babkov (*Fallopia japonica*, *Aster lanceolatus*), Lietava (*Fallopia japonica*, *Partenocissus quinquefolia*), Stránske (*Fallopia japonica*, *Helianthus tuberosus*, *Solidago canadensis*).

Na území NAPANT sa mapovalo v OP NAPANT boli vymapované 3 lokality - Ráztoka, Nemecká, Brusno (*Fallopia japonica*), na lokalitách CHA Kopec, CHA Demänovská slatina vrátane ochranného pásma nebol zaznamenaný výskyt invázných druhov rastlín. Mimo CHÚ na lokalitách: Telgárt (*Fallopia japonica*), Mýto pod Dumbierom (*Fallopia japonica*).

V PIENAP-e sa mapovalo vo vlastnom území NP a jeho ochrannom pásme (*Fallopia japonica*, *Heracleum mantegazzianum*, *Impatiens glandulifera*), CHA Plavečské štrkoviská (*Echinocystis lobata*, *Helianthus tuberosus*), mimo CHÚ na lokalitách: rieka Poprad - Plaveč (*Echinocystis lobata*).

V NP Poloniny prebiehalo mapovanie v PR Borsučiny, nebol zistený výskyt invázných druhov rastlín.

V CHKO Poľana boli mapované: CHA Podlavické výmole (*Pteridium aquilinum*), PR Habáňovo (*Minulus guttatus*), CHA Horná Chrapková, CHA Hrochotská Bukovina – v týchto chránených územiach nebol výskyt invázných druhov rastlín potvrdený. Mimo chránených území lokality: dolina Kamenistého potoka (*Solidago canadensis*, *Fallopia sp.*).

V CHKO Ponitrie boli mapované PR Šípka vrátane ochranného pásma (*Stenactis annua*, *Robinia pseudoacacia*, *Impatiens parviflora*, *Solidago canadensis*), CHA Huntácka dolina vrátane ochranného pásma (*Stenactis annua*, *Impatiens parviflora*, *Tanacetum vulgare*, *Calamagrostis epigejos*), PP Kobylince vrátane ochranného pásma (*Robinia pseudoacacia*, *Calamagrostis epigejos*, *Tanacetum vulgare*). Mimo chránených území bolo mapovanie nepôvodných invázných druhov rastlín vykonané na lokalitách: k.ú. Solčany (*Heracleum mantegazzianum*), Bojná (*Solidago canadensis*, *Fallopia japonica*).

V NP Slovenský kras prebiehalo mapovanie v CHVÚ Slovenský kras (*Solidago canadensis*, *Fallopia japonica*, *Impatiens glandulosa*, *Helianthus tuberosus*), OP NP Slovenský kras (*Solidago canadensis*) mimo NP v k.ú.: Plešivec, Slavec, Brzotín, Betliar, Rožňava, Jovice, Krás. Dlhá Lúka, Gemerská Hôrka, Bohúňovo, Čoltovo, Bretka, Tiba, Nadabula, Lipovník (*Solidago canadensis*, *Fallopia japonica*, *Impatiens glandulifera*, *Helianthus tuberosus*).

NP Slovenský raj mapoval v NPR Sivá Brada (*Solidago sp.*).

V CHKO Štiavnické vrchy mapovali PR Kamenný jarok (*Fallopia japonica*, *Impatiens parviflora*), PP Žakýlske pleso (*Impatiens parviflora*). Mimo CHKO v k.ú. Dolná Ves (*Fallopia japonica*).

V CHKO Strážovské vrchy NPR Súľovské skaly a okolie (*Impatiens glandulifera*, *Impatiens parviflora*, *Fallopia japonica*, *Stenactis annua*, *Aster lanceolatus*).

V TANAP-e sa mapovanie invázných druhov rastlín realizovalo na ploche 5 ha (*Heracleum mantegazzianum*). Mimo CHÚ sa realizovalo mapovanie na lokalitách: k. ú. Ružomberok, Stankovany, Okoličné, Ľubochňa (*Fallopia japonica*), k. ú. Švošov (*Solidago sp.*).

V NP Veľká Fatra sa mapovanie realizovalo na lokalitách CHA Revúca (*Solidago canadensis*, *Impatiens noli-tangere*), CHA Revúca – pod Bukovinkou (*Heracleum mantegazzianum*), CHA Revúca – Konopiská (*Heracleum mantegazzianum*), NP Ľubochňianska dolina Krivá (*Fallopia japonica*), na lokalitách NPR Veľká Skalná, PP Vlčia skala nebol potvrdený výskyt invázných druhov rastlín. V ochrannom pásme NP prebiehalo mapovanie na lokalitách: Vyšné Matejkovo (*Fallopia japonica*), Dolina Bystrô (*Fallopia japonica*). Mimo územia NP sa realizovalo mapovanie na lokalitách Bodorová (*Fallopia*

japonica), Vrútky – KB (*Solidago canadensis*), okolie CHA Revúca (*Solidago canadensis*, *Stenactis annua*, *Heracleum mantegazzianum*, *Helianthemum tuberosum*), Sútok Oravy a Váhu (*Fallopia japonica*).

V CHKO Vihorlat bolo mapovanie realizované v PR Baba pod Vihorlatom, PP Sninský kameň, PR Ďurova mláka, PP Čierny potok. Na lokalitách nebol potvrdený výskyt invázných druhov rastlín. Mimo chránených území bolo mapovanie vykonané na lokalitách - Vyšná Rybnica (*Fallopia japonica*) k.ú. Priekopa, k.ú. Tibava – Ričky (*Fallopia japonica*), k.ú. Horňa – Sobrancecké kúpele (*Solidago canadensis*).

Na území CHKO Východné Karpaty sa mapovalo v NPR Humenský Sokol (*Parthenocissus quinquefolia*) a v NPR Komárnická jedlina, kde výskyt invázných druhov rastlín nebol potvrdený.

Na území CHKO Záhorie bolo mapovanie vykonané v k.ú. Holíč (*Helianthus tuberosus*).

Mapovanie výskytu druhov národného významu:

V roku 2014 pokračovala úloha overovania historických údajov a mapovanie výskytu druhov rastlín národného významu. Podarilo sa získať čiastkové údaje – či už negatívne pri overovaní historických údajov, alebo pozitívne vymapovaním výskytu – o 49 druhoch rastlín národného významu na 55 lokalitách. Údaje sú uložené v databáze ISTB.

Prerokovanie a vyhlasovanie ochranných pásiem ohrozených jaskýň

Súčinnosť pri vyhlasovaní ochranného pásma PP Kysacká jaskyňa, projekt bol odovzdaný na OÚ Košice v roku 2013, je v procese vyhlasovania na MŽP SR. Spracovanie návrhu na vyhlásenie ochranného pásma jaskyne Ľudmila (k.ú. Kľačany), v decembri 2014 zaslaný na Okresný úrad v Žiline na prerokovanie a vyhlásenie.

Verejnosti voľne prístupné jaskyne

Súčinnosť pri vyhlasovaní verejnosti voľne prístupných jaskýň: Jaskyňa v Tupej skale, Závrt pod cestou, Portálová jaskyňa, Lučivianska jaskyňa, Zrútená jaskyňa (návrhy boli zaslané na vyhlásenie v roku 2013). Spracovanie návrhu na verejnosti voľne prístupnú jaskyňu: Partizánska jaskyňa (k.ú. Považská Teplá), zaslaný na Okresný úrad v Trenčíne. Návrhy na vyhlásenie PP Jaskyňa v Tupej skale, PP Závrt pod cestou, PP Portálová jaskyňa, PP Lučivianska jaskyňa a PP Zrútená jaskyňa (vypracované v roku 2013) sú v procese vyhlasovania.

Geologický a geomorfologický výskum jaskýň pre potreby ochrany prírody

V NPP Demänovské jaskyne a NPP Zápoľná sa vykonával výskum litologických a štruktúrno-tektonických pomerov vrátane odberu vzoriek hornín na ich laboratórne spracovanie (súčasť schváleného projektu ŠF). V NPP Domica a NPP Dobšinská ľadová jaskyňa sa zabezpečilo datovanie veku pochovania alochtónnych štrkov (pomocou kozmogénnych nuklidov ¹⁰Be a ²⁶Al), čím sa spresnila geochronologická rekonštrukcia vývoja celého jaskynného systému Domica-Baradla a systému Stratenskej jaskyne (lokality svetového prírodného dedičstva). V rámci výskumu jaskýň hydrotermálneho pôvodu sa skúmala jaskyňa Dúpnica v Západných Tatrách (v spolupráci s Geologickým ústavom SAV a Prírodovedeckou fakultou UK v Bratislave), ďalej sa analyzovali štruktúrne a hydrogeologické podmienky vývoja hydrotermálnych jaskýň v Západných Karpatoch a spracovala sa morfogenetická klasifikácia hydrotermálnych a magnezitových jaskýň na Slovensku. Zabezpečilo sa 3D terestrické skenovanie Ochtinskej aragonitovej jaskyne a sprístupnenej časti Belianskej jaskyne (v spolupráci s Fakultou BERG TU v Košiciach). V

Malužinskej jaskyni sa vykonal geologický a geomorfologický výskum s cieľom spresnenia jej genézy a ochrany, najmä jej sintrovej výplne (inventarizačný výskum na posúdenie možnosti sprístupnenia jaskyne). Priebežne sa vykonávalo monitorovanie recentných tektonických pohybov v jaskyni Driny, Demänovskej jaskyni slobody, Belianskej jaskyni, Bystrianskej jaskyni, Harmaneckej jaskyni, Ochtinskej aragonitovej jaskyni, Liskovskej jaskyni a Brestovskej jaskyni (v spolupráci so ŠGÚDŠ, Bratislava – regionálne centrum Košice a Ústavom štruktúry a mechaniky hornín AV ČR v Prahe).

Biospeleologický výskum jaskýň pre potreby ochrany prírody

Výskum spoločenstiev bezstavovcov v jaskyniach: Demänovské jaskyne, Jasovská jaskyňa, Oravecká vyvieracia, Važecká jaskyňa, jaskyňa Zápoľná (v spolupráci s externým vedeckým subjektom) (súčasť schváleného projektu ŠF EÚ „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané jaskyne“). V I. polroku 2014 sa pripravili a odovzdali podkladové materiály pre verejné obstarávanie. V septembri 2014 boli tieto podklady overené a schválené zo strany MŽP SR. Následne v októbri 2014 bola vyhlásená verejná súťaž, na základe ktorej sa vybral externý dodávateľ na realizáciu výskumu (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach). V NPP Zápoľná sa v novembri 2014 vykonal prvotný prieskum zameraný na vytypovanie miest vhodných na zber fauny. Odborný terénny výskum v jaskyniach sa začne realizovať po podpísaní a nadobudnutí účinnosti zmluvy o dielo.

Výskum mikrobiologických spoločenstiev v jaskyniach: Demänovské jaskyne, Jasovská jaskyňa a Važecká jaskyňa (súčasť schváleného projektu ŠF EÚ „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané jaskyne“). V I. polroku 2014 sa vypracovali a odovzdali podkladové materiály pre verejné obstarávanie. Po ukončení schvaľovacieho procesu na MŽP SR bola v októbri 2014 vyhlásená verejná súťaž, na základe ktorej sa mal vybrať externý dodávateľ na realizáciu výskumu. Nakoľko sa do súťaže neprihlásil ani jeden uchádzač, proces realizácie výskumu je pozastavený.

Inventarizačný biospeleologický výskum Malužinskej jaskyne na posúdenie možnosti sprístupnenia jaskyne, vykonala sa základná biospeleologická dokumentácia, vybrali sa miesta vhodné na zber fauny, výskum bude pokračovať v roku 2015.

Hydrologický a hydrogeochemický výskum jaskýň pre potreby ochrany prírody

Monitoring hydrologického režimu a chemizmu vôd v NPP Domica, NPP Gombasecká jaskyňa, NPP OAJ, NPP Jasovská jaskyňa, NPP Krásnohorská jaskyňa (v spolupráci s Prírodovedeckou fakultou UK a Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra v Bratislave), NPP Skalísty potok, NPP Milada, NPP Drieňovská jaskyňa, NPP Brestovská jaskyňa, NPP Demänovské jaskyne (realizácia časti monitoringu v rámci schváleného projektu zo ŠF EÚ „Realizácia programov záchrany a starostlivosti o vybrané jaskyne“). Na jednotlivých lokalitách sa priebežne vykonávali odpočty a servis monitorovacích zariadení (hydrologická časť integrovaného systému environmentálneho monitoringu jaskýň). Dlhodobejšie technické problémy monitorovacích zariadení boli v Krásnohorskej a Drieňovskej jaskyni. Chemické analýzy vôd sa vzhľadom na chýbajúce finančné prostriedky obmedzili. V rámci realizácie uvedeného projektu ŠF EÚ sa pripravilo verejné obstarávanie na nákup spektrofotometra pre potreby výskumu NPP Demänovské jaskyne.

Hydrografia a súčasná dynamika jaskynných riečisk v Demänovskej doline (v spolupráci s Geografickým ústavom SAV v Bratislave). Na úseku podzemnej Demänovky v Demänovskej jaskyni slobody sa vyčlenili a mapovali elementárne hydrogeografické jednotky, ktoré sa odlišujú dynamikou podzemných riečisk a tvoria osobitné biotopy vodnej fauny – lokalita zaradená do ramsarského zoznamu medzinárodne významných mokradí.

Hydrogeochemický výskum NPP Zápoľná, stopovacie skúšky v povodí Važeckej jaskyne, v Ponickom krase a iný monitoring (získanie nových poznatkov potrebných na vypracovaní

programov starostlivosti o vybrané jaskyne v rámci schváleného projektu ŠF EÚ). Prípravu a realizáciu verejných obstarávaní na prístrojovú hydrotechniku a stopovacie skúšky v povodí Važeckej jaskyne a v Ponickom kráse. V NPP Zápoľná sa vykonal prvotný prieskum jaskyne s vytypovaním miest pre odbery vzoriek vody, v jaskyni sa osadili hĺbkové sondy a zrealizovala sa jedna sada odberov vzoriek vody.

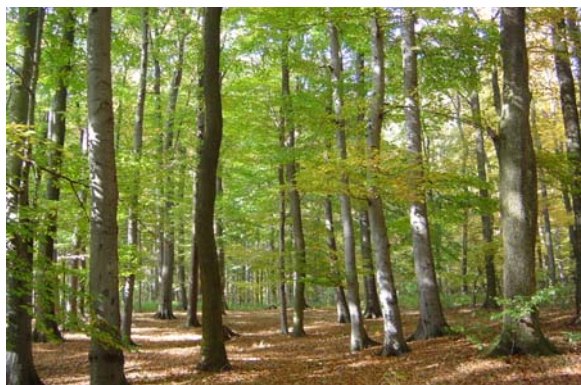
Výskum Malužinskej jaskyne na posúdenie možností sprístupnenia jaskyne – počas terénnych prác v jaskyni a jej najbližšom okolí boli zdokumentované hydrologické javy s dôrazom na súčasné hydrologické procesy, poznatky o hydrogeologických pomeroch sa využili pri spresňovaní a dopĺňovaní doterajších názorov na genézu jaskyne.

Klimatologický výskum jaskýň pre potreby ich ochrany a prevádzky (s dôrazom na lokality svetového prírodného dedičstva)

V Dobšinskej ľadovej jaskyni a Demänovskej ľadovej jaskyni pokračoval dlhodobý mikroklimatický monitoring. V Dobšinskej ľadovej jaskyni sa uskutočnili dva krátkodobé doplňujúce mikroklimatické merania vo vstupnom priestore do jaskyne počas dlhodobých mrazivých a extrémne teplých dní, zamerané na sledovanie stability šikmého svahu. V jaskyni Domica, Gombaseckej jaskyni, Jasovskej jaskyni, Ochtinskej aragonitovej jaskyni, Demänovskej jaskyni slobody (vybavené stabilným monitorovacím systémom), ďalej Demänovskej jaskyni mieru, Pustej jaskyni, Drieňovskej jaskyni, jaskyni Milada a Brestovskej jaskyni (zaradené do mobilného monitorovacieho systému) pokračoval dlhodobý mikroklimatický monitoring. Pretrváva nedostatočné financovanie servisu a údržby integrovaného monitorovacieho systému inštalovaného v roku 2007, preto jeho viaceré súčasti prestali byť funkčné. V rámci projektu ŠF EÚ „Realizácia programov záchrany a starostlivosti o vybrané jaskyne“ sa pripravili podklady k verejnému obstarávaniu na rozšírenie integrovaného monitorovacieho systému vo Važeckej jaskyni a predložili sa na odsúhlasenie na MŽP SR. V Malužinskej jaskyni sa vykonali expedičné merania a rozborov ovzdušia, ktoré treba doplniť v chladnom polroku (počas zimy 2014/2015). Všetky namerané a zaznamenané hodnoty z mikroklimatického monitoringu jaskýň sa priebežne doplňajú do centrálnej databázy, ktorá umožňuje ich automatické spracovanie a vyhodnotenie.

Geoeologické mapovanie jaskýň s tvorbou geografického informačného systému, diverzita a stabilita jaskynných geosystémov

Vykonal sa geoeologické mapovanie jaskýň (NPP Demänovské jaskyne, Demänovská jaskyňa mieru a príľahlej časti Demänovskej jaskyni slobody), ktoré je zahrnuté v projekte ŠF EÚ „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané jaskyne“. Súčasne sa vykonalo speleologické mapovanie celej plánovanej prehliadkovej trasy v Demänovskej jaskyni mieru a nezameraných jaskynných priestorov v jej blízkom okolí. Ďalej sa zdokumentovali negatívne antropogénne zásahy pozdĺž trasy pripravovanej na sprístupnenie a posúdila miera poškodenia jaskynného prostredia prvotnými sprístupňovacími prácami z 80. rokov minulého storočia.

Prehľad chránených území národnej sústavy k 31. 12. 2014

Národné parky

Názov	Výmera (v ha)	Výmera ochranného pásma (v ha)	Rok vyhlásenia, aktualizácie
NP Malá Fatra	22 630,0000	23 262,0000	1967 ako CHKO, 1988
NP Muránska planina	20 317,8021	21 697,9644	1977 ako CHKO, 1997
NP Nízke Tatry	72 842,0000	110 162,0000	1978, 1997
Pieninský NP	3 749,6226	22 444,1676	1967, 1997
NP Poloniny	29 805,0514	10 973,2893	1997
NP Slovenský kras	34 611,0832	11 741,5677	1973 ako CHKO, 2002
NP Slovenský raj	19 763,0000	13 011,0000	1964 ako CHKO, 1988
Tatranský NP	73 800,0000	30 703,0000	1948, 1987, 2003
NP Veľká Fatra	40 371,3433	26 132,5817	1974 ako CHKO, 2002
Spolu 9 NP	317 889,9026	270 127,5707	

Chránené krajinné oblasti

Názov	Výmera (v ha)	Rok vyhlásenia, aktualizácie
Biele Karpaty	44 568,0000	1979, 1989, 2003
Cerová vrchovina	16 771,2273	1989, 2001
Dunajské luhy	12 284,4609	1998
Horná Orava	58 738,0000	1979, 2003
Kysuce	65 462,0000	1984
Latorica	23 198,4602	1990, 2004
Malé Karpaty	64 610,1202	1976, 2001
Poľana	20 360,4804	1981, 2001
Ponitrie	37 665,4100	1985
Strážovské vrchy	30 979,0000	1989
Štiavnické vrchy	77 630,0000	1979
Vihorlat	17 485,2428	1973, 1999
Východné Karpaty	25 307,1072	1977, 2001
Záhorie	27 522,0000	1988
Spolu 14 CHKO	522 581,5090	

Výmera 9 NP (6,48 % rozlohy SR), ochranných pásiem NP (5,51 % rozlohy SR) a 14 CHKO (10,66 % rozlohy SR) tvorí spolu 22,65 % (1 110 599 ha) z územia SR (4 903 400 ha).

Prehľad chránených území v Slovenskej republike (stav k 31.12. 2014)

Katégoria	Počet	Výmera chráneného územia (ha)	Výmera ochranného pásma (ha)	% z rozlohy SR (aj s OP)
Chránené krajinné oblasti	14	522 582	-	10,66
Národné parky	9	317 890	270 128	11,99
Spolu CHKO + NP - počet	23	-	-	-
Spolu CHKO + NP – rozloha	1 110 599 ha	840 471	270 128	22,65

Katégoria	Počet	Výmera chráneného územia (ha)	Výmera ochranného pásma (ha)	% z rozlohy SR (aj s OP)
Chránené krajinné prvky	1	3	-	0,00
Chránené areály	172	11 015	2 425	0,27
Prírodné rezervácie (vrátane 2 súkromných)	390	14 229	301	0,30
Národné prírodné rezervácie	219	84 407	2 239	1,76
Prírodné pamiatky (bez jaskýň a vodopádov)	218	1 586	207	0,04
Prírodné pamiatky – verejnosti voľne prístupné jaskyne	41	0	31	0,00
Prírodné pamiatky – ostatné vyhlásené jaskyne	7	0	261	0,01
Prírodné pamiatky – prírodné vodopády	0	0	0	0,00
Národné prírodné pamiatky (bez jaskýň a vodopádov)	11	59	27	0,00
Národné prírodné pamiatky – jaskyne	44	0	3 055	0,06
Národné prírodné pamiatky – prírodné vodopády	5	0	0	0,00
Spolu MCHÚ - počet	1 108	-	-	-
Spolu MCHÚ – rozloha	119 844 (MCHÚ + OP)	111 299	8 545	2,44

Celkovo sa **na území CHKO** nachádza spolu 246 maloplošných chránených území (MCHÚ) s celkovou výmerou (spolu s ich ochrannými pásmami) 12 469 ha (2,4 % z územia CHKO), **na území NP** to je 212 MCHÚ s celkovou výmerou (spolu s ich OP) 72 603 ha (22,8 % z územia NP), **na území ochranných pásiem NP** to je 68 MCHÚ s celkovou výmerou (spolu s ich OP) 2 487 ha (0,9 % z územia OP NP) a **na území mimo CHKO, NP a OP NP v tzv. voľnej krajine** sa nachádza 583 MCHÚ s celkovou výmerou (spolu s ich OP) 32 287 ha (0,9 % z rozlohy tzv. voľnej krajiny a 27,0 % z celkovej výmery MCHÚ (vrátane ich OP) v SR. Výmera všetkých MCHÚ (vrátane ich OP) tvorí **2,44 %** územia Slovenska.

Prehľad chránených území v Slovenskej republike podľa druhov a stupňov ochrany (stav k 31.12.2014)

Stupeň ochrany*	Katégoria**	Výmera (ha)	% z územia SR
1. stupeň	„voľná krajina“	3 761 257	76,70
2. stupeň	CHKO***, OP NP***, CHA, zóny D	759 919	15,50
3. stupeň	NP***, CHA, OP CHA, OP PR, OP NPR, OP PP, OP NPP, zóny C	269 788	5,50
4. stupeň	NPR, PR, NPP, PP, CHA, CHKP, OP NPR, OP PR, OP NPP, OP PP, zóny B	18 823	0,38
5. stupeň	NPR, PR, NPP, PP, zóny A	93 613	1,91
2. – 5. stupeň	osobitne chránené časti prírody klasifikované stupňami ochrany	1 142 143	23,29

* nie sú uvádzané územia, ktoré nemajú stupeň ochrany (CHVÚ a ochranné pásma PP - jaskýň)

** nie sú uvádzané PP „zo zákona“ a OP MCHÚ „zo zákona“

*** výmera mimo MCHÚ

Celková výmera osobitne chránenej prírody v Slovenskej republike klasifikovanej stupňami ochrany (2. až 5. stupeň ochrany, teda mimo chránených vtáčích území a ochranných pásiem jaskýň) je 1 142 143 ha, čo predstavuje 23,29 % z územia Slovenska.

Okrem uvedeného sa na území Slovenskej republiky nachádzajú územia, ktoré nie sú klasifikované stupňami ochrany – 41 vyhlásených chránených vtáčích území s celkovou výmerou 1 282 811 ha a 20 jaskýň (14 NPP a 6 PP) s vyhláseným ochranným pásmom s celkovou výmerou 3 347 ha (veľká časť ich území sa prekrýva s ostatnými chránenými územiami).

Prehľad vývoja stavu právnej ochrany chránených území v roku 2014

Prehľad vyhlásených chránených území v roku 2014						
Č.	Kat.	Názov (kód územia Natura 2000)	Výmera (ha)	Č. vyhlášky, zo dňa	Zriaďovací orgán	Účinnosť od

Prehľad aktualizovaných chránených území v roku 2014						
Č.	Kat.	Názov (kód územia Natura 2000)	Výmera (ha)	Č. vyhlášky, zo dňa	Zriaďovací orgán	Účinnosť od
1.	CHA	Malachovské skalky	3,5923	1/2013 zo 4.12.2013	OÚ v B. Bystrici	1.1.2014
2.	CHVÚ	Dunajské luhy (SKCHVU007)	16 511,58 (bez zmeny)	466/2013 Z. z. zo 16.12.2013	MŽP SR	1.1.2014
3.	NPR	Suchý vrch (súčasť SKUEV0238 Veľká Fatra)	288,74	1/2013 z 20.12.2013	OÚ v Žiline	1.2.2014

Prehľad zrušených chránených území v roku 2014						
Č.	Kat.	Názov (kód územia Natura 2000)	Výmera (ha)	Č. vyhlášky, zo dňa	Zrušovacia Orgán	Účinnosť od
1.	PR	Pod Rígľom	14,2296	zákon č. 506/2013 Z. z. z 29.11.2013	NR SR	1.1.2014
2.	PR	Pod Demjatou	2,04	zákon č. 506/2013 Z. z. z 29.11.2013	NR SR	1.1.2014

3. 2. BUDOVANIE SÚSTAVY NATURA 2000

Chránené vtáacie územia

Bola aktualizovaná vyhláška o vyhlásení chráneného vtáčieho územia Dunajské luhy – bez zmeny výmery (vyhláška už v roku 2013, účinnosť od 1.1.2014).

Pripravovali sa zmeny vo vyhláške CHVÚ Záhorské Pomoravie.

Územia európskeho významu

Ešte v roku 2013 ŠOP SR spracovala a zaslala na úrady ŽP 95 zámerov na vyhlásenie ÚEV. Následná novelizácia zákona č. 543/2002 Z. z. a vykonávacej vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. sa výrazne zmenila obsah projektu ochrany chráneného územia (príloha č. 25 A vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z.). Projekty ochrany boli preto z okresných úradov životného prostredia v roku 2014 vrátené na prepracovanie podľa novej osnovy projektu ochrany. V roku 2014 nebolo vyhlásené žiadne ÚEV. V súvislosti s novelizáciou zákona požiadala ŠOP SR o usmernenie MŽP SR k postupu pri vyhlasovaní ÚEV a konali viaceré stretnutia s MŽP SR.

Aktualizovaná bola NPR Suchý vrch, ktorá je súčasťou ÚEV Veľká Fatra, výmera NPR bola zvýšená na 288 ha.

Na základe požiadaviek Európskej komisie prebiehalo vzorkové overovanie výskytu niektorých druhov a biotopov v teréne pre následné spracovanie návrhu doplnenia národného zoznamu území európskeho významu.

V roku 2014 pokračoval aj monitoring európsky významných druhov a biotopov na trvalých monitorovacích lokalitách.

3. 3. OCHRANA A PRAKTICKÁ STAROSTLIVOSŤ O OSOBITNE CHRÁNENÉ ČASTI PRÍRODY A KRAJINY A JASKYNE

V rámci **praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny ŠOP SR** v roku 2014:

Zabezpečovala ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov reguláciou výskytu nepôvodných druhov rastlín a živočíchov:

V CHKO Biele Karpaty bola regulácia nepôvodných druhov rastlín vykonaná v NPP Lánce (*Pteridium aquilinum*), PR Bučkova jama (*Pteridium aquilinum*).

V pôsobnosti RCOP Bratislava boli nepôvodné druhy rastlín likvidované na lokalitách PR Gajc (*Ailanthus altissima*), CHA Hrabiny (*Ailanthus altissima*, *Robinia pseudoacacia*, *Gleditsia triacanthos*), PP Panský diel (*Ailanthus altissima*, *Robinia pseudoacacia*, *Solidago gigantea*), PR Štokeravská vápenka (*Robinia pseudoacacia*), južné svahy Devínskej hradnej skaly (*Ailanthus altissima*, *Robinia pseudoacacia*).

V CHKO Cerová vrchovina regulácia nepôvodných druhov rastlín bola vykonaná v PR Gemerský Jablonec a v k.ú. Petrovce, Jestice (*Asclepias syriaca*).

V CHKO Dunajské luhy bola vykonaná regulácia nepôvodných druhov rastlín na lokalitách PR Žitavský luh (*Acer negundo*, *Echinocystis lobata*), PR Komočín (*Solidago gigantea*), PR Révajovská pustatina (*Ailanthus altissima*), PR Mašan (*Solidago gigantea*, *Calamagrostis epigeios*), PR Chotínske piesky (*Robinia pseudoaccacia*), CHA Príbetský háj (*Ailanthus altissima*, *Robinia pseudoaccacia*), NPR- Parížske močiare (*Robinia pseudoacacia*, *Ailanthus altissima*, *Fallopia japonica*), NPR Čičovské mŕtve raneno (*Solidago gigantea*), PR Marcelovské piesky (*Solidago gigantea*), PR Pohrebište (*Solidago gigantea*), PR Malý ostrov (*Solidago gigantea*), PR Jurský Chlm (*Solidago canadensis*), k. ú. Komárno (*Fallopia japonica*), Strelnica k.ú. Gbelce (*Ailanthus altissima*)

Správa CHKO Kysuce zabezpečila reguláciu výskytu boľševníku (*Heracleum mantegazzianum*) na lokalitách Klokočov - Konečná, Klokočov - Predmieranka, Harvelka - Kliešťovci a zlatobyľ (*Solidago canadensis*) na penovcovom prameniisku pri Starej Bystrici, v NPR Malý Polom v území CHKO, na lokalite SKUEV Chmúra (*Solidago canadensis*, *Stenactis annua*). Mimo území CHKO bola regulácia nepôvodných druhov rastlín vykonaná na lokalitách Jakubovci, k.ú. Zákopčie (*Fallopia japonica*), rieka Kysuca v k.ú. Turzovka, k.ú. Horelica, k.ú. Podvysoká, k.ú. Kysucký Lieskovec (*Heracleum mantegazzianum*), rieka Kysuca v k.ú. Kys. Lieskovec, Dunajov, Ochodnica (*Amorpha fruticosa*) Zemanovská síhla, Raková (*Solidago canadensis*, *Aster novi-belgii*), Polesie, k.ú. Čierne (*Solidago canadensis*).

V CHKO Latorica sa odstraňoval agát v PR Poniklecová lúčka a v PR Tarbucka.

V NP Malá Fatra to bola realizovaná likvidácia boľševníka (*Heracleum mantegazzianum*) a ambrózie (*Ambrosia artemisiifolia*).

V NAPANT-e sa odstraňovali invázne druhy rastlín v ochrannom pásme NP, lokality medzi Donovalmi a Korytnicou (*Fallopia japonica*, *Heracleum mantegazzianum*).

V PIENAP-e sa realizovala likvidácia invázných druhov rastlín vo vlastnom území NP (*Fallopia japonica*), a v ochrannom pásme NP (*Heracleum mantegazzianum*, *Impatiens glandulifera*), mimo chránených území na lokalitách Mlynčeky (*Heracleum mantegazzianum*) a Kežmarok (*Fallopia japonica*).

V CHKO Poľana sa realizovala likvidácia nepôvodných druhov rastlín na lokalitách Detva, Kostolná, chata (*Heracleum mantegazzianum*), dolina Bystrého potoka (*Fallopia japonica*), Detva–Stavanisko-zastávka (*Fallopia japonica*), Obchoditá (*Fallopia japonica*), PR Jelšovec-ochranné pásmo (*Solidago canadensis*), Snohy pri starej mláčačke (*Fallopia japonica*), v osade Iviny v k.ú. Dúbravy pri potoku Hradná (*Fallopia japonica*), Očová,

navážky pri Hučave (*Heracleum mantegazzianum*), Očová –nad družstvom (*Heracleum mantegazzianum*), Bujačie (*Heracleum mantegazzianum*), Očová-nad rybníkom (*Heracleum mantegazzianum*), Zvolenská Slatina, nad mostíkom popod hlavnú cestu (*Heracleum mantegazzianum*), Horná Mičiná- strelnica (*Heracleum mantegazzianum*), Ľubietová nad cestou pri dome č.436 (*Heracleum mantegazzianum*), Zolná –družstvo, pri plote (*Fallopia japonica*), Detva–Stavanisko, potok pri RD, nad Becherovým domom (*Fallopia japonica*), Dúbravy, pri križi (*Fallopia japonica*), Zolná, križovatka (*Fallopia japonica*), Snohy – smetisko (*Fallopia japonica*), Snohy pri dome (*Fallopia japonica*), Očová, pri cintoríne a pri mechanizačnom stredisku PD (*Heracleum mantegazzianum*), v poli (kanál) medzi Očovou a Zvol. Slatinou a medzi PD a cintorínom Očová (*Heracleum mantegazzianum*), Píla Hriňová (*Fallopia japonica*).

V CHKO Ponitrie boli vykonané zásahy na dvoch lokalitách - PR Vozokanský luh (*Fallopia japonica*) a NPR Patianska cerina (*Parthenocissus quinquefolia*).

V NP Slovenský kras sa realizovala likvidácia invázných druhov rastlín na lokalitách PR Kráľova studňa (*Solidago canadensis*), NPR Domické škrapy (*Solidago canadensis*), PR Pod Fabiánkou (*Solidago canadensis*), PP Jovické rašelinisko (*Solidago canadensis*), Drienovská mokraď (*Solidago canadensis*).

V NP Slovenský raj bol likvidovaný pohankovec japonský (*Fallopia japonica*) na lokalitách Lesnica, Košiarny briežok, Hlinisko, SKUEV Dubiny pri Levoči. Zlatobyľ (*Solidago* sp.) bola likvidovaná na lokalitách NPR Sivá Brada, NPR Zejmarská roklna a na lokalite Čingov. Netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*) bola likvidovaná na lokalitách NPR Prielom Hornádu a SKUEV Horný tok Hornádu.

V CHKO Štiavnické vrchy na lokalitách - NPR Sitno (*Lupinus polyphyllus*), Jergišťoľňa (*Heracleum mantegazzianum*), Drieňová (*Heracleum mantegazzianum*), Štefultov (*Heracleum mantegazzianum*).

V TANAP-e vo vlastnom území NP (*Fallopia japonica*, *Heracleum mantegazzianum*) a mimo územia NP na lokalitách Palúdzka (*Fallopia japonica*), Liptovská Sielnica (*Heracleum mantegazzianum*), Ondrašová (*Fallopia japonica*), Okoličné (*Fallopia japonica*), Vitálišovce (*Fallopia japonica*), Podbanské (*Fallopia japonica*), Smrečany (*Fallopia japonica*).

V NP Veľká Fatra v k. ú. Vrútky (*Heracleum mantegazzianum*).

V CHKO Vihorlat v NPR Morské oko – OP (*Robinia pseudoacacia*), NPR Jovsianska hrabina (*Stenactis annua*, *Impatiens parviflora*), PR Jedlinka (*Impatiens parviflora*), Sobrance – rómska osada (*Heracleum mantegazzianum*), Poruba pod Vihorlatom (*Fallopia japonica*), Hlivišťa – okraj cesty (*Fallopia japonica*), Lekárovce – brehy rieky Uh (*Heracleum mantegazzianum*, *Helianthus tuberosus*, *Impatiens glandulifera*), Beňatina (*Fallopia japonica*), Rem. Hámre – Píla (*Fallopia japonica*).

V CHKO Východné Karpaty vo vlastnom území CHKO (*Lupinus polyphyllus*), ďalej na lokalitách Čertižnianské lúky, PR (OP) (*Solidago canadensis*), NPR Humenský Sokol (*Impatiens parviflora*), k. ú. Hažín nad Cirochou (*Heracleum mantegazzianum*), k. ú. Habura vodný tok Laborec (*Heracleum mantegazzianum*).

Vykonávala praktickú starostlivosť o nelesné biotopy a chránené druhy rastlín

Praktická starostlivosť bola zameraná predovšetkým na nahradenie chýbajúceho tradičného obhospodarovania a spočívala predovšetkým v likvidácii náletových drevín, kosení biomasy s jej odstránením z lokalít. Tieto opatrenia boli vykonané spolu na 107 lokalitách o celkovej výmere 1043,1825 ha v chránených územiach a na 37 genofondových plochách o celkovej výmere 35,46 ha.

- V rámci S-CHKO Biele Karpaty sa praktická starostlivosť realizovala v 31 územiach na celkovej ploche 110 ha a 6 genofondových plochách na ploche 2,7 ha.
- V RCOP Bratislava na 6 lokalitách s celkovou výmerou 2,26 ha.
- V CHKO Cerová vrchovina na 1 lokalite na výmere 0,5 ha.
- V CHKO Dunajské luhy boli opatrenia vykonané na 5 lokalitách o výmere 7,8 ha a 4 genofondových plochách o celkovej výmere 0,44 ha.
- V CHKO Horná Orava sa praktická starostlivosť realizovala na 5 lokalitách o celkovej výmere 5,1 ha.
- V CHKO Kysuce boli opatrenia vykonané na 4 lokalitách o celkovej výmere 1,43 ha a 2 genofondových plochách o výmere 0,22 ha.
- V CHKO Latorica na 2 lokalitách na ploche 1,2 ha.
- V NP Malá Fatra na 8 lokalitách na ploche 16,3 ha a na 6 genofondových plochách na výmere 3,85 ha sa realizovalo kosenie a vyhrabávanie biomasy.
- V CHKO Malé Karpaty sa praktická starostlivosť realizovala na 2 lokalitách o výmere 0,54 ha.
- V NP Muránska planina boli realizované opatrenia na 2 lokalitách o výmere 0,2 ha.
- V CHKO Poľana sa na 3 lokalitách na výmere 0,75 ha realizovalo kosenie a odstraňovanie biomasy a náletových drevín.
- V CHKO Ponitrie sa na 5 lokalitách na ploche 12 ha a 4 genofondových plochách o výmere 8 ha realizovalo kosenie, odstraňovanie biomasy a náletových drevín, časť v rámci realizácie náhradných revitalizačných opatrení.
- V RCOP Prešov na 4 lokalitách s celkovou výmerou 10 ha.
- V NP Slovenský kras sa na 6 lokalitách na ploche 2 ha a na 1 genofondovej ploche o výmere 0,4 ha realizovalo kosenie, odstraňovanie biomasy a odstraňovanie náletov drevín.
- V NP Slovenský raj na 5 lokalitách s výmerou 3,8 ha realizovalo kosenie a redukcia výmladkov drevín.
- V CHKO Strážovské vrchy sa na 1 lokalite na ploche 0,4 ha a 6 genofondových plochách na výmere 2,2 ha realizovalo kosenie a odstraňovanie biomasy.
- V CHKO Štiavnické vrchy na 4 lokalitách - plocha 857,14 ha sa realizovalo kosenie, odstraňovanie náletu a odvoz biomasy.
- V TANAPE na 4 lokalitách na ploche 3,3 ha a na 1 genofondovej ploche o výmere 0,4 ha sa realizovalo kosenie a odstraňovanie biomasy a náletových drevín.
- V NP Veľká Fatra sa na 4 lokalitách na ploche 3,74 ha a 7 genofondových plochách o výmere 17,25 ha realizovalo kosenie a odstraňovanie náletových drevín.
- V CHKO Vihorlat na 3 lokalitách na ploche 0,7 ha odstraňovali dreviny a kosilo sa.
- V CHKO Východné Karpaty boli vykonané regulačné opatrenia na 2 lokalitách o výmere 4,0225 ha.

Realizovala praktickú starostlivosť o chránené stromy

Praktická starostlivosť o chránené stromy bola realizovaná na 21 chránených stromoch (38 jedincov stromov) a v ich ochrannom pásme. Pre 19 chránených stromov (31 jedincov) v celkovej výške nákladov 7 300 EUR. Z toho z rozpočtu ŠOP SR boli na starostlivosť o chránené stromy poskytnuté finančné prostriedky vo výške 3 800 EUR, vlastník pozemku, na ktorom stromy rastú prispel sumou 3 200 EUR, obec sumou 100 EUR a sponzor (súkromná osoba) 200 EUR. Úlohu plnilo 11 organizačných útvarov.

Zabezpečila technické opatrenia na zníženie mortality obojživelníkov na bariérových prvkoch v krajine

- ŠOP SR zabezpečuje na problematických úsekoch komunikácií v čase jarnej migrácie obojživelníkov inštaláciu fóliových zábran a následný prenos obojživelníkov, prevažne žiab cez teleso cesty. Celkovo bolo prenesených 80 257 obojživelníkov a nainštalovaných 16 532 m zábran.

- V CHÚ ako aj vo voľnej krajine sú v rámci aktivít zameraných na praktickú starostlivosť o chránené živočíchy zisťované aj náhodné strety živočíchov s komunikáciami. V roku 2014 boli zaznamenané stretы viacerých živočíchov s komunikáciami. Išlo prevažne o druhy: rodu jež (*Erinaceus*), líška obyčajná, vydra riečna ale aj bobor vodný, kuna lesná či medveď hnedý.

Zabezpečovala praktickú starostlivosť o chránené živočíchy

- V rámci zlepšenia ochrany a pobytových podmienok chránených druhov živočíchov a ich biotopov a tiež za účelom udržania ich priaznivého stavu sa opatreniami praktického manažmentu a monitoringu zrealizovalo: premiestnenie, údržba a oprava hniezd bocianov bielych (*Ciconia ciconia*) (8 prípadov – inštalácia nových hniezdných podložíek, oprava a údržba 12. starých a 29 prekládok hniezd – riešené v spolupráci s energetikmi). Vykonala sa oprava, výroba a inštalácia nových búdok, polobúdok a hniezdných podložíek s cieľom zlepšenia hniezdných a pobytových možností avifauny. Pre sovy v počte 7 kusov (najmä pre druhy - *Strix uralensis*, *Aegolius funereus*, *Tyto alba*), sokoly 10 ks (najmä pre druhy: *Aquila pomarina*, *Falco peregrinus*, *Falco tinnunculus*, *Falco cherrug*, *Accipiter nisus*), spevavce 33 ks (najmä pre druhy: *Sitta europaea*, *Ficedula albicollis*, *Parus major*, *Sturnus vulgaris*). V rámci opatrení na zlepšenie hniezdných podmienok pre krakľovce (Coraciiformes) sa realizovali úpravy hniezdných stien pre včeláríka zlatého (*Merops apiaster*) odstránením náletových drevín, úprava búdok a hniezdných stromov dudka chochlatého (*Upupa epops*), inštalácia umelých hniezdných nôr a úprava brehov na hniezdenie pre rybáríka riečneho (*Alcedo atthis*).

- Realizoval sa monitoring hniezdenia dravcov a sov. Jeho predmetom boli najmä druhy: *Aquila heliaca*, *Aquila chrysaetos*, *Aquila pomarina*, *Circus pygargus*, *Falco peregrinus*, *Haliaeetus albicilla* a *Strix uralensis*. Zabezpečovala sa ochrana vtáctva v období toku a reprodukcie prostredníctvom stráženia tokanísk našich lesných kurovitých vtákov (*Tetrao tetrix* – 29 lok., *Tetrao urogallus* – 38 lok.), stráženia a ochrany hniezd a hniezdných biotopov (ochranné pásma okolo hniezdiska) pri druhoch: *Haliaeetus albicilla* 5 lok., *Aquila heliaca* 8 lok., *Aquila chrysaetos* 42 lok., *Aquila pomarina* 15 lok., *Falco peregrinus* 72 lok., *Circus pygargus* 1 lok., *Strix uralensis* 1 lok. a *Bubo bubo* 8 lok.

- Na vybraných lokalitách bol realizovaný manažment biotopov chránených živočíchov, prípadne vytváranie nových biotopov. Zlepšenie existenčných a reprodukčných podmienok bolo takto realizované v okolí vodných plôch pre bahniaky a čajky (jednalo sa predovšetkým o opatrenie pre druhy: *Tringa totanus* a *Sterna hirundo* – úprava hniezdných štrkových lavíc). Vybrané biotopy otvorenej krajiny boli upravované pre potreby motýľov rodu *Maculinea*, sysle pasienkové (*Spermophilus citellus*), chrapkáča poľného (*Crex crex*) a prepelicu poľnú (*Coturnix coturnix*), najmä formou kosby a odstraňovania náletových drevín.

- Priebežne sa vykonávala kontrola úhynu vtákov pod stĺpmi el. vedenia na kontrolovaných trasách, kde boli zaznamenané kolízie s druhmi: *Ciconia ciconia* 4 ex., *Strix aluco* 2 ex., *Buteo buteo* 2 ex. a *Cygnus olor* 1 ex. Pre zlepšenie situácie prebehli na mnohých lokalitách nápravné opatrenia v podobe rokovaní so SSE o vykonaní zásahov na 22 kV vedeniach a inštalácii zábran na stĺpy. V rámci aktivít boli vykonané tiež prevozy ranených živočíchov, rehabilitácie a ich opätovné vypúšťanie do prírody zamerané predovšetkým na vtáctvo.

- Realizovalo sa sledovanie funkčnosti existujúcich rybochodov na vodných tokoch. Na základe praktických skúseností z monitorovaných rybochodov bolo ako funkčných

vyhodnotených 13 a nefunkčných 9. V prípade ich nefunkčnosti boli vykonané opatrenia na zlepšenie súčasného stavu formou jednaní so správcami vodných tokov a malých vodných elektrární.

- Na vybraných lokalitách prebehla terénna úprava reprodukčných lokalít obojživelníkov reguláciou sukcesných procesov, predovšetkým ich prehĺbením (vyčistením) a výrubom náletových drevín. Predmetné opatrenia boli vykonané najmä s cieľom zlepšenia reprodukčných podmienok druhov: *Bombina variegata*, *Rana temporaria*, *Triturus montandoni* a *Bufo bufo*.

- Počas roku 2014 prebehlo v TANAPe a NAPANTe sčítanie populácie kamzíkov vrchovských tatranských (*Rupricapra rupricapra tatrica*).

- V rámci transferov bol realizovaný prenos veľkých lastúrníkov (druh: *Unio crassus* – 1350 ex.) a 1 ex. bobra vodného (*Castor fiber*) na náhradné lokality.

- Vykonávané boli tiež opatrenia súvisiace s riešením problematiky výskytu netopierov (najmä druhov *Nyctalus noctula*, *Eptesicus nilssonii*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus murinus*, *Myotis myotis*, *Eptesicus serotinus*) a dážd'ovníkov obyčajných (*Apus apus*) v panelových domoch. Realizoval sa odchyt netopierov, vyst'ahovanie z panelových budov, zabezpečenie vletových otvorov (inštalácia sieťok a následné uzatvorenie vletových otvorov (zatmelenie) po vyletení netopierov), rehabilitácia, poradenstvo a inštalácia búdok pre dážd'ovníky. Ako súčasť ochrany a manažmentu populácií netopierov bolo vykonávané odstraňovanie ich exkrementov predovšetkým zo sakrálnych stavieb.

Zabezpečila starostlivosť o hendikepované živočíchy, prevádzku chovných a rehabilitačných staníc

- ŠOP SR plní funkciu chovnej a rehabilitačnej stanice t.j. zabezpečuje starostlivosť o choré, zranené alebo poškodené chránené živočíchy (hendikepované živočíchy) prostredníctvom prevádzkovania sústavy záchranných zariadení v zmysle § 45 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Zabezpečuje odber a prevoz nahlásených hendikepovaných živočíchov, uhrádza výdavky spojené so starostlivosťou, prijíma oznámenia o nájdených chránených živočíchoch, určuje nakladanie s nimi a vedie evidenciu v zmysle platných právnych predpisov. V dôsledku legislatívnych zmien t. j. platnosťou novely zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny č. 506/2013 Z.z. s poslednou legislatívnou úpravou č. 314/2014 Z.z. na úseku druhovej ochrany sa pristúpilo k procesu prestúpenia kompetencií týkajúcich sa určenia nakladania s chorými, zranenými, poškodenými alebo uhynutými živočíchmi a vedením ich evidencie z orgánov ochrany prírody na ŠOP SR. Za účelom stanovenia jednotného postupu orgánov ochrany prírody a ŠOP SR pri zabezpečovaní starostlivosti o hendikepované chránené živočíchy bolo vydané usmernenie z rezortu MŽP SR ako operatívny pokyn generálneho riaditeľa sekcie ochrany prírody a tvorby krajiny MŽP SR vydaného vo Vestníku Ministerstva vnútra SR, sekcie verejnej správy.

- V rámci prevádzkovaných záchranných zariadení v réžii ŠOP SR bolo za rok 2014 rehabilitovaných spolu 932 živočíchov a z toho vypustených do voľnej prírody 555 živočíchov, čo predstavuje takmer 60%-nú úspešnosť. Spomedzi systematických kategórií tvorili najväčší podiel rehabilitovaných živočíchov vtáky (839 rehabilitovaných jedincov), najmä dravce (391 rehabilitovaných jedincov). Z hľadiska úspešnosti, najväčší podiel vypustených zrehabilitovaných živočíchov do voľnej prírody predstavovali opäť vtáky (507 vypustených jedincov), najmä dravce (229 vypustených jedincov). Z 84 rehabilitovaných cicavcov bolo do prírody vypustených 45 jedincov. ŠOP SR zabezpečuje starostlivosť o choré, poranené alebo poškodené živočíchy aj mimo pracovnej doby a počas dní pracovného pokoja prostredníctvom pracovnej pohotovosti ako aj operatívnych výjazdov v úzkej súčinnosti s linkou tiesňového volania 112. ŠOP SR okrem prevádzky záchranných

zariadení vo svojej kompetencii, uhrádza výdavky spojené so zabezpečením starostlivosti o choré, zranené alebo poškodené chránené živočíchy (hendikepované živočíchy) externým záchranným zariadeniam v rámci existujúcej siete záchranných zariadení na území SR v zmysle zmluvných vzťahov.

Označovanie chránených území

Označovanie sa vykonávalo v 225 chránených územiach. Označovali sa veľkoplošné chránené územia (9 NP a 8 CHKO), maloplošné chránené územia (66 NPR, 60 PR, 3 NPP, 29 PP a 20 CHA), zóny v CHKO, územia Natura 2000 (8 CHVÚ a 21 ÚEV) a 1 ramsarská lokalita. V rámci úlohy sa vykonávala prevažne údržba a obnova poškodeného alebo starého označenia a dopĺňanie existujúceho značenia v obmedzenom rozsahu v rámci finančných možností jednotlivých pracovísk, pričom sa použilo vyše 10 600 eur z vlastných zdrojov. V roku 2014 sa označili PP Veterná diera, PP Brloh nad Nitricou a PP Košútova jaskyňa (verejnosti voľne prístupné jaskyne).

Označovanie chránených stromov sa realizovalo na 40 chránených stromoch a ich skupinách (označovanie tabuľami prvé – 2 ks, označovanie tabuľami opakované – 20 ks, obnova štátneho znaku – 48 ks, inštalovanie stĺpikov – 6 ks, obnova panela 3 ks). Úlohu plnilo 15 organizačných útvarov.

Zabezpečenie realizácie opatrení v ochranných pásmach chránených území slúžiacich na zabránenie šírenia a premnoženia škodcov z chránených území s piatym stupňom ochrany, v ktorých nebola povolená výnimka na spracovanie náhodnej ťažby (v zmysle §28 ods. 3 zákona 326/2005 Z. z. o lesoch)

- ŠOP SR bola v roku 2014 povinná realizovať opatrenia v 47 ochranných pásmach maloplošných chránených území slúžiacich na zabránenie šírenia a premnoženia škodcov z chránených území s piatym stupňom ochrany, v ktorých nebola povolená výnimka na spracovanie náhodnej ťažby v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch (ďalej len „opatrenia“). Organizačné jednotky ŠOP SR (ďalej len "správy") v zmysle Spoločného usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva životného prostredia SR na realizáciu opatrení podľa § 28 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov č. 1856/2008-700 a 14037/2008-sopk (ďalej len „Spoločné usmernenie“) vypracovali stanoviská k návrhom opatrení a zaslali na Lesnícku ochranársku službu (ďalej len "LOS") do Banskej Štiavnice.

- Na základe výsledkov verejného obstarávania v roku 2013, kde boli podpísané zmluvy o dielo na roky 2013 a 2014 sa realizovali práce pri zabezpečovaní opatrení proti šíreniu hmyzích škodcov z území s 5-tým stupňom ochrany ŠL TANAPu, Lesy SR š.p., MP Spišská Belá s.r.o. a Lesy mesta Kežmarok s.r.o. Práce sa realizovali v zmysle predložených návrhov opatrení, ktoré spracovali jednotliví odborní lesní hospodári dotknutých území. V roku 2014 boli Riaditeľstvom ŠOP SR a Správmi organizačných útvarov pripravené podklady pre verejné obstarávanie pre výber dodávateľov pre zabezpečenie služieb na územiach neštátnych lesov a zabezpečenie tovarov na realizáciu opatrení v zmysle §28 ods. 3 zákona 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov pre realizačný rok 2014. Po ich výbere aj na týchto územiach boli vykonané navrhnuté opatrenia. Činnosť pri monitoringu vývoja hmyzích škodcov v OP jednotlivých MCHÚ prostredníctvom feromonových lapačov, v časovom úseku od 01.04.2014 do konca septembra bola realizovaná prostredníctvom 1042 ks feromonových lapačov v jednotlivých OP 47-mich MCHÚ. Pri technickej realizácii opatrení boli vykonané asanačné ťažby, hmyzím škodcom napadnutých stromov, ktoré boli vopred podkôrníkovým pozorovateľom označené, s priblížením na odvozné miesto v rozsahu 7 210 m³ drevnej hmoty a s ponechaním pri pni v rozsahu 955 m³ drevnej hmoty. V rámci ochranných opatrení boli

založené klasické lapáky I.,II. a v niektorých prípadoch aj tretej série o objeme 529,19 m³ drevnej hmoty. Z ekologickejších metód obrany a ochrany bola použitá biologická ochrana prostredníctvom entomopatogénnej huby BoVeril, ktorou bolo ošetrených 80 ks FL. Aby sa deaktivovala zbytková biomasa uhádzalo sa 7 065 m³ zbytkov po asanačnej ťažbe (vrcholcové zlomy, odvetvené konáre a pod.). V zmysle Spoločného usmernenia boli pre realizačný rok 2015 pripravované identifikácie území a následne návrhy opatrení. Zo získaných podkladov bola vypracovaná a zaslaná štúdia so žiadosťou o poskytnutie dotácie z Environmentálneho fondu. Boli spracované podklady pre verejné obstarávanie a odovzdané odborne spôsobilej osobe (OSO) pre zahájenie procesu verejného obstarávania.

Náhrada škôd spôsobených chránenými živočíchmi

V rámci spolupráce s okresnými úradmi, odborními starostlivosťou o životné prostredie pri komisionálnom šetrení škôd spôsobených chránenými živočíchmi (medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid, bobor vodný, vydra riečna, kormorán veľký, volavka popolavá) v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. sa pracovníci ŠOP SR zúčastňovali na týchto šetreniach. v rámci tejto aktivity ŠOP SR zabezpečovala nasledovné činnosti:

- účasť na komisionálnom šetrení škôd,
- spolupráca so štátnou správou pri šetrení škôd,
- pravidelné dopĺňanie databáz škôd spôsobených chránenými živočíchmi,
- príprava vedenia centrálnej evidencie škôd,
- spolupráca pri príprave usmernení.

V roku 2014 bola ŠOP SR prítomná na šetrení vzniku škôd spôsobených chránenými živočíchmi. Okrem uvedených činností ŠOP SR posudzovala škody spôsobené hlavne medveďom hnedým, ktoré neboli komisionálne šetrené. tieto škody boli evidované z dôvodu lepšieho posúdenia žiadostí na usmrtenie medveďa hnedého.

Účasť na revíziách chránených území, chránených stromov a kontrolách orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny

Revízie a kontroly chránených častí prírody

Chránené územia

V roku 2014 sa pracovníci ŠOP SR zúčastnili spolu na 114 revíziách chránených území. Z toho bolo 16 revízií na úrovni kraja a 68 revízií na úrovni okresu, 2 revízie zvolala SIŽP, 28 bolo iných revízií resp. kontrol chránených území.

Okrem toho ŠOP SR vykonáva aj vlastné kontroly stavu chránených území a chránených stromov, ktoré spočívajú najmä v kontrole označenia alebo vykonaných manažmentových opatrení. Chránené územia sa kontrolujú aj popri vykonávaní iných činností, ako sú manažment, označovanie chránených území, monitoring, po kalamitách, pri porušovaní podmienok ochrany, pri vykonávaní strážnej služby a tiež v súvislosti s územnou a druhovou ochranou.

Chránené stromy

Úloha sa plnila. Uskutočnili sa 2 revízie na úrovni kraja, 17 na úrovni okresu, 2 revízie boli ostatné a súčasne bolo jednotlivými organizačnými útvarmi vykonaných 6 iných kontrol. Úlohu plnilo 10 organizačných útvarov.

Výkon štátneho dozoru a strážnej služby, vedenie evidencie

a) priebežné kontroly: Kontroly prebiehali na základe harmonogramov, stanovených jednotlivými organizačnými útvarmi. Strážcovia kontrolovali dodržiavanie zákona o ochrane

prírody a predpisov a rozhodnutí vydaných na jeho základe, vykonávali strážne služby v chránených územiach, usmerňovali a informovali návštevníkov, ale aj vykonávali monitoring chránených území a chránených druhov (stráženie hniezd, prevoz zranených živočíchov, označovanie chránených území,...). Spolu so SIŽP sa zúčastňovali štátneho dozoru, spolu s OÚ v sídle kraja) koordinovali činnosť stráže prírody, organizovali sa aj spoločné akcie s políciou, hlavne na kontrolu dodržiavania zákazu vjazdu motorovými vozidlami do chránených území. Podieľali sa aj na environmentálnych akciách a sprievodcovskej činnosti v chránených územiach, pátraní po nezvestných osobách, sprevádzaní zástupcov RTVS a iných médií, čistení území od odpadu a pod.. V spolupráci s ASCHÚS sa uskutočnili dve celoslovenské školenia strážcov ŠOP SR a členov stráže prírody. V roku 2014 sme od členov speleologickej strážnej služby obdržali 90 hláseníek. Najzávažnejšie prípady hlásenia speleologickej strážnej služby: vylomenie Čertovej jaskyne a jaskyne Teplica, poškodenie uzáveru Čachtickej jaskyne, Silickej ľadnice, jaskyne Ľudmila v Šútovskom lome a Dúpnej diery (k.ú. Slatinka nad Bebravou) spolu s nelegálnymi archeologickými vykopávkami.

b) pokuty a podnety: Zistené porušenia zákona boli riešené viacerými spôsobmi. Bolo uložených spolu 384 blokových pokút v celkovej sume 4 424 eur, najviac za zber plodov v chránených územiach, vjazd áut do chránených území a pohyb mimo značených turistických chodníkov. Podaných bolo spolu 206 podnetov na orgány štátnej správy na riešenie priestupkov resp. na políciu na riešenie trestných činov. Z toho bolo na orgány policajného zboru 91 podaní (hlavne vjazd áut do chránených území), na OÚ 123 podaní, na Slovenskú inšpekciu životného prostredia 35 podaní, na obecné úrady 26 podaní a 11 podaní bolo podaných na iné orgány štátnej správy. Menej závažné priestupky alebo pri ich prvom zistení boli riešené aj dohovormi priamo v teréne. Ústnych dohovárani bolo evidovaných vyše 3 500 a najviac sa týkali pohybu mimo vyznačených chodníkov v chránených územiach, zberu plodov v chránených územiach, voľného púšťania psa v chránenom území, porušovania sezónnej uzávery turistických chodníkov a pohybu cyklistov v chránených územiach mimo vyznačených trás. Pripravené bolo usmernenie, týkajúce sa evidencie priestupkov a ukladania blokových pokút.

c) Koordinácia a súčinnosť SP: Koordinácia stráže prírody prebiehala priebežne na základe stretnutí s členmi stráže prírody, vypracovaných harmonogramov strážnych služieb, organizovali sa aj školenia alebo exkurzie s členmi stráže prírody, spoločné kontrolné akcie, členovia SP sa zúčastňovali na monitoringu prírody, označovaní CHÚ, strážení hniezd dravcov a niektorých iných činnostiach. Od členov stráže prírody organizačné útvary ŠOP SR prijímali podnety vo forme hláseníek a správ, ktoré sa následne riešili. Na základe požiadaviek OÚ v sídle kraja a v spolupráci s nimi alebo s ASCHÚS sa jednotlivé organizačné útvary ŠOP SR podieľali na príprave a zaškolení kandidátov na nových členov stráže prírody, spolupracovali pri skúškach a vymenúvaní nových členov SP, v rámci možností zabezpečovali výrobu a distribúciu pracovnej výstroje a iné. Pre aktuálnych členov stráže prírody v obvode svojej pôsobnosti organizovali porady a školenia, spolupracovali pri príprave metodických materiálov.

d) terénny zápisník bol v elektronickej podobe upravený na aktuálny rok a zverejnený na intranete ŠOP SR, kde si ho pracovníci mohli voľne stiahnuť a vyplňať v elektronickej podobe alebo po vytlačení. Terénni pracovníci priebežne vedú terénne zápisníky, kde zaznamenávali dôležité zistenia pri výkone svojej činnosti.

e) služobné preukazy a odznaky: Vydaných bolo 41 služobných preukazov a služobných odznakov pre pracovníkov ŠOP SR (noví pracovníci resp. opätovné vydanie zmeny pôsobnosti, zmeny osobných údajov alebo z dôvodu poškodenia). Vrátených bolo 16 služobných preukazov a 14 služobných odznakov z dôvodu ukončenia pracovného pomeru resp. ich výmeny. Po organizačnej zmene v ŠOP SR bola zabezpečená výroba tlačív nových služobných preukazov. Pripravená bola aktualizovaná smernica ŠOP SR k vydávaniu služobných preukazov a služobných odznakov.

f) preukazy a odznaky SP: Z dôvodu zmeny organizačnej štruktúry orgánov ochrany prírody bola zabezpečená výroba nových tlačív preukazov člena stráže prírody. Na základe poverenia MŽP SR a požiadaviek OÚ v sídle kraja im bolo distribuovaných 53 odznakov a 1 110 nových preukazov pre členov stráže prírody. Nové odznaky zatiaľ nebolo potrebné vyrábať resp. renovovať.

Praktická starostlivosť o jaskyne:

Uzatváranie a čistenie jaskýň – 1. etapa realizácie projektu zo ŠF EÚ „Realizácia programov záchrany a starostlivosti o vybrané jaskyne“: Modrovská jaskyňa, Závrťová priepasť, Pustá jaskyňa – vchod Machnaté, Suchá j. č. 2, Priepasť pod Ostrou, Pokladová jaskyňa, Prosiecka jaskyňa, Malužinská jaskyňa, Javorinka a Nádejná jaskyňa, Hlboká jaskyňa, jaskyňa Štefanová 1, Beckovská jaskyňa, Stratenská jaskyňa, Krásnohorská jaskyňa, Kamenná diera, Ponická jaskyňa, Čertova jaskyňa, Jaskyňa netopierov, Suchodolská jaskyňa, Michňová, Stará brzotínska jaskyňa, Halašova jama, Jaskyňa studeného vetra, Morské oko, Zdvojená priepasť. Po predbežnom schválení obstarávania úlohy na MŽP SR sa začalo verejné obstarávanie.

Ďalej bola uzatvorená Čertová jaskyňa a Hrušovská jaskyňa, opravili sa uzávery jaskýň Četníkova svadba a Dúpna diera v Strážovských vrchoch, ako aj uzáver medzi jaskyňou Domicia a Čertovou dierou. V rámci čistenia jaskýň bol z priepasti Veľká Žomboj (-50 m) vytiahnutý uhynutý jeleň. V roku 2014 sa označili PP Veterná diera, PP Brloh nad Nitricou a PP Košútova jaskyňa (verejnosti voľne prístupné jaskyne).

Realizácia projektu na stabilizáciu mikroklimatických pomerov a opravu podpier proti zosúvaniu ľadovej výplne vo vstupnej časti Dobšinskej ľadovej jaskyne

Súčasť projektu ŠF EÚ „Realizácia programov záchrany a starostlivosti o vybrané jaskyne“. V roku 2014 sa zabezpečili súhlasné stanoviská na začatie verejného obstarávania z MŽP SR, vykonalo sa verejné obstarávanie, následne dokumentáciu z verejného obstarávania odsúhlasil Odbor riadenia implementácie projektov MŽP SR a nakoniec sa zabezpečil súhlas na podpis zmlúv (následne boli podpísané s dodávateľmi prác). Realizácia prác je naplánovaná na I. polrok 2015.

3.4. PREVÁDZKA A ROZVOJ SPRÍSTUPNENÝCH JASKÝŇ

Organizácia zabezpečuje prevádzku 12 sprístupnených jaskýň – Belianska jaskyňa, Bystrianska jaskyňa, Demänovská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa slobody, Dobšinská ľadová jaskyňa, Dómica, Driny, Gombasecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa a Važecká jaskyňa. V roku 2014 si ich prezrelo 506 196 návštevníkov.

Prehľad návštevnosti sprístupnených jaskýň v roku 2014

Jaskyňa	Počet návštevníkov
Belianska jaskyňa**	103 032
Bystrianska jaskyňa	22 574
Demänovská jaskyňa slobody	111 261
Demänovská ľadová jaskyňa*	70 769
Dobšinská ľadová jaskyňa*	61 175
Dómica	20 635
Driny*	31 859
Gombasecká jaskyňa*	8 855
Harmanecká jaskyňa*	17 425
Jasovská jaskyňa*	16 454
Ochtinská aragonitová jaskyňa*	23 993
Važecká jaskyňa	18 164
Spolu	506 196

(* sezónne otvorené jaskyne; **od 1. 10. 2014 z dôvodu rekonštrukcie prehliadkovej trasy zatvorená)

Zabezpečenie sprievodcovskej činnosti v sprístupnených jaskyniach – zabezpečila sa tlač počítačových a zálohových vstupeniiek, vykonávala sa osobná dozimetria zamestnancov jaskýň s prírodným ionizujúcim žiarením vrátane vyhodnotenia nameraných údajov,

priebežne sa zabezpečovali opravy komunikačných, kamerových a ozvučovacích systémov v jaskyniach.

Poskytovanie doplnkových služieb pre návštevníkov sprístupnených jaskýň – zabezpečila sa tlač a dotlač predajných polygrafických materiálov (publikácie, brožúry, pohľadnice, skladačky, pexeso), priebežne sa zabezpečoval tovar na občerstvenie, predaj pamiatkových a iných predmetov pre návštevníkov jaskýň.

Propagácia a prezentácia sprístupnených jaskýň na verejnosti – zabezpečila sa inzercia a reklama sprístupnených jaskýň v časopisoch, cestovných lexikónoch, bulletinoch, turistických sprievodcoch a magazínoch cestovného ruchu, www-stránkach iných subjektov; udržiavali sa informačné tabule a panely pri jaskyniach, informačné tabule a dopravné značenia na komunikáciách pre sprístupnené jaskyne; verejnosť sa informovala o zmene vstupného poriadku a cenníka na rok 2015.

Prezentácia sprístupnených jaskýň a svetového prírodného dedičstva na medzinárodných veľtrhoch cestovného ruchu – nevykonala sa z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, organizácia sa prezentovala len na výstavách a veľtrhoch v spolupráci s partnerskými organizáciami (napr. na ITB Berlín, veľtrh vo Wroclawi).

Klimatické merania a rozbory ovzdušia v sprístupnených jaskyniach v zmysle Bezpečnostného predpisu pre jaskyne SBÚ 3000/1975, stanovenia osobných dávok z expozície radónu u pracovníkov v podzemí – merania a rozbory ovzdušia v sprístupnených jaskyniach sa vykonali počas ich predsezónnych prehliadok. Vyhodnotené výsledky sú v dokumentácii, prístupné k nahliadnutiu pre dozorujúce bankské úrady. Podľa monitorovacieho plánu prebiehalo sledovanie radiačnej záťaže pracovníkov sprístupnených jaskýň, údaje vyhodnocovala Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave. Všetci dotknutí zamestnanci Správy slovenských jaskýň boli preškolení z účinkov prírodného ionizujúceho žiarenia a oboznámení s hodnotami svojich osobných dávok. Vo Važeckej jaskyni pokračoval mikroklimatický monitoring so zameraním na obsah radónu v ovzduší (v spolupráci s Geofyzikálnym ústavom SAV v Bratislave).

V zmysle medzirezortnej dohody medzi Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom zdravotníctva SR o vykonávaní speleoterapie z roku 1998 a príslušnej Smernice MŽP SR č. 7/1999-4 sa v spolupráci so zdravotníckymi organizáciami vykonávala **speleoterapeutická liečba** v Bystrianskej jaskyni, zdravotné speleoklimatické pobyty v Jasovskej a Belianskej jaskyni.

Pred hlavnou turistickou sezónou sa vykonali **prehliadky a očistenie skalných portálov nad jaskyňami a v podzemí** (Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Driny, Dmica, Bystrianska jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa) z dôvodu eliminácie rizika vzniku úrazu osôb a škody na majetku organizácie v dôsledku možného padania úlomkov a skalných blokov. Uskutočnili sa aj **bezpečnostné prehliadky sprístupnených jaskýň** za účasti zástupcov obvodných bankských úradov zamerané na bezpečnosť návštevníkov na prehliadkovej trase, elektrických rozvodov v podzemí aj na povrchu, zabezpečenie prvej pomoci pre návštevníkov, kontrolu havarijných plánov jaskýň a iné úlohy týkajúce sa bezpečnej prevádzky jednotlivých jaskýň. Zároveň bola vybudovaná nová bezpečnostná bariéra nad Jasovskou jaskyňou za účelom ochrany života a zdravia návštevníkov a ochrany majetku organizácie.

Rekonštrukcia technickej infraštruktúry v rámci starostlivosti o podzemie sprístupnených jaskýň Slovenska – v rámci projektu ŠF EÚ „Realizácia programov záchranu a starostlivosti o vybrané jaskyne“ sa začala rekonštrukcia prehliadkovej trasy v Belianskej jaskyni, jaskyni Domica, Ochtinskej aragonitovej jaskyni, Gombaseckej jaskyni a Bystrianskej jaskyni, ako aj rekonštrukcia elektroinštalácie v Belianskej jaskyni. Na sprístupnenie Demänovskej jaskyne mieru bola spracovaná projektová dokumentácia.

Oprava a údržba technickej infraštruktúry podzemia sprístupnených jaskýň Slovenska – osadenie nového nerezového zábradlia vo Važeckej jaskyni a v Harmaneckej jaskyni, vstupná časť Izbica za účelom zlepšenia bezpečnosti návštevníkov jaskýň.

Opravy, údržba a revízie elektrických zariadení v sprístupnených jaskyniach – na všetkých sprístupnených jaskyniach a príľahlých objektoch sa priebežne vykonávala prevádzková údržba a nevyhnutné opravy porúch elektrických zariadení (rozdávačov, elektrických rozvodov, svietidiel, ovládačov a transformačných staníc) a nákladných lanových dráh. Vykonali sa povinné revízie elektrických a plynových zariadení, ako aj tlakových nádob a následné odstránenie revíznych závad. Závažné poruchy a nedostatky pri prevádzkovaní elektrických zariadení, lanových dráh a tlakových nádob neboli zaznamenané.

Opravy, údržba a dezinfekcia vodojemov, čerpacích staníc a rozvodov vody v sprístupnených jaskyniach, vrátane ostatných vodárenských zariadení (žumpy, septiky, kanalizácia, čističky odpadových vôd) – v roku 2014 neboli zaznamenané výpadky v zásobovaní pitnou ani úžitkovou vodou. ČOV fungovali v projektovanom režime a výsledky čistenia odpadových vôd boli v súlade s rozhodnutiami OÚ ŽP. Opravy, údržba a dezinfekcia vodojemov, čerpacích staníc a rozvodov vody v sprístupnených jaskyniach sa vykonávali priebežne počas kalendárneho roka resp. podľa potreby. Práce pozostávali z opráv a údržby vrátane dezinfekcie vodárenských zariadení a rozvodov vody. Ďalej zahŕňali servisné práce a udržiavacie práce na čistiarňach odpadových vôd, kanalizáciách, septikoch a žumpách vo vstupných areáloch jaskýň.

Stavebná údržba a oprava objektov a technickej infraštruktúry vstupných areálov sprístupnených jaskýň – v rámci prípravy rekonštrukcie prevádzkovej budovy Demänovskej jaskyne slobody sa riešilo majetkoprávne vysporiadanie pozemkov (podpísaná zmluva o odkúpení pozemkov s reštituentmi, delimitačný protokol zaslaný na Slovenský pozemkový fond pre prevod pozemkov na ŠOP SR). Overený bol skutkový majetkoprávny stav pozemkov v okolí jaskyne Driny. Riešili sa majetkoprávne vzťahy v okolí vstupného areálu Gombaseckej jaskyne (stretnutie s majiteľmi príľahlých pozemkov, k ich požiadavke odpredaja pozemkov pre ŠOP SR bol vypracovaný geometrický plán na vyňatie časti prístupového chodníka k jaskyni z lesného pôdneho fondu). Vykonalo sa odstránenie terénnej stanice Stratená (havarijný stav). V areáli Jasovskej jaskyne sa opravili zatekajúce sociálne zariadenia. Na prevádzkovej budove Demänovskej jaskyne slobody boli zasklené okná z dôvodu bezpečnosti osôb. Na objekte Speleodomca v Demänovskej doline bola opravená strešná krytina poškodená pádom stromu. Na administratívnej budove Správy slovenských jaskýň boli zasklené vchodové dvere. Vo Važeckej jaskyni sa vykonala oprava oplotená a zrubového sedenia. Ostatné plánované úlohy neboli realizované z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Oprava prístupových ciest a chodníkov k vstupným areálom sprístupnených jaskýň – v roku 2014 vykonali tieto práce: Belianska jaskyňa – oprava drevených madiel a dodanie posypového materiálu, Demänovská jaskyňa slobody – odstránenie kalamitného dreva pri

prístupovom chodníku, Harmanecká jaskyňa – oprava dreveného zábradlia a striedky pri prístupovom chodníku, Bystrianska jaskyňa – oprava zábradlia pri východe z jaskyne (poškodené veternou smršťou), Dobšinská ľadová jaskyňa – oprava lesného chodníka, zábradlia, cesty a informačného panela (poškodené veternou smršťou), Ochtinská aragonitová jaskyňa – oprava oplatenia prameňa a mostíka, priesek lesného chodníka, odvodňovacie žľaby (poškodené veternou smršťou), Gombasecká jaskyňa – oprava zábradlia a náučných panelov (poškodené veternou smršťou). Ostatné plánované práce sa nevykonali z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov resp. nedohody v rámci majetkovoprávných vzťahov k požadovaným pozemkom.

3. 5. TVORBA KONCEPCIÍ, PROGRAMOV A METODÍK

V roku 2014 bola vyhodnotená implementácia koncepcie ochrany prírody a krajiny za roky 2006-2014. Zorganizované boli dve pracovné stretnutia k príprave novej koncepcie (22.-23.1. a 25.-26.11.2014), vytvorená bola pracovná skupina ŠOP SR pre prípravu novej koncepcie a spracovaný bol návrh štruktúry koncepcie a tézy, ktoré boli predložené na pripomienkovanie členom pracovnej skupiny a ostatným rezortom. Návrh koncepcie bude dopracovaný v roku 2015 v súlade s harmonogramom.

V rámci plnenia úloh súvisiacich s **Plánom rozvoja vidieka (PRV) na obdobie rokov 2007 – 2013**, prebiehala v roku 2014 spolupráca s MŽP SR a MPaRV SR na administrácii vybraných realizovaných opatrení a podopatrení v rozsahu osi 2 PRV SR 2007 – 2013. Spolupráca zahŕňala predovšetkým aktivity na úpravách podkladových materiálov v záujme Smerom k žiadateľom bola úloha plnená v zmysle usmerňovania pri administrácii podopatrení a v niektorých prípadoch aj v rovine praktickej úpravy podkladov po predchádzajúcom súhlase zo strany MPaRV SR a PPA.

3. 6. PRÍPRAVA ODBORNÝCH PODKLADOV PRE ORGÁNY ŠTÁTNEJ SPRÁVY

ŠOP SR každoročne vypracúva na základe konkrétnych požiadaviek pre orgány štátnej správy, samosprávy a iné subjekty nasledovné odborné podklady:

posudzovanie vplyvov na životné prostredie (posudzovanie cezhraničných vplyvov, posudzovanie vplyvov činností a strategických dokumentov, zisťovacie konania k významnosti vplyvov na územia sústavy Natura 2000, vyjadrenia k vplyvom na územia sústavy Natura 2000 - deklarácie), ako aj vypracovanie rôznych odborných materiálov na objednávku ako napr. hodnotenie významnosti vplyvov na územia sústavy Natura 2000 a dokumentácia pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie.

V roku 2014 vypracovali všetky organizačné útvary spolu 9 061 odborných stanovísk pre konania orgánov štátnej správy a pre iných žiadateľov, po odrátaní stanovísk z úlohy 02.02. (EIA, SEA, § 28 a deklarácie Natura 2000) ich bolo 8 036 . Z toho najviac bolo stanovísk z problematiky drevín (1 900), stavebnej činnosti (1 663 stanovísk), druhovej ochrany živočíchov (811), lesného hospodárstva (765), územnej ochrany (504), poľnohospodárstva (343), anorganickej prírody (301), pre orgány činné v trestnom konaní (277), spracovanie podkladov pre schvaľovanie programov starostlivosti o lesy (225), vodného hospodárstva (230), druhovej ochrany rastlín (151) atď.

Čo sa týka subjektov, ktorým boli posielané stanoviská (na základe ich žiadostí), najviac ich bolo pre okresné úrady (spolu 4 595 stanovísk), na obecné úrady (1 531 stanovísk, týkajúcich sa prevažne stavebnej činnosti a problematiky drevín), na Riaditeľstvo ŠOP SR (625 stanovísk z organizačných útvarov ŠOP SR) a na MŽP SR (489 stanovísk prevažne z Riaditeľstva ŠOP SR). Pri vykonávaní tejto činnosti sa zamestnanci ŠOP SR zúčastnili takmer 2 400 rokovaní alebo obhliadok v teréne.

Bolo vypracovaných 201 žiadostí o informácie v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

Organizačné útvary ŠOP SR sa vyjadrovali v rámci posudzovania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov na základe požiadaviek orgánov štátnej správy. Spracovali spolu 225 stanovísk k zámerom alebo k správam o hodnotení činností a 130 stanovísk k oznámeniam a správam o hodnotení strategických dokumentov (prevažne návrhov územných plánov). V rámci uvedeného sa zúčastňovali aj verejných prerokovaní a konzultácií k navrhovaným dokumentom a činnostiam.

Okrem toho sa vyjadrovali aj k takým zámerom, ktoré sa podľa uvedeného zákona neposudzovali, ale mohli by mať vplyv na územia sústavy Natura 2000. K takýmto zámerom vypracovali spolu 261 stanovísk spolu s hodnotiacimi formulármi pre účely vydania odborných stanovísk orgánmi ochrany prírody a krajiny podľa § 28 zákona č. 543/2002 Z. z..

Vypracúvanie deklarácií Natura 2000.

Na základe žiadostí orgánov štátnej správy, samospráv alebo investorov všetky organizačné útvary ŠOP SR spracovali spolu 409 tzv. deklarácií (vyhlásení orgánu zodpovedného za monitorovanie území Natura 2000). Vyhlásenia sa týkali projektov, uchádzajúcich sa o podporu z fondov EÚ – z operačných programov životné prostredie, programov cezhraničnej spolupráce, doprava, regionálneho operačného programu príp. aj iných. Okrem toho sa zamestnanci zúčastňovali aj na overovaní situácie v teréne, prezentáciách projektov a prípravy podkladov. Po požiadavke MŽP SR boli pre budúce programovacie obdobie navrhnuté nové formuláre a podmienky ich vydávania.

3. 7. MONITORING A INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Počas roka bola zabezpečená plynulá a bezproblémová prevádzka systému ISTB. ISTB bol priebežne spravovaný, boli doň napĺňané údaje a riešili sa problémy súvisiace s prechodom na vyššiu verziu Access ISTB. Rada ISTB sa priebežne vyjadrovala k jednotlivým požiadavkám.

Údaje na web stránke boli priebežne dopĺňané a aktualizované v rámci web prezentácie ŠOP SR aj na stránkach jednotlivých správ. Webové služby a elektronická pošta boli zabezpečené v plnom rozsahu, rovnako aj pripojenie organizačných jednotiek do siete ŽPNet.

Priebežne sa zabezpečoval nákup nutných súčiastok na udržanie prevádzky výpočtovej techniky na ŠOP SR, najnutnejší servis a údržba, zálohovanie údajov. Tieto aktivity boli realizované v obmedzenom rozsahu vzhľadom na zákaz nákupu a prípravu centrálného obstarávania výpočtovej techniky. Vykonan sa centrálny nákup update antivírusového softvéru a jeho distribúcia na jednotlivé organizačné jednotky.

Pre zabezpečenie implementácie smernice INSPIRE a zákona č. 3/2010 Z. z o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie (ďalej len „zákon č. 3/2010 Z. z.“) sa zamestnanci ŠOP SR zúčastňovali na rokovaníach a seminároch a spolupracovali so SAŽP. Aktuálne GIS vrstvy chránených území v štandardnom formáte boli vždy po aktualizácii odovzdané SAŽP pre publikáciu na Enviroportáli v zmysle smernice. V priebehu roka prebiehala implementácia funkcionalít na zabezpečenie úloh vyplývajúcich zo zákona č. 3/2010 Z. z do pripravovaného informačného systému KIMS.

Priebežne sa vykonávala aktualizácia a tvorba nových GIS vrstiev, vypracovávali sa mapové podklady a GIS analýzy pre orgány štátnej správy, verejnosť a pre interné potreby.

Intenzívna práca na príprave podkladov pre zápis CHVÚ do KN pokračovala aj v roku 2014. CHVÚ Levočské vrchy a CHVÚ Čergov boli kompletne zapísané do Katastra nehnuteľností. Čiastočne boli zapísané do KN CHVÚ Dunajské luhy a CHVÚ Úľanská mokraď. V prípade CHVÚ Špačinsko-nižnianske polia a CHVÚ Dolné Považie boli kompletne vypracované podklady pre zápis do KN a podané na príslušné správy katastra. Podklady pre zápis CHVÚ Malé Karpaty sú rozpracované

Napĺňanie databázy pre evidenciu významných stromov a na evidenciu praktickej starostlivosti o chránené stromy, posudzovanie a dokumentovanie podnetov na významné a chránené stromy

Databáza pre evidenciu významných stromov a na evidenciu praktickej starostlivosti o chránené stromy sú čiastkové databázy informačného systému KIMS, ktorý nebol v roku 2014 sprístupnený pre aktívnu aplikáciu vkladania údajov z dôvodu jeho prebiehajúceho testovania.

V rámci úlohy bolo posúdených a registrovaných 16 cudzích alebo vlastných podnetov na významné a chránené stromy. Úlohu plnilo 6 organizačných útvarov.

Príprava a zavedenie monitoringu biotopov a druhov a zlepšenie sprístupňovania informácií verejnosti (projekt v rámci OPŽP)

Začali sa práce na návrhu riešenia a implementácii monitoringu a Komplexného informačného a monitorovacieho systému (KIMS). Vybraných bolo 9300 trvalých monitorovacích lokalít (TML) pre druhy a biotopy európskeho významu. Spracovaných bolo

212 metodík monitoringu. Realizácia monitoringu v teréne prebehla podľa harmonogramu na 28% TML. Zostávajúci podiel je potrebné monitorovať v rokoch 2014 a 2015, t.j. do ukončenia projektu.

V rámci Reportingu pre Európsku komisiu, ŠOP SR koordinovala dopracovanie 6 ročnej správy o stave druhov a biotopov v zmysle čl. 17 smernice o biotopoch za roky 2007-2012 a spracovanie správy o stave vtákov v zmysle čl. 12 smernice o vtákoch za roky 2008-2012. Pre tento účel bola zabezpečená činnosť koordinačnej rady pre monitoring a reporting vtákov v zmysle čl. 12 smernice o vtákoch a technická podpora pre činnosť koordinačnej rady pre monitoring a reporting v zmysle čl. 17 smernice o biotopoch.

Spracovaná a podaná bola aj správa o udelených výnimkách z druhovej ochrany

- v zmysle čl. 9 smernice o vtákoch (za rok 2012)
- v zmysle čl. 16, ods. 2 smernice o biotopoch (za roky 2011-2012)

ŠOP SR zabezpečovala aj účasť a prácu v expertnej skupine Európskej komisie pre reporting v zmysle smernice o biotopoch a vtákoch.

Aktualizácia databázy chránených území (CDDA) pre Európsku environmentálnu agentúru (EEA) bola zabezpečená úspešne, t.j. s pozitívnym hodnotením zo strany EEA.

Centrálne evidencie jaskýň na Slovensku

V rámci centrálnej evidencie jaskýň na Slovensku priebežne pokračovalo doplňovanie a aktualizácia záznamov v databáze Speleo_K. Databáza obsahuje základné údaje o 7065 jaskyniach a 5054 údajov o charakteristikách jaskýň (úloha sa rieši v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva). Pre potreby Ministerstva obrany SR a Topografického ústavu, Banská Bystrica sa spracoval výber jaskýň so špeciálnym určením.

3. 8. ZVYŠOVANIE ÚROVNE INFORMOVANOSTI A ENVIRONMENTÁLNEHO POVEDOMIA VEREJNOSTI

Environmentálna výchova realizovaná ŠOP SR je zameraná na výchovu k ochrane prírody a krajiny a zabezpečujú ju najmä pracovníci pre environmentálnu výchovu v jednotlivých organizačných útvaroch organizácie. ŠOP SR zabezpečuje činnosť informačných stredísk ochrany prírody, budovanie a prevádzku náučných chodníkov a náučných lokalít, edičnú a propagačnú činnosť, ako aj rôzne podujatia a programy pre školy a širokú verejnosť.

Environmentálne výchovné programy pre školy sú zamerané najmä na zmyslové, tvorivé a aktívne poznávanie prírody a krajiny, vrátane chránených území a chránených druhov. Aktivity, ako environmentálne hry, vedomostné súťaže, výstavy, vrátane výstav detských prác na tému ochrany prírody a krajiny, besedy, exkurzie po chránených územiach, čistenie chránených území, premietanie filmov s tematikou ochrany prírody, sú realizované najmä počas „dní otvorených dverí“ na správach chránených krajinných oblastí a národných parkoch, ako aj v rámci významných environmentálnych dní.

Aktivity pre verejnosť sú realizované aj v spolupráci s obcami a inými subjektmi (minovládne organizácie, turistické informačné kancelárie, stráž prírody, múzeá s prírodovedným zameraním apod.) a sú zamerané najmä na informačné kampane, exkurzie do chránených území, výstavy, semináre, konferencie, školenia, otváranie turistickej sezóny najmä v národných parkoch.

Aktivity realizované organizačnými útvarmi ŠOP SR v roku 2014:

prednášky pre školy: 898 (pre 29 025 žiakov a študentov)

terénne exkurzie do chránených území: 153 (4 703 návštevníkov)

akcie v rámci významných environmentálnych dní: vyhlásenie NP Malá Fatra, Svetový deň mokradí, Svetový deň vody, Deň Zeme, Svetový deň divej prírody (CITES), Deň lesov, Medzinárodný deň biodiverzity, Európsky deň prírodných a národných parkov, Deň karpatských parkov, Deň životného prostredia, Deň ochrany zvierat, Deň sťahovavého vtáctva, Deň stromov, Lesnícky deň, Energetický deň, spolu 17 975 osôb)

výstavy: Druhy európskeho významu na Slovensku, Vydra - tajomná dáma vôd, Jedy v prírode, Aha deti čo to letí, Zo života bocianov, Vlk dravý a jeho potomkovia, MAB, Invázne rastliny, Noční lovci, Netopiere, Rašeliniská Oravy, Mokrade - poklad prírody, Premena do krásy, Nebojme sa pralesa, Mystické Karpaty v Snine (spolu 25 349 návštevníkov)

súťaže: výtvarné, vedomostné, fotosúťaže, literárne a iné, najmä pre žiakov ZŠ, napr. Zimné vtáčie záhrady, Spoznaj a chráň, Hypericum, Poloniny v 101 otázkach a odpovediach, Ekoplagátik, Clovek a biosféra, Príroda očami detí, Bocian – vták roka, Nebojme sa pralesa (spolu 2784 žiakov)

akcie pre verejnosť: Dni otvorených dverí na správach organizačných útvarov, informačné stánky o ochrane prírody pri rôznych podujatiach, čistenie chránených území, otváranie a zatváranie turistickej sezóny v národných parkoch a chránených krajinných oblastiach, tábory ochrancov prírody, letné tábory, Noc netopierov, pozorovanie vtáctva, filmové festivaly (horské filmy, Envirofilm) - spolu 11 023 osôb

tlačové správy: 387 - všetky organizačné útvary spolupracujú s tlačovým odborom MŽP SR, národnými a regionálnymi médiami, aktuálne informácie sú zverejňované aj na webových stránkach MŽP SR a ŠOP SR, resp. jednotlivých org. útvarov

spolupráca: so školami, múzeami, zahraničnými správami chránených území, vysokými školami, rezortnými inštitúciami zaoberajúcimi sa environmentálnou výchovou (SAŽP, SMOPAJ), mimovládnyimi organizáciami (Živica, Špirála, SOSNA), centrami voľného času, obcami, úradmi ŽP, vlastníkami pozemkov v chránených územiach, združeniami ceswtovného ruchu, znevýhodnenými skupinami obyvateľstva, spolupráca na projektoch s inými subjektmi, spolupráca na tvorbe nových náučných prvkov v prírode zriadené inými subjektmi;

semináre, školenia, konferencie: účasť zamestnancov na workshopoch k environmentálnej výchove, seminár ku Svetovému dňu vody, cestovnému ruchu, k výskumu pralesov v SR, konferencia 50 rokov ochrany prírody Slovenského raja, pri príležitosti 50. výročia NPR Čičovské mŕtve rameno, seminár k inváznym rastlinám v krajine, 23. konferencia v Poľsku zameraná na vplyv antropogénnych činiteľov na rastlinstvo a živočíšstvo v Karpatoch,

pracovné stretnutie mikroregiónu Pod Duklou – turizmus v chránených územiach, seminár ku chovu huculov

iné: prax študentov vysokých škôl, absolventské praxe, odborné posudky, účasť v medzinárodnom certifikovanom programe Zelená škola, v komisiách biologických a prírodovedných olympiád na úrovni okresov a krajov, v redakčných radách rôznych edičných titulov.

Súčasťou ŠOP SR je Škola ochrany prírody vo Varíne a Karpatské stredisko pre mokrade zriadené v roku 2014 pri riaditeľstve ŠOP SR Banská Bystrica za účelom vzdelávania širokej aj odbornej verejnosti v oblasti ochrany mokradí, ako aj za účelom organizovania medzinárodných podujatí Karpatskej iniciatívy pre mokrade.

Činnosť Školy ochrany prírody vo Varíne je zabezpečovaná 3 zamestnancami (1 zo Správy Národného parku Malá Fatra a 2 z odboru environmentálnej výchovy a medzinárodnej spolupráce). V roku 2014 boli zrealizované nasledovné podujatia:

- 101 prednášok v rámci mimoškolskej výchovy pre školský sektor (3065 žiakov), 6 sprievodov do chránených území (170 účastníkov), 9 akcií v rámci významných environmentálnych dní (2862 účastníkov, Svetový deň mokradí, Svetový deň vody, Svetový deň vtáctva, Deň Zeme, Deň lesov, Medzinárodný deň biodiverzity, Európsky deň prírodných a národných parkov, Deň karpatských parkov, Deň životného prostredia a pod.)
- výstavy na tému environmentálna výchova, Vydra – tajomná dáma vôd, Aha deti čo to letí – bocian, Jedy v prírode, 13. ročník Ekoplagát 2014 v Žiline (30.10.-30.11.2014, prihlásených 104 plagátov od 50 autorov z 20 krajín, 1000 návštevníkov), Ekoplagátik - výtvarná detská súťaž (3515 návštevníkov)
- informačné kampane, Noc netopierov, Deň otvorených dverí v Strečne a vo Varíne, výstava Jarná krása v zámku Budatín, akcia Človek a príroda v skanzene v Martine, charitatívna akcia Zmysel života v Žiline (2204 účastníkov)

Škola ochrany prírody pravidelne informuje a prispieva na webovú stránku NP Malá Fatra a do regionálnych médií, kde informuje o svojej činnosti a pripravovaných akciách (v roku 2014 spracovala 57 tlačových správ). Spolupracuje s úradmi ŽP, školami, obcami, vlastníkami pozemkov v chránených územiach, poľovnými združeniami, urbáriami, združeniami cestovného ruchu a ďalšími organizáciami v regióne, zabezpečuje konzultantskú prácu v programe Zelená škola.

ŠOP SR prevádzkuje 13 objektov – informačných stredísk ochrany prírody (ISOP), poskytujúce informácie návštevníkom chránených území a verejnosť

- NP Muránska planina – Polyfunkčné centrum Muráň, prevádzka jún – september (684 návštevníkov)
- NP Slovenský raj – ISOP Podlesok, prevádzka júl – august (4015 návštevníkov), SEV Spišská Nová Ves, prevádzka september – december (1458 návštevníkov)
- NAPANT – ISOP Liptovská Teplička - prevádzka celoročná (115 návštevníkov)
- NP Poloniny, ISOP Nová Sedlica, prevádzka apríl – október (1000 návštevníkov)
- PIENAP – ISOP Lesnica, prevádzka máj – september (7 000 návštevníkov), ISOP Spišská Stará Ves, prevádzka máj – december (1608 návštevníkov)
- CHKO Horná Orava – ISOP Nové Ústie nad priehradou (služby len vopred ohláseným návštevníkom, v r. 2014 150 návštevníkov)
- CHKO Štiavnické vrchy – ISOP Sitno, prevádzka marec – september (14 000 návštevníkov)
- CHKO Latorica – ISOP Čičarovce, prevádzka apríl – október (90 návštevníkov)
- CHKO Biele Karpaty – IS NATURA 2000, prevádzka celoročne (100 návštevníkov)

- CHKO Východné Karpaty – ISOP pri S CHKO v Medzilaborciach, prevádzka celoročne (372 návštevníkov)
- CHKO Ponitrie – IS NATURA 2000 – prevádzka celoročne (750 návštevníkov).

ŠOP SR zriaďuje a prevádzkuje **náučné zariadenia v prírode: náučné chodníky (NCH), náučné lokality (NL) a náučné/informačné body (NB). Z celkového počtu 84 týchto zariadení bolo v roku 2014 v prevádzke 61:**

- **PIENAP** - NCH Prielom Dunajca, NL Lesnica
- **NP Slovenský kras:** NCH Zádielská tiesňava, NCH Domica , NCH Jasov
- **NAPANT:** NCH Donovaly – Šachtička, NCH Trangoška, NCH Jakub, IB Jasenská kyslá, Ďurková, Šumiac, Hiadľské sedlo, Moštenická kyslá, Krpáčovo, Vajskovská, Mackov bok
- **NP Slovenský raj:**NCH Prielom Hornádu, NCH Mokrad'ový, NL Kopanec, NL Klauzy, NL Spišský hrad, NL Dobšinská ľadová jaskyňa, NL Podlesok, NCH Banícky, Novomestská Huta, NCH Stratený kaňon pre imobilných
- **NP Muránska planina:** NCH Muránsky hrad, NCH Hradová, NCH Stošky, NCH Trstie, NCH Zbojníka Surovca, NL Poludnica, NL Ľadová jama
- **NP Poloniny:** NL Dara, NCH Pod tmavou oblohou, IB Beskydský panteón
- **CHKO Dunajské luhy:**NCH Čičovské mŕtve rameno
- **CHKO Latorica:**NCH Vtáčim rajom, NCH Beša – Čičarovce
- **CHKO Ponitrie:** NL Kobylince, NCH Roskoš, NCH Vyšehrad
- **CHKO Štiavnické vrchy:** NCH Milana Kapustu po žile Terézia, NCH Sitno
- **CHKO Biele Karpaty:** NCH Beckovské Skalice
- **CHO Vihorlat:**Morské oko – Sninský kameň – Sninské rybníky
- **CHKO Východné Karpaty:**NCH Humenský sokol
- **CHKO Poľana:**NCH NPR Boky, NCH Zadná Poľana, NL NPP Vodopád Bystrého potoka, NL NPR Badínsky prales, NL Dobročský prales
- **CHKO Strážovské vrchy:**NCH Manínska tiesňava
- **RCOP Prešov:**NCH Dunitová skalka
- **SSJ** – obnovené náučné panely pri Gombaseckej jaskyni a Dobšinskej ľadovej jaskyni

V r. 2014 bolo inštalovaných 6 nových informačných prvkov v prírode: 1 NCH v CHKO Malé Karpaty a 5 IB v NP Muránska planina. Priebežne bola zabezpečovaná údržba panelov a okolia náučných zariadení v prírode.

V rámci projektu INTERREG HUSK/1101/2.2.1/0180 sa vybuďovala náučná lokalita jaskyňa Peško v prielome Muráňa (okr. Rimavská Sobota), vyrobili a umiestnili náučné panely Jašteričom jazierku na Silickej planine, pri priepasti Malá Žomboj, Farárovej jame, Babskej diere a Silickej ľadnici, ako aj na prístupovom chodníku na Hajnáčsky hradný vrch.

3. 9. EDIČNÁ ČINNOSŤ

V rámci edičnej činnosti ŠOP SR boli vydané nasledovné tituly:

- Časopis Aragonit – zostavilo a vydalo sa číslo 18/2, zostavilo sa číslo 19/1–2.
- Časopis Slovenský kras – zabezpečilo sa vydanie čísiel 51/1 a 51/2, zostavilo sa číslo 52/1 (časopis sa vydáva v spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva).
- Vydanie monografických publikácií: Jaskyne Demänovskej doliny – ramsarská lokalita“ (v rámci projektu ŠF EÚ „Zlepšenie starostlivosti o Ramsarskú lokalitu jaskyne Demänovskej doliny“)
- Jaskynná biota Slovenska (v rámci projektu ŠF EÚ „Monitoring a manažment vybraných jaskýň“), Jaskynný systém Domica-Baradla (v rámci projektu INTERREG HUSK/1101/2.2.1/0180 v spolupráci so Správou Aggtelekského národného parku). Spracovaný bol rukopis monografie Jaskyne na Slovensku: genetické typy.
- stolový kalendár ŠOP SR na rok 2015 „Chránené živočíchy“.

Spracovaný bol rukopis publikácie Jaskyne na Slovensku: genetické typy.

Časopis Chránené územia Slovenska, zborník Ochrana prírody neboli v roku 2014 vydané.

3. 10. SPOLUPRÁCA S DOMÁCIIMI INŠTITÚCIAMI A ORGANIZÁCIAMI

Aj v roku 2014 pokračovala spolupráca ŠOP SR s vedeckými ústavmi, vysokými školami a mimovládnyimi organizáciami, napr. pri mapovaní európsky významných druhov a biotopov, pri príprave a realizácii projektov zameraných na OP, pri edičnej a publikačnej činnosti. Spolupráca sa uskutočňovala vo forme nasledovných aktivít:

- vzájomné členstvo v poradných orgánoch, pracovných tímoch a pod.,
- realizácia spoločných výskumných úloh,
- súčinnosť pri monitorovaní stavu CHÚ
- účasť pracovníkov ŠOP SR na odbornej príprave poslucháčov VŠ,
- spolupráca s mimovládnyimi organizáciami pri zabezpečovaní starostlivosti o významné genofondové lokality a pri realizácii manažmentových opatrení (SOSNA,

SOS/BirdLife Slovensko, RPS, DAPHNE, Klub slovenských turistov, Klub priateľov PIENAP-u, Slovenská speleologická spoločnosť apod.).

- spolupráca ŠOP SR na príprave a implementácii Arboristických štandardov na rez drevín (stromov)

3. 11. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z **Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť** (Bern, 1979) bolo vyhodnotené odporúčanie č. 110/2014 o minimalizácii negatívnych vplyvov nadzemného elektrického vedenia na vtáctvo, vypracované podklady do národnej správy o plnení odporúčania č. 159/2012 k efektívnej implementácii usmernenia zmluvných strán k biodiverzite a zmene klímy a vyhodnotené odporúčanie č. 25/1991 o ochrane prírodných oblastí mimo chránených území. Na MŽP SR bolo zaslané stanovisko k plneniu tuniského akčného plánu 2003-2020 na elimináciu vtáčej kriminality a vyjadrenie k dokumentom týkajúcim sa rekreačného rybolovu vo vzťah k inváznym nepôvodným druhom.

Realizácia opatrení vyplývajúcich z udelenia **Európskeho diplomu pre NPR Dobročský prales a NP Poloniny** pokračovala prípravou ročných správ plnenia rezolúcií Výboru ministrov za obdobie september 2013 – august 2014 pre NPR Dobročský prales a NP Poloniny. Zástupca riaditeľstva ŠOP SR sa zúčastnil na zasadnutí skupiny expertov Rady Európy pre Európsky diplom (24.03.2014, Štrasburg, Francúzsko). ŠOP SR zaslala návrhy aktivít a podkladov (fotografií) a anglické verzie plagátov za územia s udeleným E. diplomom (NPR. Dobročský prales a NP Poloniny) do Rady Európy v súvislosti s pripravovanými oslavami 50. výročia Európskeho diplomu pre chránené územia v roku 2015.

NP Poloniny: správa národného parku vypracovala v zmysle požiadavky Rady Európy prvý návrh Akčného plánu pre NP Poloniny, ktorý bol zaslaný na MŽP SR.

NPR Dobročský prales: na území rezervácie pokračovala realizácia navrhnutých opatrení v zmysle Programu starostlivosti pre NPR Dobročský prales, a to zoologický výskum

(aj v ochrannom pásme) bezstavovcov, stavovcov vrátane vypracovania správy o prieskume územia (Ing. Potocký, 17.6.2014). Pokračoval čiastkový zoologický prieskum v jadrovej zóne pralesa zameraný na nižšie druhy organizmov (bezstavovce), pričom z viacerých vzácných druhov bol v NPR Dobročský prales prvýkrát nájdený druh európskeho významu *Rhysodes sulcanus* a opätovne potvrdený výskyt druhu *Cucujus cinaberinus*. V dôsledku nedostatku finančných prostriedkov sa v r. 2014 nerealizoval botanický výskum. Aj v súvislosti s obnovou programu starostlivosti o les s platnosťou na r. 2016-2025 prebiehal monitoring územia. Realizovaný bol v strednej a vrcholovej časti územia a v južnej časti ochranného pásma. V rámci príprav realizácie nového Náučného chodníka *K Dobročskému pralesu* sa uskutočnil výber miest pre umiestnenie infopanelov v ochrannom pásme (v spolupráci s OZ Vydra, Lesnou správou Dobroč a p. Sitarčíkom) a príprava textov na panely, ktoré budú umiestnené na náučnom chodníku.

Pri plnení úloh vyplývajúcich z **Dohovoru o biologickej diverzite (CBD)** a zo **Stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020** boli vypracované podklady a bol konzultovaný s MŽP SR návrh Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020. Spracované boli podklady a pripomienky k príprave Akčného plánu pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020, zabezpečená bola činnosť v pracovnej skupine MŽP SR pre prípravu Akčného plánu. Aktualizované boli nominácie zamestnancov ŠOP SR do expertných skupín dohovoru a do vytvorenej Pracovnej skupiny pre biodiverzitu a zabezpečená bola účasť na prvom zasadnutí Pracovnej skupiny (8.12.2014, Bratislava). ŠOP SR spolupracovala s MŽP SR na príprave 5. Národnej správy o implementácii Dohovoru o biodiverzite a na činnostiach súvisiacich s Medzivládnu vedecko-politickou platformou o biodiverzite a ekosystémových službách (IPBES). V rámci prípravy SR na predsedníctvo v Rade EÚ v r. 2016 bola zabezpečená účasť na európskom koordinačnom stretnutí SBSTTA (Ostrov Vilm, Nemecko, 5.-7.5.2014), na 5. zasadnutí Ad hoc otvorenej Pracovnej skupiny pre hodnotenie implementácie dohovoru a na 18. zasadnutí SBSTTA (Montreal, Kanada, 16.-28.6.2014), ako aj na 12. zasadnutí konferencie zmluvných strán (COP12) Dohovoru o biodiverzite a 1. stretnutí strán (MOP1) Nagojského protokolu (Pyeongchang, Kórejská republika, 6.-17.10.2014). Dohovor o biodiverzite a rokovania COP12 a MOP1 boli prezentované aj v tlači (Enviromagazín). Pripravený bol plagát a informácie venované Medzinárodnému dňu biodiverzity 2014 a boli distribuované na správy chránených území, zabezpečená bola propagácia na webovej stránke ŠOP SR a organizované boli výchovno-vzdelávacie aktivity pre verejnosť (napr. Správou NP Malá Fatra). Spracovaný bol dotazník o červených zoznamoch a stratégii pre biodiverzitu pre Prírodovedné múzeum v Paríži a dotazník o implementácii CBD.

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z **Dohovoru o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov** (Bonn, 1979) bola vypracovaná národná správa za SR o implementácii dohovoru formou on-line reportovacieho systému. Bolo vypracované stanovisko k návrhom na zmenu príloh dohovoru, k návrhu novej štruktúry Vedeckého výboru a k dokumentom na 11. zasadnutí konferencie zmluvných strán dohovoru (COP11), vrátane Strategického plánu pre sťahovavé druhy na r. 2015-2023. Na MŽP SR boli predložené nominácie na zastupovanie SR na COP11, ale účasť nebola zo strany MŽP SR odsúhlasená. Dr. Peter Puchala (S-NP Malé Karpaty) pracuje ako člen Vedeckej rady Dohovoru v rámci pracovných skupín, kde sa podieľa na pripomienkovaní dokumentov a zúčastnil sa na 18. zasadnutí Vedeckej rady v Bonne. Oponované boli malé projekty predložené Sekretariátu. Aktualizované boli kontaktné osoby Bonnského dohovoru pre MŽP SR a sekretariát dohovoru. Organizačné útvary ŠOP SR zabezpečovali monitoring druhov v migračnom období: napr. S-NP Muránska planina realizovala monitoring vtáčích druhov, S-NP Malá Fatra monitoring dravcov, S-PIENAP zber

údajov o prílete sťahovavého vtáctva, monitoring výskytu bociana bieleho, bociana čierneho, sokola sťahovavého, orla krikľavého; S-CHKO Dunajské luhy monitoring sťahovavých druhov vtákov na vybraných lokalitách v okresoch vo svojej pôsobnosti; S-CHKO Cerová vrchovina zber údajov a informácií o výskyte dudka chochlatého (*Upupa epops*) v spolupráci s členmi SOS/BirdLife Slovensko. Údaje sú prevažne uložené v ISTB a na stránkach www.birding.sk a Aves Symphony. Realizovaná bola aj propagácia Svetového dňa sťahovavého vtáctva a na jednotlivých organizačných útvaroch sa organizovali podujatia.

Dohoda o ochrane africko-euroázijských druhov sťahovavého vodného vtáctva (AEWA) sa realizuje zimným sčítaním vodného vtáctva, do ktorého sa zapájajú organizačné útvary ŠOP SR (S-CHKO Dunajské Luhy: PR Žitavský luh, štrkovisko Tona-Šurany, štrkovisko Bánov, Rieka Nitra, odkalisko Amerika – Trnovec nad Váhom; S-CHKO Malé Karpaty – 3 lokality; S-CHKO Cerová vrchovina: Rimava – 4 úseky, od Rimavskej Soboty až po sútok so Slanou, spolu cca. 35 km; S-CHKO Štiavnické vrchy – RL Poiplie; S-CHKO Kysuce - 15 lokalít; S-CHKO Horná Orava – 10 lokalít; S-CHKO Vihorlat – Zemplínska Šírava; S-CHKO Záhorie – 3 lokality; S-NP Slovenský raj; S-NP Muránska planina – rieka Muráň, 6 úsekov; S-NP Slovenský kras - Brzotínske, Hrhovské a Perínske rybníky a rieka Slaná; S-NP Malá Fatra – 15 lokalít; S-NP Poloniny - vodné toky okr. Snina, VN Starina; S-NP Veľká Fatra - 17 lokalít; S-NP Pieniny - 5 lokalít (2-Dunajec, 3-Poprad); S-NP Nízke Tatry - 7 lokalít). Takisto sa niektoré organizačné útvary podieľali na sčítavaní hniezdiacich vtákov (S-NP Slovenský kras - Hrhovské rybníky, CHA Perínske rybníky; S-CHKO Záhorie - CHVÚ Z. Pomoravie; S-CHKO Latorica - CHVÚ Medzibodrožie). S-CHKO Východné Karpaty organizovala v spolupráci so Spojenou školou internátnou z Humenného dňa 23.9.2014 exkurziu na Senné.

V rámci realizácie **Dohody o ochrane európskych populácií netopierov (EUROBATS)** bola v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a expertmi vypracovaná národná správa pre 7. stretnutie zmluvných strán (MOP7) a zaslaná bola na MŽP SR a Sekretariát EUROBATS. V spolupráci s mimovládnyimi organizáciami sa vykonala aktualizácia zoznamu medzinárodne významných podzemných priestorov pre netopiere, ktorá bola preložená Sekretariátu dohody. Spracovaný bol dotazník o rehabilitáciách netopierov. Sekretariát bol takisto informovaný o aktualizovaní kontaktnej osoby pre EUROBATS za ŠOP SR. Pracovníkom ŠOP SR bola zabezpečená účasť na MOP7 (Brusel, Belgicko, 15.-17.9.2014). Eko-výchovné akcie k „Medzinárodnej noci netopierov“ boli organizované viacerými organizačnými útvarmi ŠOP SR, niektoré v spolupráci so Spoločnosťou pre ochranu netopierov SON. K týmto podujatiam boli distribuované plagáty, nálepky a brožúry publikované Sekretariátom EUROBATS. Konzultovaný bol návrh akčného plánu pre ochranu druhov netopierov v EÚ. S-CHKO Muránska planina spolupracovala so SON pri realizácii projektu „Zabezpečenie ochrany populácií netopierov v banských dielach Revúckej vrchoviny“ a S-CHKO Poľana spolupracovala so SON pri čistení priestorov v evanjelickom kostole v Očovej od guána netopierov. Viaceré organizačné útvary ŠOP SR sa zaoberali problematikou výskytu netopierov v panelových domoch. RCOP Bratislava vykonalo 42 obhliadok budov za účelom kontroly a realizácie opatrení na ochranu chránených druhov živočíchov hniezdiacich/zimujúcich v budovách. Na 30 lokalitách bolo inštalovaných spolu 133 búdok pre dážd'ovníky a ostatné chránené druhy vtáctva a 99 búdok pre netopiere. Na 7 budovách boli realizované opatrenia na bezpečné vysťahovanie netopierov z budov v súvislosti s realizovanými zatepl'ovaciami prácami. Organizačné útvary ŠOP SR zabezpečovali monitoring zimných úkrytov netopierov. Uskutočnilo sa pracovné stretnutie k návrhu nového projektu na zabezpečenie podzemných priestorov – starých banských diel a ochranu vzácnych druhov netopierov.

Pri plnení **Memoranda o porozumení pri ochrane stredoeurópskej populácie dropa fúzatého** bola zabezpečená účasť na koordinovanom cezhraničnom sčítaní dropov a na monitoringu. Poskytované boli informácie o manažmente biotopov, ekológii a ochrane dropa užívateľom pôdy, usmerňované boli subjekty pôsobiace v lokalitách dropa. Aktualizovaná bola kontaktná osoba na RCOP Bratislava pre plnenie úloh Memoranda, zabezpečená bola evidencia v databázach. Rokovania v zahraničí neboli organizované.

Pri plnení úloh vyplývajúcich z Memoranda o porozumení pri ochrane migrujúcich dravých vtákov v Afrike a Eurázii sa uskutočnila komunikácia so sekretariátom memoranda, práca v pracovnej skupine pre sokola rároha. S-CHKO Dunajské luhy vykonávala monitoring sťahovavých druhov dravcov a sčítavanie na nocoviskách (*Falco vespertinus*, *Circus aeruginosus*, *C. cyaneus*) na vybraných lokalitách. Dáta sú prevažne na internetových stránkach www.birding.sk a Aves Symphony. Zabezpečovaná bola ochrana hniezd dravcov vo vybraných lokalitách v pôsobnosti rôznych organizačných útvarov a monitoring hniezdenia. Pokračovala spolupráca s ČR pri obnove populácií niektorých dravcov a sov.

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z **Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín – CITES** ako aj z nariadení EÚ, ktoré sa týkajú medzinárodného obchodu s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami a zákona č. 15/2005 Z.z., Vedecký orgán SR vypracoval - 56 stanovísk k dovozu a vývozu CITES exemplárov (čl. 4 ods. 1a), 2a), čl. 5 ods. 2a) a 4 nariadenia Rady (ES) č. 338/97), - 3 stanoviská k účelu vydávania potvrdení (čl. 8 ods. 3 e), f), g) nariadenia Rady (ES) č. 338/97, čl. 59 ods. 3 nariadenia Komisie (ES) č. 865/2006), - 166 stanovísk k posudzovaniu pôvodu „C“ (čl. 54 nariadenia Komisie (ES) č. 865/2006), - 10 stanovísk k určeniu spoločenskej hodnoty CITES exemplárov (§ 27 zákona č. 15/2005 Z.z.), - 10 stanovísk k inému nezameniteľnému označeniu (§ 13 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z.z.). Vedecký orgán SR realizoval v roku 2014 celkovo 42 výjazdov do terénu (§ 21 ods. 2 c) zákona č. 15/2005 Z.z.). Najviac súčinností (29) poskytol Vedecký orgán SR colným orgánom. V roku 2014 sa Vedecký orgán SR zúčastnil 4 zasadnutí Vedeckej preskúmvacej skupiny („SRG“) v Bruseli, seminára "Implementation of CITES and EU WTR in CEE region" (16. – 18.06.2014 Budapešť), stretnutia "European Regional CITES Meeting on Plants" (11. –14.11.2014 Wageningen), tréningového seminára UNEP-WCMC k CITES databázam a k „NDF“ (26.02.2014, 02.09.2014, Brusel). Informácie ako aj získané skúsenosti z vyššie uvedených podujatí prispeli k lepšiemu fungovaniu Vedeckého orgánu SR a implementácie dohovoru CITES ako aj nariadení EÚ. Úlohy vyplývajúce z "NAP 2014 – 2019" (č. uznesenia vlády: 694/2013) boli plnené priebežne, raz sa Vedecký orgán SR zúčastnil zasadnutia MISO (30.09.2014). Databáza CITES (§ 21 ods. 2i) zákona č. 15/2005 Z.z.) bola napĺňaná, nie však systematicky a to najmä z kapacitných dôvodov. V zmysle § 65a ods. 2 písm. e) zákona č. 543/2002 Z. z. Vedecký orgán SR prideliť v roku 2014 držiteľom chránených druhov 20 evidenčných čísel.

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z **Dohovoru o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva** (Ramsar, Irán, 1971) bolo spracované vyhodnotenie Akčného plánu k programu starostlivosti o mokrade Slovenska za roky 2012 – 2014 a začala sa práca na príprave nového Programu starostlivosti o mokrade na základe nového Strategického plánu Ramsarského dohovoru na roky 2016 – 2021. Spracovaná bola národná správa pre 12. zasadnutie konferencie zmluvných strán dohovoru. Na MŽP SR boli nahlásené nominácie kontaktných osôb pre program komunikácie, výchovy, participácie a osvety Ramsarského dohovoru za ŠOP SR. Pre Sekretariát Ramsarského dohovoru bol spracovaný dotazník k novému Strategickému plánu dohovoru. Bola zabezpečená účasť na

európskom regionálnom zasadnutí dohovoru (Kufstein, Rakúsko, 20. – 24.10.2014). Zorganizovalo sa stretnutie správcov ramsarských lokalít (17.07.2014, Banská Bystrica) zamerané na aktualizácie ramsarských informačných formulárov a riešenie aktuálnych problémov v ramsarských lokalitách. Spracovávala sa aktualizácia informačných formulárov ramsarských lokalít a ich máp. Zabezpečený bol program a odborný doprovod na ramsarských lokalitách severného Slovenska pre Český ramsarský výbor (08. – 12.09.2014). Uskutočnili sa konzultácie s expertmi k návrhu novej ramsarskej lokality Údolie Belej. Organizačnými útvarmi ŠOP SR boli pripravené materiály, tlačová správa a podujatia k Svetovému dňu mokradí a Svetovému dňu vody.

V rámci **Trilaterálnej ramsarskej platformy** pre cezhraničnú ramsarskú lokalitu Niva na sútoku Morava-Dyje-Dunaj bol konzultovaný návrh spoločnej deklarácie.

Pri koordinácii **Karpatskej iniciatívy pre mokrade (CWI)** boli poskytnuté konzultácie srbským partnerom k návrhu cezhraničnej ramsarskej lokality Djerdap. V rámci projektu „Rozvoj ochrany prírody v slovenských Karpatoch“ (ŠFM) bolo dobudované Karpatské stredisko pre mokrade v Banskej Bystrici, ktoré bolo dňa 04.06.2014 slávnostne otvorené, s tlačovou besedou a rozhovorom pre Rádio Regina. Boli vytvorené podmienky fungovania (Terms of Reference) a začalo sa s budovaním knižnice strediska. Aktualizoval sa zoznam kontaktných osôb CWI v karpatských krajinách a internetová stránka CWI bola obnovená a aktualizovaná. Bola vytvorená a distribuovaná Karpatská príručka pre mokrade (Carpathian Wetland Handbook). CWI bola spoluorganizátorom medzinárodného workshopu o revitalizáciách horských riek (03. – 04.09.2014, Zvolen). Uskutočnilo sa stretnutie členov Rady CWI počas 8. Európskeho regionálneho zasadnutia dohovoru v Rakúsku. Zabezpečená bola účasť na 6. Európskej konferencii o revitalizáciách riek (Viedeň, Rakúsko, 27.-29.10.2014) a na medzinárodnej konferencii Invázne akvatické živočíchy (České Budějovice, ČR, 09. – 10.12.2014) s prezentáciami, resp. posterom. Uskutočnili sa konzultácie k projektovému zámeru na podporu ekologickej konektivity v Karpatoch s účasťou na pracovných stretnutiach (Viedeň, 28.11.2014).

V roku 2014 sa plnili tieto úlohy vyplývajúce z **Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva:**

Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka: Zástupcovia riaditeľstva ŠOP SR sa zúčastnil na workshope venovanom rozširovanie existujúcej trilaterálnej lokality SD o komponenty v ďalších európskych krajinách (13.5.2014, Bonn, Nemecko) a na zasadnutí Spoločného SK-UA-DE manažmentového výboru (14.5.2014, Bonn, Nemecko). ŠOP SR zorganizovala reaktívnu monitorovaciu misiu UNESCO / IUCN v dňoch 29.9.-3.10.2014 a vypracovala návrh záverečnej správy o priebehu misie a následne zaslala na MŽP SR. Pripravené boli informácie o plánovaných podujatiach v rámci osláv 70. výročia UNESCO v roku 2015 a zaslané na MŽP SR. V spolupráci s partnermi v Nemecku a na Ukrajine prebehla príprava periodickej správy o implementácii Dohovoru o svetovom dedičstve na území lokality Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka. Zástupca (národný koordinátor pre lokality svetového dedičstva UNESCO) riaditeľstva ŠOP SR sa zúčastnil na záverečnom Periodic Reporting Meeting určenom pre národných koordinátorov pre lokality a pamiatky svetového dedičstva UNESCO za účelom vyhodnotenia druhého cyklu periodickeho hodnotenia a prípravy akčného plánu (1.-3.12.2014, Helsinky, Fínsko). Uskutočnila sa príprava podkladov na pripravovanú webovú združenia Slovenské dedičstvo UNESCO a podklady boli následne zaslané koordinátorovi - MsÚ Ružomberok. ŠOP SR sa vyjadrila k listu LZ VLK zaslaného do Centra pre svetové dedičstvo v Paríži ohľadne niektorých námietok združenia týkajúcich sa ochrany a manažmentu lokality a žiadosti o vyškrtnutie slovenskej časti lokality svetového dedičstva zo Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Zorganizované boli pracovné stretnutia so zainteresovanými subjektmi v regióne

lokality svetového dedičstva, zabezpečená účasť na rokovaníach, pracovných stretnutiach so zainteresovanými subjektmi na národnej a medzinárodnej úrovni týkajúcich sa lokalít Karpatské bukové pralesy a staré bukové lesy Nemecka a spracovaných bolo niekoľkých návrhov na spresnenie hraníc jadrovej a nárazníkovej zóny lokality SD.

Jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu: V spolupráci so Správou Národného parku Aggtelek (Maďarsko) a MŽP SR bola spracovaná periodická správa o uplatňovaní Dohovoru o svetovom dedičstve na území lokality *Jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu* za uplynulých 10 rokov a zaslaná do centrály UNESCO. Podrobná správa obsahovala aktuálne údaje o svetovom dedičstve, zmeny výmery a mapové prílohy. Správa NP Slovenský kras spolupracovala so Správou slovenských jaskýň pri údržbe turistického chodníka k NPP Silická ľadnica.

V rámci ostatných aktivít vyplývajúcich z Dohovoru o svetovom dedičstve bola zabezpečená účasť zástupcu NP Veľká Fatra na stretnutiach týkajúcich sa obnovenia terasových políček v PRLA Vlkolíne. Vypracované bolo stanovisko k zničenej prírodnej pamiatke Dreveník (Spišský hrad) a zaslané na MŽP SR.

Pri plnení úloh vyplývajúcich z **Karpatského dohovoru** sa v roku 2014 zabezpečila účasť na zasadnutí Implementačnej komisie dohovoru (Praha, ČR, 18. – 19.02.2014) a na 4. zasadnutí zmluvných strán dohovoru COP4 (Mikulov, ČR, 24. – 26.09.2014). Uskutočnili sa konzultácie k príprave nového projektu na podporu ekologickej konektivity v Karpatoch na sekretariáte Karpatského dohovoru vo Viedni. Nominované boli kontaktné osoby ŠOP SR pre jednotlivé protokoly dohovoru a zabezpečená bola spolupráca pri príprave Stratégie pre rozvoj udržateľného turizmu v Karpatoch, ktorá bola prijatá na COP4. Zabezpečená je komunikácia s iniciatívou Veda pre Karpaty (S4C).

Karpatská sústava chránených území CNPA: zabezpečená bola účasť na zasadnutiach Riadiaceho výboru CNPA (20.02.2014, Praha, ČR; 12.06.2014, Poiana Brașov, Rumunsko), podporovaná bola činnosť koordinačnej jednotky CNPA a konzultované boli návrhy na fungovanie CNPA a koordinačnej jednotky na Slovensku a pripomienkované boli súvisiace dokumenty. Boli zaslané podklady pre aktualizáciu mapy CNPA. Organizačné útvary ŠOP SR sa podieľali na príprave a realizácii kampane ku Dňu karpatských parkov (besedy, prednášky, exkurzie, infostánky, ekohry, tvorivé dielne a i.). Organizačné útvary ŠOP SR sa zapojili do vyplňania dotazníka „The Carpathian Network of Protected Areas questionnaire“ pri prieskume potrieb a požiadaviek správ chránených území. Zabezpečená bola komunikácia s Alpskou sústavou chránených území ALPARC.

V rámci programu UNESCO **Človek a biosféra (MaB)** sa v roku 2014 plnili nasledujúce úlohy:

Zabezpečená bola účasť zástupcov ŠOP SR na jarnom (24.04.2014, Zvolen) a jesennom (21.10.2014, Stará Lesná) zasadnutí Slovenského výboru MaB, účasť na X. národnej konferencii o biosférických rezerváciách Slovenska (21.-22.10.2014, Stará Lesná). Takisto bola zabezpečená účasť na úvodnom seminári k OZ Pronatur *Príroda ľudom – ľudia prírode* (06.02.2014, Detva), ako aj účasť na seminári v rámci pokračovania projektu OZ Pronatur *Príroda ľudom – ľudia prírode* (04.11.2014, Detva) venovaným zlepšeniu fungovania BR Poľana a jej vnímania miestnymi obyvateľmi a zainteresovanými subjektmi v regióne. V rámci seminára, ktorý sa uskutočnil dňa 04.11.2014 v Detve prebehlo pracovné stretnutie s Hanom Quinlim, riaditeľom divízie UNESCO pre Program MaB a prerokované boli problémy slovenských BR a možnosti ich riešenia. ŠOP SR zorganizovala interné pracovné stretnutie zameraného na prediskutovanie zmien v novele zákona o ochrane prírody a krajiny, implementáciu Programu MaB na Slovensku a spoluprácu so zainteresovanými subjektmi v regiónoch (13.02.2014, B. Bystrica). ŠOP SR takisto zorganizovala pracovné

stretnutie za účasti zástupcov SV MaB a MŽP SR zameraného na prediskutovanie plnenia odporúčaní Medzinárodného poradného výboru pre BR týkajúcich sa BR Tatry, Východné Karpaty a S. kras a odporúčania Medzinárodného koordinačného výboru Programu MaB pre BR Poľana, prediskutovanie ďalšej spolupráce a riešenia problémov so SV MaB a MŽP SR (18.06.2014, B. Bystrica). Správy chránených území vypracovali dotazníky periodického hodnotenia pre BR Tatry a V. Karpaty a tie boli následne zaslané Slovenskému výboru MaB. Bola uzavretá dohoda medzi ŠOP SR a SV MaB o poskytnutí finančnej podpory na financovanie zahraničných služobných ciest za účelom plnenia úloh v rámci cezhraničných BR a v novembri 2014 zaslaná žiadosť o refundáciu nákladov na uskutočnené zahraničné služobné cesty (BR V. Karpaty). Na základe požiadavky MŽP SR boli vypracované dotazníky za jednotlivé BR jako podklady ku správe o stave BR na Slovensku a zaslané na MŽP SR spolu s ostatnými materiálmi (vízie optimálneho riadenia jednotlivých BR. Spracovaná bola informácia o možnosti rozšírenia nárazníkovej zóny BR Poľana a žiadosť o usmernenie v zmysle požiadaviek Medzinárodného koordinačného výboru Programu MaB adresovaná na MŽP SR. Zriadená bola Koordinačná rada BR Poľana a takisto bolo zorganizované jej prvé zasadnutie (09.10.2014).

V rámci jednotlivých biosférických rezervácií sa uskutočnili nasledovné kroky:

CHKO Poľana: uskutočnená prezentácia projektu *Príroda ľuďom a ľudia prírode* na jarnom zasadnutí SV MaB a konzultovanie rozšírenia prechodnej zóny BR Poľana na základe pripomienok Medzinárodnej koordinačnej rady UNESCO k periodickému hodnoteniu BR Poľana za roky 2000 – 2010. Správa CHKO-BR Poľana požiadala Mesto Hriňová o vyjadrenie sa k možnosti rozšírenia prechodnej zóny BR o Hriňovské lazy (list č. CHKOPO/179/2014), následne mestskí poslanci uznesením MsZ č. 23/III/1 zo dňa 15.4.2014 odsúhlasili túto možnosť. Správa CHKO-BR Poľana informovala o tejto skutočnosti a žiadala o ďalšie usmernenie (CHKOPO/453/201, CHKOPO/475/2014) riaditeľstvo ŠOP SR a SV MAB. Listom č. CHKOPO/708/2014 správa zaslala dotazník BR Poľana na základe požiadavky MŽP SR.

Dňa 5.6.2014 sa uskutočnil Deň otvorených dverí BR Poľana, na ktorom sa zúčastnilo 80 účastníkov pôsobiacich v BR Poľana. V r. 2014 sa v BR Poľana realizoval projekt OZ Pronatur „Príroda ľuďom – ľudia prírode“, v rámci ktorého boli realizované nasledovné aktivity: hlasovanie 7 divov Poľany, úvodný seminár pre stakeholdrov, zahraničná pracovná cesta pre stakeholdrov do BR Entlebuch (Švajčiarsko), bol spracovaný Akčný plán BR Poľana, stratégia regionálnej identity, štúdia pridanej hodnoty, bol uskutočnený prieskum verejnej mienky, v ktorom vyše 12 tis. respondentov odpovedalo, že chce, aby územie Poľany bolo biosférickou rezerváciou. Bola založená Koordinačná rada BR Poľana, ktorá je poradným orgánom správy v oblasti BR.

NP Poloniny: účasť na konferencii MaB v poľskom NP Bieszczady a príprava prezentácie. Zorganizovaný bol Deň otvorených dverí (máj 2014) a aj vedomostná súťaž o MBR Východné Karpaty a NP Poloniny (jún 2014). Zástupca NP sa zúčastnil na 23. medzinárodnej konferencii na tému *Vplyv antropogénnych činiteľov na rozšírenie flóry a fauny v Karpatoch* v Bieszczadskom NP (Poľsko) a zabezpečená bola aj účasť na stretnutí zástupcov území začlenených so MBR Východné Karpaty a spracované boli aj aktualizované mapové podklady.

NP Slovenský kras: zabezpečil účasť na pracovnom stretnutí ohľadom postavenia a koordinácie činnosti BR na Slovensku v rámci ŠOP, na jarnom (24.4.) zasadnutí Slovenského výboru MaB, jesennom (21.11.) zasadnutí Slovenského výboru MaB, ako aj účasť na X. národnej konferencii o BR v Starej Lesnej. Priebežne sa spracovávali podklady podľa požiadaviek Slovenského výboru MaB, organizovali sa podujatia venované envirovýchove - 23.5. vyhodnotenie fotografickej súťaže mladých pod názvom Slovenský kras – Človek a biosféra; 11.4. – 9. environmentálny deň Čistota pod lesom pod Plešivskou

planinou v spolupráci s Mikroregiónom Domica, 15.10. zorganizovaný deň otvorených dverí BR

TANAP: zabezpečil účasť na jarnom a jesennom zasadnutí Mal a účasť na konferencii BR Tatry, 21.10. - 22.10. 2014, Stará Lesná.

ŠOP SR spolupracovala s **medzinárodnými organizáciami ochrany prírody a krajiny**:

IUCN: ŠOP SR aktualizovala na sekretariáte IUCN kontaktnú osobu, zabezpečila členstvo vo Svetovej komisii pre chránené územia WCPA; sústreďuje informácie a pripomienkuje materiály v rámci Komisie pre záchranu druhov a Skupiny špecialistov na vydrú. Vypracovaná bola žiadosť o podporu účasti na Svetovom kongrese parkov v Sydney, Austrália a prebehli konzultácie s rakúskou stranou a zástupcami IUCN k príprave seminára v Rakúsku o výsledkoch Svetového kongresu parkov v Sydney (november 2014). Spracované bolo stanovisko k ponuke na spoluprácu WCPA IUCN adresovanú ministrom životného prostredia pri riešení problémov v TANAP. Zabezpečená bola úhrada členského príspevku ŠOP SR na rok 2015.

EUROPARC Federation: Zabezpečená bola komunikácia so Sekretariátom z dôvodu aktualizácie kontaktnej osoby pre EUROPARC Federation za ŠOP SR. Zúčastnili sme sa na stretnutí k prejednaniu možnosti založenia novej sekcie EUROPARC – „Stredná Európa“. Pripravený bol plagát a informácie venované Európskemu dňu parkov (EDP) 2014 a boli distribuované na správy chránených území. Uskutočnila sa propagácia na webovej stránke ŠOP SR a organizované boli výchovno-vzdelávacie aktivity pre verejnosť (napr. správy NP Slovenský kras, NAPANT, NP Malá Fatra, NP Muránska planina – Muránske hradné dni, TANAP). V NP Muránska planina sa implementujú aktivity v rámci Európskej charty pre udržateľný turizmus v chránených územiach (účasť na stretnutiach Mikroregiónu Muránska planina – Čierny Hron a spolupráca pri budovaní produktu cestovného ruchu Huculská magistrála).

Wetlands International: Plnené boli úlohy národného delegáta - pripomienkovanie návrhu strategického zámeru na r. 2015-2020, účasť na elektronickej konferencii členov Asociácie (december 2014), na Svetovom fóre zainteresovaných a na Generálnom zhromaždení Wetlands International (Rotterdam, Holandsko, 22.-23.09.2014).

WWF: Realizovaná bola spolupráca na projekte BioREGIO Carpathians a pri príprave nových projektov, poskytnuté boli podklady pre Informačný systém o biodiverzite Karpát a o chránených územiach SR, podklady a konzultácií pre WWF Grécko o organizovaní európskeho regionálneho zasadnutia Ramsarského dohovoru.

IENE: Spolupráca pri príprave projektového zámeru (projekt I-Econetics)

European Green Belt Initiative: Zabezpečená bola účasť na 8. PanEurópskej konferencii Green Belt konanej 23. – 26.09.2014 v Slavoniciach, ČR.

ISCA: SSJ sa aktívne zapája do činnosti prostredníctvom členstva v správnej rade organizácie a administrácie webovej stránky ISCA. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov organizácia nemala zastúpenie na 8. kongrese ISCA (Jenolan Caves, Austrália) a 6. medzinárodnom workshope o ľadových jaskyniach (Idaho, USA).

UIS a FSE: SSJ sa zúčastňuje na aktivitách UIS (zástupca SSJ vykonáva funkciu tajomníka Komisie pre pseudokras) a FSE. Zabezpečená bola účasť a prezentácia najnovších objavov živočíchov zo slovenských jaskýň na 22. medzinárodnej konferencii o podzemnej biológii, ktorá sa konala v dňoch 31.08. – 5.09.2014 v Mexiku. Medzinárodná speleologická únia presunula 12. medzinárodné sympóziu o pseudokrase (Ostrava, Česká republika) na rok 2015.

V rámci **bilaterálnej spolupráce s organizáciami ochrany prírody a krajiny v susedných a ostatných krajinách** sa v roku 2014 zrealizovalo:

Česká republika: Spracované bolo vyhodnotenie spolupráce s Agentúrou ochrany prírody a krajiny ČR (AOPK ČR) za roky 2012-2013 a pripravený a podpísaný bol vykonávací protokol na roky 2014 – 2015 na stretnutí zástupcov AOPK ČR a ŠOP SR zorganizovanom 02.06.2014 vo Vršatci. S-CHKO Biele Karpaty pokračovala v spolupráci s AOPK, EMVO, obcami a i. pri príprave, vydávaní a distribúcii časopisu Biele/Bílé Karpaty (2 čísla), na projekte „Motýle ČR/SR“, zúčastňovala sa na rokovaní Botanickej sekcie, spolupracovala s EMVO (ZO ČSOP Jaro Jaroměř, ZO ČSOP Salamandr Rožnov pod Radhoštěm a i.). S-NP Malá Fatra sa podieľala na mapovaní migračných koridorov veľkých šeliem v prihraničnej oblasti SR/ČR a spolupracovala s Hnutím DUHA pri vyhodnocovaní dát získaných stopovaním a fotomonitoringom.

SSJ zabezpečila odborný doprovod na študijnej ceste po vybraných krasových územiach a sprístupnených jaskyniach na Slovensku pre zamestnancov Správy jaskýň Českej republiky, ktorá sa konala v septembri 2014 v Slovenskom krase.

Maďarsko: Spolupráca s NP Bükk – S-CHKO Cerová vrchovina vypracovala vyhodnotenia spolupráce za rok 2013 a pripravila podpísanie vykonávacieho protokolu pre spoluprácu v roku 2014 (09.04.2014, Eger, NP Bükk). Zorganizovaná bola celodenná exkurzia pre víťazné družstvo environmentálnej súťaže (04.06.2014) - návšteva Ochtinskej aragonitovej jaskyne, morského oka v Tornali – 1 pedagóg, 3 študenti; zorganizovaná bola slovensko-maďarská prírodovedná súťaž pre ZŠ zo SR a Maďarska (Hajnáčka, 27.05.2014, 16 trojčlenných družstiev, 48 žiakov); realizovaný bol vyhládavací prieskum druhu *Ablepharus fitzingeri/kitaibelii* v CHKO Cerová vrchovina; prebiehala odborná spolupráca pri projekte Geopark Novohrad-Nógrád, pri výmene informácií o výskyte taxónov a biotopov, pri problematike veľkých šeliem – aktívna účasť na seminári v Gyongyos (Maďarsko), ako aj spolupráca pri mapovaní bobra *Castor fiber* v prihraničnej oblasti.

Spolupráca s Aggteleckým NP - S-NP Slovenský kras spracovala vyhodnotenie spolupráce za predchádzajúce obdobie a pripravila podpísanie vykonávacieho protokolu na rok 2014. Prebiehala spolupráca pri realizácii projektu Interreg SK-HU - Prieskum vodných biotopov a vôd povodia Slanej z hľadiska ochrany prírody. So Správou Aggteleckého národného parku sa uskutočnili rokovania SSJ k príprave spoločného slávnostného zhromaždenia a vedeckej konferencie pri príležitosti 20. výročia zapísania jaskýň Slovenského a Aggteleckého krasu do svetového prírodného dedičstva (plánované na september 2015).

Spolupráca s NP Duna-Ipoly – podpísané bolo Memorandum o porozumení na základe projektu BioREGIO a prebehla príprava spoločného programu starostlivosti o ramsarskú lokalitu Poiplie. S-CHKO Dunajské luhy a S-CHKO Štiavnické vrchy spolupracovali pri podpísaní vykonávacieho protokolu na rok 2014.

Poľsko: Spolupráca s Bieščadským PN – S-NP Poloniny zabezpečovala plnenie vykonávacieho protokolu k rámcovej dohode o spolupráci v rámci MBR Východné Karpaty, výmenu informácií, podkladov k cezhraničným projektom („MBR VK – naše spoločné dedičstvo“, „Lepšie poznať - lepšie chrániť“, Fundácia Bieščadska - „Po stopách zubra v Karpatoch“), pripravila prezentáciu pri príležitosti ukončenia SK-PL projektu „MBR VK - naše spoločné dedičstvo“ v Poľsku na tému: Historické aspekty ochrany prírody v MBR Východné Karpaty, ako súčasť slávnostného programu, spojeného s premiérou novej diaporámy o MBR za účasti poľských médií (TV).

Spolupráca s Pieninským Parkom Narodowym – uskutočnil sa 24. ročník spoločného stretnutia pracovníkov PIENAP/PPN – Ojcowski Park Narodowy, spoločný monitoring hniezdenia dravcov, sčítania vodného vtáctva na hraničnej rieke, spolupráca pri inventarizácii jasoňa červenookého, výmena informácií o druhoch vyskytujúcich sa na územiach NP, spoločné služby s poľskou strážou PPN. Správa PIENAP sa zúčastňuje na Rade parku PPN.

Zabezpečená bola aktívna účasť na seminári Škola krasu v Smoleni, Pilica organizovanom ZPKWS a aktívna účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii vo Faściszowej organizovanej ZPKWM. Uskutočnila sa vedecká konferencia k výskumu *Primula farinosa* w Krakowe.

Ukrajina: *Spolupráca s Užanským NPP* – zabezpečená bola príprava návrhu cezhraničného projektu z Nórskeho finančného mechanizmu, rokovania s potenciálnymi partnermi na stretnutiach. S-NP Poloniny vypracovala vyhodnotenia spolupráce za rok 2013 a podpísanie vykonávacieho protokolu na rok 2014.

Rakúsko: Experti ŠOP SR sa aktívne zúčastňujú na monitoringu a mapovaní vybraných druhov živočíchov v NP Gesäuse v dňoch 11.-14.04.2014.

S-CHKO Záhorie uskutočnila 2 stretnutia s rakúskymi partnermi v rámci prípravy projektov na budúce programové obdobie.

Holandsko: S-NP Veľká Fatra realizuje e-mailovú komunikáciu a výmenu informácií so Skupinou na ochranu prírody v rámci spolupráce miest Martin a Hoogeveen.

V rámci plnenia úloh Komisie pre cezhraničnú spoluprácu na úseku ochrany prírody - ČR, Poľsko, Maďarsko, Ukrajina boli spracované podklady na rokovania na základe žiadosti MŽP SR a zabezpečená bola účasť na zasadnutiach.

3.12. PROJEKTOVÁ ČINNOSŤ

Projekty LIFE+ PRÍRODA

V roku 2014 ŠOP SR realizovala 4 projekty LIFE+ Príroda, v ktorých má postavenie pridružených príjemcov.

Integrovaná ochrana vzácných druhov motýľov v nelesných biotopoch v Českej republike a na Slovensku, projekt realizovaný v spolupráci s AOPK ČR, ZO ČSOP Bílé Karpaty, ZO ČSOP Jadernička a BROZ.

Cieľ projektu: zastaviť stratu biodiverzity a posilniť sieť chránených území Natura 2000 aktívnou ochranou nelesných biotopov, druhov európskeho a národného významu prostredníctvom vhodného manažmentu a obnovu ich priaznivého stavu.

V rámci projektu boli zrealizované nasledovné aktivity:

- monitoring cieľových druhov, biotopov a živných rastlín
- obhliadky lokalít, výber plôch na manažmentové zásahy, identifikácia majiteľov a užívateľov pozemkov, ako aj drevín určených na odstránenie
- zabezpečené technické vybavenie manažmentovou technikou (krovinorezy, motorové píly, kosačky) a výpočtovou technikou
- rozpracované programy starostlivosti o SKUEV 0103 Čachtické Karpaty a plán manažmentových opatrení pre 11 ÚEV, spracovaný program záchrany o *Colias myrmidone*, podklady k čiastkovým finančným a technickým správam, Správa z monitoringu motýľov za rok 2014, podklady pre verejné obstarávanie na realizáciu manažmentových opatrení a dodanie manažmentovej techniky,
- schválené programy starostlivosti 2 projektových území (CHA Pavúkov jarok - SKUEV0369, PS Kobela - SKUEV0379) – máj 2014
- zabezpečená účasť na zasadnutí riadiacom výbore vo Veselí nad Moravou (14.1.2014, 22.10.2014) a na stretnutí so zástupcom externého monitorovacieho tímu (10.6.2014)

Obnova endemických panónskych biotopov slanísk a pieskov na južnom Slovensku, projekt realizovaný v spolupráci s Daphne – Inštitútom aplikovanej ekológie a BROZ.

Cieľ projektu: prispieť k ochrane prioritných panónskych halofytných a psamofytných biotopov.

V rámci projektu boli zrealizované nasledovné aktivity:

- kontrola a označovanie projektových lokalít
- získavanie písomných súhlasov vlastníkov na realizáciu manažmentových opatrení (odstraňovanie nepôvodných druhov drevín, kosenie, mulčovanie, odstraňovanie pôdnych bariér)
- odstránenie pôdnych bariér v SKUEV0098 Nesvadské piesky a SKUEV0065 Marcelovské piesky
- označenie *Ailanthus altissima* určených na odstránenie v SKUEV0067 Čenkov
- redukcia náletových drevín, likvidácia skládok odpadu v SKUEV0065 Marcelovské piesky
- monitoring podzemnej vody v SKUEV0076 Bokrošské slanisko
- kontrola úspešnosti manažmentových zásahov (odstraňovanie nepôvodných druhov) v SKUEV0065 Marcelovské piesky
- spracované podklady k dodatočným informáciám k Progress Report 1pre EK (marec 2014), rozpracované PS pre 15 projektových lokalít (ÚEV)
- zabezpečená účasť na pracovných stretnutiach projektového tímu (Bratislava 29.1.,12.2.,24.9,13.11.2014), riadiacich výboroch (5.3., 27.11. 2014), stretnutiach s dodávateľom (odstránenie bariér -11.9., 27.10., 11.11. 2014), so zástupcom externého monitorovacieho tímu (10.6., 20.6.2014)

Ochrana a obnova území Natura 2000 v cezhraničnom regióne Bratislavy projekt realizovaný v spolupráci s Daphne – Inštitútom aplikovanej ekológie a BROZ.

Cieľ projektu: vybudovať funkčnú sústavu území Natura 2000 v okolí Bratislavy a zabezpečiť priaznivý stav biotopov v 17 projektových územiach.

V rámci projektu boli zrealizované nasledovné aktivity:

- strážna služba v projektových lokalitách (kontrola značenia hraníc CHÚ a oprava poškodeného značenia, odstraňovanie nelegálnych ohnísk, kempovacích miest, táborísk, odpadkov, regulácia a usmerňovanie návštevníkov, kontrola nelegálneho vstupu motorových vozidiel do CHÚ, lesných porastov pred a po ťažbe, nelegálnych výrubov)
- kontrolné akcie zamerané na dodržiavanie zákona o OPaK v súčinnosti s hliadkami poriadkovej polície a hliadkou jazdnej polície v SKUEV 0280 Devínska Kobyla (7. a 11.3.2014), v spolupráci s Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Dúbravke - odborom environmentálnej kriminality zamerané na zamedzenie protizákonného vykopávania chránených druhov rastlín v SKUEV 0280 Devínska Kobyla (25.4.2014 a 21.5.2014), na území SKUEV 0280 Devínska Kobyla v súčinnosti s hliadkou jazdeckej polície zamerané na dodržiavania zákona o OPaK a kontrolu nelegálnych vjazdov do chráneného územia (23.5.2014, 27.5.2014 a 28.5.2014), v súčinnosti s hliadkou poriadkovej polície Obv. oddelenia PZ z Devínskej Novej Vsi za účelom riešenia protiprávneho konania v SKUEV 0280 Devínska Kobyla (28.3.2014)
- kontrola lesných porastov za účelom identifikácie výskytu invázných drevín (SKUEV0090 Dunajské luhy)
- hydrologický monitoring v NPR Abrod

- mapovanie biotopov v SKUEV0295 Biskupické luhy
- spracované podklady pre verejné obstarávanie na výrobu a osadenie turistickej infraštruktúry v SKUEV 0280 Devínska Kobyla (informačné tabule, altánky, lavičky) a uskutočnený výber vhodných lokalít na umiestnenie jednotlivých prvkov turistickej infraštruktúry, spracovaná projektová dokumentácia na výrobu a osadenie pozorovacej veže a identifikované parcely v SUEV 0270 Hrušovská zdrž, na ktorých bude veža inštalovaná, spracované podklady k verejnemu obstarávaniu na odstraňovanie invázičných druhov rastlín v projektových lokalitách, podklady k Progress Report 2 pre EK
- rozpracované jednotlivé časti PS o 4 ÚEV (SKUEV0168 Horný les, SKUEV0313 Devínske jazero, SKUEV0269 Ostrovné lúčky SKUEV0280 Devínska Kobyla)
- zabezpečená účasť na pracovnom stretnutí projektového tímu (Bratislava, 4.12.2014), na Riadiacom výbore 11.12.2014 a pracovnom stretnutí s monitorom 30.-31.7.2014.

Ochrana sokola červenonohého v Karpatskej kotline, projekt realizovaný v spolupráci NP Bükk, NP Körös-Maros, Prírodovedecké múzeum, Pély-Tiszaáaj Agrát Zrt, Ochrana dravcov na Slovensku.

Cieľ projektu: zabrániť vyhynutiu kriticky ohrozeného druhu - sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) na území Slovenska prostredníctvom zlepšenia hniezdnych a potravných možností.

V rámci projektu boli zrealizované nasledovné aktivity:

- inštalácia umelých hniezdnych podložiek (13 ks) pre *F. vespertinus*
- kontroly a obhliadky lokalít s vyvesenými drevenými búdkami v CHVÚ Dolné Považie a CHVÚ Ostrovné lúky
- monitoring havraních kolónií v CHVÚ Ostrovné lúky
- príprava podkladov k príbežným správam EK
- účasť na pracovnom stretnutí riešiteľov projektu (16.12.2014, Bratislava) a stretnutiach s vlastníckmi a užívateľmi pozemkov v CHVÚ Ostrovné lúky

V rámci ukončených projektov LIFE III boli zrealizované postprojektové aktivity:

Ochrana diverzity biotopov v NP Slovenský raj

- manažmentové opatrenia na lokalitách nelesných biotopov na pozemkoch, ktoré majú užívateľa poľnohospodárskej pôdy a sú obhospodarované s podporou dotácií z PRV - na 10 projektových lokalitách bolo zabezpečené kosenie, resp. pasenie podľa pokynov Správy NP

Ochrana CHVU Senné a Medzibodrožie na Slovensku

- zabezpečená prevádzka stavidiel v CHVÚ Senianske rybníky

Obnova a manažment biotopov pieskových dún vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie

- spracované podklady pre audit EK ukončeného projektu LIFE SANDS, audit uskutočnený v dňoch 14-16.10.2014

Nórsky finančný mechanizmus a finančný mechanizmus EHP

V rámci ukončeného projektu **Ochrana diverzity vodných vtákov a ich biotopov na Východoslovenskej nížine** boli zabezpečené nasledovné postprojektové aktivity:

- prevádzka stavidiel v Bešianskom poldri

- kontrola, údržba návštevnickej infraštruktúry
- spracované vyhodnotenie plnenia indikátorov projektu (zaslané na Úrad vlády SR 6.6.2014).

Projekty Programu Cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013 - v roku 2013 pokračovala implementácia 7:

Koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0133

Cieľ: zviditeľnenie území v správe RCOP Bratislava prostredníctvom geocachingu, zverejnením virtuálnych náučných panelov na internete sopsr.sk a prípravou publikácie k týmto chráneným územiám. Ďalším cieľom sú inventarizačné prieskumy vybraných maloplošných chránených území – prírodných rezervácií (PR), národných prírodných rezervácií (NPR), prírodných pamiatok (PP) a 2 území NATURA 2000.

V rámci projektu prebehlo terénne mapovanie rastlinných a živočíšnych druhov na projektových lokalitách Lohótsky močiar, Apálsky ostrov, Búčske slanisko, Biskupické luhy, Panský diel, Kopáč, Martinský les, Bratislavské luhy, Slovanský ostrov, Devínska lesostep a bol vytvorený spoločný maďarsko-slovenský zoznam. V projektovom území bolo umiestnených 70 skrýš (geocaching), ktoré ponúkajú informácie o území, na internetovej stránke (http://www.sopsr.sk/husk_dunaj/) boli publikované virtuálne panely (70 panelov), informujúcich o prírodných a historicko-technických hodnotách územiach prepojených na Zelený podunajský geocaching.

Biotický výskum predstavujúci základ správy prihraničných pahorkatín z hľadiska ochrany prírody

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0156

Cieľ: Cieľom projektu je dlhodobé zachovanie hodnotného prírodného stavu pahorkatín na slovensko-maďarských hraniciach, na úpätí pohorí Bükk a Mátra (v Maďarsku: pahorkatina Heves-Borsodi, resp. na Slovensku Cerová vrchovina a Bodvianska pahorkatina). Projekt je zameraný na prieskum suchozemských a vodných živých spoločenstiev. V rámci toho je komplexným cieľom aj zachovanie a rozvoj spolupráce medzi partnermi.

Zo strany ŠOP SR bol zrealizovaný biotický výskum v projektových územiach v plnom rozsahu, výsledky boli spracované a zaslané maďarskému partnerovi. Z dôvodu meškania VO a následného meškania výskumu maďarský partner NP Bükk predĺžil projekt do februára 2015.

Prieskum vodných biotopov a vôd povodia Slanej z hľadiska ochrany prírody

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0063

Cieľ: Dlhodobé zachovanie prírodných hodnôt povrchových vôd a mokrých biotopov nachádzajúcich sa v povodí Slanej na Slovensku i v Maďarsku, vytvorenie monitorovacej siete na Slanej a jej prítokoch a súvisiacich vodných biotopoch, návrhy opatrení.

V rámci projektu bol zrealizovaný výskum a mapovanie biotopov a vybraných skupín živočíchov a rastlín, výsledky boli odovzdané hlavnému partnerovi projektu NP Aggtelek,

spracované do záverečnej správy projektu a prezentované na záverečnom seminári 26.-27. augusta 2014.

Prieskum Hornádu a jeho prítokov z hľadiska ochrany prírody

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0004

Cieľ: Globálnym cieľom projektu je dlhodobé zachovanie prírodných hodnôt vôd a mokradí povodia Hornádu na Slovensku a v Maďarsku. Druhým komplexným cieľom projektu je prehĺbenie spolupráce medzi dvoma Národnými parkami. Tieto ciele sa majú zabezpečiť účelovým prieskumom ekologického stavu Hornádu, prieskumom antropogénnych účinkov na Hornád, predloženie návrhov na ich zlepšenie.

Výskum a mapovanie biotopov a vybraných skupín živočíchov a rastlín bol realizovaný maďarským partnerom NP Aggtelek, ŠOP SR poskytla súčinnosť pri výbere odberných miest a terénnom výskume. Výsledky boli spracované do záverečnej správy z projektu a prezentované na záverečnom seminári 26.-27. augusta 2014 .

Vytvorenie komplexného systému pre informovanie návštevníkov o ochrane prírody v prihraničnej oblasti

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0344

Cieľ: Cieľom projektu je rozvoj infraštruktúry, najmä na území pri slovensko-maďarských hraniciach. Vytvorenie populárno-náučného balíka publikácií súvisiacich s demonštračnými miestami a tunajšími aktivitami ochrany prírody, vytvorenie on-line informačného systému.

V rámci projektu bola vybudovaná infraštruktúra pre informovanie návštevníkov na projektových lokalitách. Práce boli ukončené v máji 2014, dňa 21. mája 2014 sa konalo slávnostné otvorenie zrealizovanej infraštruktúry pre návštevníkov za účasti partnerov a pozvaných hostí. Z dôvodu vyžiadania dodatočných stavebných práce partnera projektu Obec Hajnáčka bol projekt predĺžený do februára 2015. Záverečný seminár projektu sa uskutoční vo februári 2015.

Správa jaskýň svetového dedičstva v Aggteleckom a Slovenskom krase

Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0180

Cieľ: Skúmanie hydrogeologických vzťahov, slúžiacich na spoločnú správu jaskýň; skúmanie morfológie a živých tvorov, prieskum znečistení s pôvodom na povrchu a ich prevencia; odovzdanie doteraz získaných výsledkov individuálneho a vedeckého výskumu medzi partneri, resp. ich spoločné využitie pre stanovenie opatrení. Výsledky umožnia lepšie spoznať jaskynné systémy, ktoré sú súčasťou svetového dedičstva, a tým aj ich udržateľnosť a správu.

V máji 2014 sa uskutočnili stopovacie skúšky na 5 slovenských a 2 maďarských lokalitách. Stopovacie látky (uranín, eozín, rhodamin WT, tinopal CBS-X a bakteriofágy typu H10) sa aplikovali do ponoru Farárovej jamy, Červenej skaly, Agancsosu a Vízfakadásu, do Potoka Kráľovej studne a do podzemného toku Jaskyne na Kečovských lúkach a Majkovej jaskyne. Objavenie stopovacích látok sa sledovalo na 23 miestach (v 15 slovenských a 8 maďarských prameňoch alebo jaskyniach), pričom sa celkovo analyzovalo 3118 vzoriek vody. Analýzy na fluoreskujúce farbivé látky sa vykonávali v terénnej základni jaskyniarkej skupiny v Aggteleku a na bakteriofágy v biologickom laboratóriu Ústavu fyziológie hospodárskych zvierat SAV v Košiciach. Na jar 2014 sa ďalej vykonalo 2000 rádiomagnetotelurických geofyzikálnych meraní (RMT) a 80 vertikálnych elektrických sondovaní (VES) najmä v oblasti jaskýň Milada a Vass Imre s cieľom zistiť priebeh tektonických porúch a intenzívne

skrasovatených zón. Biospeleologické výskumy uskutočnili pracovníci Ústavu biologických a ekologických vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach v spolupráci s maďarskými kolegami v jaskyniach Milada, Vass Imre, Domica a Baradla. Mikrobiologický výskum zabezpečili odborníci z Katedry molekulárnej biológie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. Vydala sa plnofarebná monografia jaskynného systému Domica-Baradla v rozsahu 512 strán, spoločné dielo 32 slovenských a maďarských autorov. Publikácia je prvou spoločnou monografiou jaskynného systému, ktorá zahŕňa poznatky získané z predchádzajúcich i nových výskumov realizovaných v rámci tohto projektu. Projekt bol ukončený 31. 8. 2014 záverečnými správami o stopovacích skúškach, geofyzikálnom prieskume, biologickom a mikrobiologickom výskume. Záverečná monitorovacia správa bola odoslaná v septembri 2014. Projekt priniesol celý rad nových, často aj prekvapivých údajov o hydrologickom režime krasových vôd v prihraničnej oblasti a v značnej miere rozšíril poznatky o geologických, morfológických a biologických pomeroch skúmaných jaskýň.

Ochrana biodiverzity spásaním stádom huculov a tradičným spôsobom hospodárenia **Kód projektu: HUSK/1101/2.2.1/0065**

Cieľ: Zvýšiť úroveň hospodárskej a sociálnej integrácie v cezhraničnej oblasti. Celkovým cieľom je spoločná starostlivosť o prírodné prostredie pomocou chovu huculov, prínos k udržaniu plemena koňa Hucul v jeho pôvodnom štandarde.

- Vybudované metodické centrum v lokalite Krátke lead partnerom OZ Zbojská.
- Organizovanie dvojdnového seminára „Chov koní Hucul a ich využitie“ na Krátkom pre ekofarmárov a verejnosť.
- Prezentovanie projektu a jeho aktivít na viacerých podujatiach na území NP Muránska planina.
- Vydanie metodiky „Metodická príručka pre ekofarmárov“.
- Vybudovanie 5 informačných bodov v NP Muránska planina a úväzisk pre kone.
- Ukončenie projektu v auguste 2014.

Projekt v rámci Poľsko – Slovenskej spolupráce

Prírodnými zákutiami Oravy – PL-SK/ZA/IPP/III/083(Kód: 24371, PLSK Zákutia Oravy) – realizácia projektu, ktorý bol schválený v priebehu roka.

V rámci projektu boli vyhotovené a vydané – Manuál aktivít pre pedagógov, Pracovné a učebné listy pre žiakov „Nie je les ako les.“; realizácia prednášok, vyhotovenie webovej stránky a pracovné stretnutie v poľskom partnerom.

Projekt BioREGIO Carpathians

Projekt Bioregio Carpathians bol ukončený 30.6.2014. V roku 2014 sa úspešne ukončila práca na červenom zozname ohrozených karpatských druhov rastlín a živočíchov, biotopov a na zozname invázných nepôvodných druhov Karpát. Ukončila sa spolupráca s partnermi projektu na štúdiu možností regionálneho rozvoja, spoločných manažmentových opatreniach, štúdiu konektivity v Karpatoch. Riešitelia projektu sa zúčastnili stretnutí k jednotlivým pracovným balíčkom a záverečnej konferencie projektu v Brašove, Rumunsko. V rámci projektu bola podporená spolupráca medzi S-CHKO Štiavnické vrchy a Riaditeľstvom NP Dunaj-Ipeľ v oblasti Poiplia. Bol vypracovaný spoločný manažmentový plán pre dané územie a založená tradícia synchronizovaného sčítania vtáctva v Poiplí. Vydané boli záverečné publikácie a materiály boli umiestnené na webovej stránke projektu.

Švajčiarsky finančný mechanizmus

Projekt „Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch“ č. 1551/2011

- Vypracovaný bol manuál ku rekatégorizácii chránených území SR.
- 5.–6.12.2014 sa konal záverečný seminár ku klasifikácii chránených území podľa metodiky IUCN. Navrhnutá bola kategorizácia 22 veľkoplošných chránených území (národných parkov a chránených krajinných oblastí).
- 22.–23.01.2014 sa v Banskej Bystrici konal 1. workshop k príprave novej stratégie a koncepcie ochrany prírody a krajiny, 25.–26.11.2014 sa konal 2. seminár ku koncepcii a stratégii ochrany prírody Slovenskej republiky. Na stretnutí bol predstavený aktuálny stav dokumentu a dohodnutý ďalší postup pri jeho finalizácii. Akčný plán ku Aktualizovanej národnej stratégii biodiverzity bol vládou SR schválený 23.9.2014.
- Vytlačené a distribuované boli Červené zoznamy lesných biotopov, vyšších rastlín a vybraných živočíšnych druhov Karpát a zoznam invázných nepôvodných druhov Karpát. Vypracovaný bol návrh na novú spoločenskú hodnotu uvedených biotopov.
- Vyhotovené boli banery o chránených územiach a medzinárodných dohovoroch.
- Vytlačené a dodané boli: brožúra Karpatské bukové pralesy, informačné plagáty pre náučné chodníky v CHKO Vihorlat a v Národnom parku Poloniny, skladačka Bukové pralesy Karpát, skladačka Dobročský prales, brožúra Trilaterálna biosferická rezervácia Východné Karpaty, brožúra Biosferická rezervácia Poľana, Informačný leták o CHKO Poľana, informačné letáky pre náučné chodníky v Národnom parku Poloniny.
- Zriadené boli informačné strediská v Banskej Bystrici a vo Zvolene.
- Vypracovaná bola projektová dokumentácia na vybudovanie náučného chodníka a vyhliadkovej veže v NPR Parížske močiare. V súvislosti s vybudovaním náučného chodníka a vyhliadkovej veže v NPR Parížske močiare sa konali nasledovné stretnutia: 5.9.2014 stretnutie s Okresným úradom ŽP, Slovenským vodohospodárskym podnikom a starostom obce Gbelce; 13.10.2014 stretnutie na spoločnom stavebnom úrade v Štúrove; 13.10. 2014 stretnutie na Slovenskom pozemkovom fonde v Nových Zámkoch. Pripravovali sa podklady pre územné rozhodnutie na vybudovanie náučného chodníka (súhlasy od relevantných organizácií).
- Bol opravený drevený chodník v Haburskom rašelinisku.
- Prebiehala spolupráca s víťazným uchádzačom VO na výrobu 2 filmov.
- Pokračovali práce na príprave textov na tabule pre náučné chodníky v CHKO Vihorlat, Národnom parku Poloniny a v Prírodnej rezervácii Haburské rašelinisko.
- Manažmentové opatrenia zamestnancami ŠOP SR boli vykonávané počas celého obdobia.
- Pripravovala sa metodika revitalizácie.
- Vzhľadom na potreby monitoringu lokalít boli zakúpené multimetre a dodatočné náradia a prístroje na monitoring podzemných vôd.
- V súlade so závermi z 3. zasadnutia Riadiaceho výboru projektu boli zakúpené osobné ochranné pracovné pomôcky pre zamestnancov ŠOP SR, ktorí vykonávajú manažmentové opatrenia.
- Prebiehali konzultácie so zamestnancami ŠOP SR na relevantných správach národných parkov a chránených krajinných oblastí ohľadom plánov obnovy pre degradované územia. 8.10.2014 sa konalo stretnutie k monitoringu, na ktorom boli

sprešnené manažmentové opatrenia, ktoré budú vykonávané dodávateľsky pre jednotlivé lokality a správy relevantných veľkoplošných chránených území si prevzali náradie a prístroje na monitoring.

- 20.05.2014 sa konalo za účasti vlastníkov pozemkov v CHKO Poľana v lokalite Dobročský prales metodicko-inštruktážne školenie zamerané na mapovanie lesných biotopov.
- Prebiehalo mapovanie lesných a nelesných biotopov v CHKO Poľana. Výsledky z mapovania lesných biotopov boli dodané.
- 27.05.2014 sa konalo za účasti vlastníkov a užívateľov pozemkov v lokalite Morské oko (CHKO Vihorlat) metodicko-inštruktážne školenie zamerané na identifikovanie prírodných lesov v Karpatských bukových pralesoch.
- Prebiehalo identifikovanie prírodných lesov v lokalite svetového prírodného dedičstva UNESCO Karpatské bukové pralesy. Výsledky z mapovania boli dodané.
- 25.11.2014 sa konalo v Banskej Bystrici pracovné stretnutie so zástupcami správ NP Poloniny, CHKO Vihorlat, MŽP SR a riaditeľstva ŠOP SR zamerané na mapovanie prírodných lesov v Karpatských bukových pralesoch a ich využitie pre riešenie problematiky Európskeho diplomu a lokality svetového dedičstva UNESCO.
- Boli ukončené práce na realizácii pilotného manažmentu v nárazníkovej zóne NPR Zadná Poľana.
- V Karpatských bukových pralesoch sa zrealizovali nasledovné stretnutia s vlastníkami a užívateľmi pozemkov, starostami obcí: 01. a 02.10.2014 v Stakčíne, 27.10.2014 v Ubli.
- Pre potreby misie IUCN a UNESCO konanej 29.09. – 02.10.2014 sme zabezpečili odborné podklady týkajúce sa lokality SD Karpatské bukové pralesy a konzekutívne tlmočenie. Uvedeného stretnutia sa zúčastnili majoritní vlastníci pozemkov (lesných a nelesných) v Karpatských bukových pralesoch, starostovia obcí, MVO. Počas stretnutia bol odprezentovaný súčasný stav implementácie projektu vo vzťahu k modelovému územiu.
- Partner projektu VÚVB ŽU ukončil terénnu časť monitoringu druhov európskeho významu v NP Poloniny a CHKO Vihorlat.
- Bola vypracovaná prvotná štúdia TUR pre Biosferickú rezerváciu a CHKO Poľana. Štúdia bola preložená do anglického jazyka a oponovaná PP1 – Bernskou univerzitou. Štúdia bola graficky spracovaná a vytlačená Bernskou univerzitou.
- Žilinská univerzita vypracovala prvotnú štúdiu TUR pre Národný park Poloniny. Štúdia bola preložená do anglického jazyka a oponovaná PP1 – Bernskou univerzitou. Štúdia bola graficky spracovaná a vytlačená Bernskou univerzitou. Žilinská univerzita vypracovala z prvotnej štúdie aj štúdiu pod názvom "Study on social, economic and environmental issues that affect Ruthenians in the East Carpathians, Slovak Republic", ktorú švajčiarsky partner poslal na recenziu do časopisu „Mountain Research and Development“.
- V NP Poloniny boli zrealizované nasledovné mikrogranty: Revitalizácia minerálneho prameňa Osadné, Úprava areálu kamenného monolitu pre potreby cykloturistov v NP Poloniny, Ubľa – vstupná brána do NP Poloniny, Zlepšenie podmienok vidieckeho turizmu, Prírodné a kultúrne dedičstvo v Poloninách, Svetové prírodné dedičstvo v Karpatských bukových pralesoch - lokalita Stužica, História spod Polonín oživená v starom dreve – obec Ulič, Sprievodcovská činnosť v NP Poloniny založená na obnove pôvodných tradícií, Európsky deň v NP Poloniny 2014, Grafický návrh informačného panelu o kamennom monolite v Runine, Porta Russica – technická pamiatka, ktorá spája národy.

- V CHKO Poľana sa realizovali nasledovné mikrogranty: Ochrana druhu zvonček hrubokorenný, Ochrana slatín a podmáčaných lúk, Odstránenie smlzu, Ochrana slatín a rašelinísk, Ochrana mokradí, Ochrana slatín, rašelinísk a vysokobylinných spoločenstiev.
- V CHKO Vihorlat sa realizovali nasledovné mikrogranty: Altánok pri Morskom oku, Prírodné a kultúrne dedičstvo vo Vihorlate – Poľana pod Vihorlatom, Vylepšenie značenia turistických máp v okolí Morského oka.
- 20. – 24.10. 2014 sa konal 3. workshop TUR vo Švajčiarsku. Počas workshopu boli prezentované všetky zrealizované mikrogranty. Boli zriadené pracovné skupiny pre financie, regionálny rozvoj, Biosferickú rezerváciu Poľana, Karpatské bukové pralesy a štúdiu TUR. Navštívili sme miestnu školu, ktorá sa využíva pre potreby turistického ruchu, výrobu syra, miestny bitúnok, prebehli stretnutia so starostami obcí v prírodnom parku Beverin. Počas diskusií boli prebrané viaceré vážne problémy spomínaných regiónov (stratégia daní na Urbárskom lesnom pôdnom fonde, turizmus, ekoturizmus a vplyv poľnohospodárskej výroby na chránené územia).
- V roku 2014 partner projektu – Žilinská univerzita zhromažďovala údaje ako v teréne, tak aj z rôznych typov databáz o ekonomike v regióne Polonín, Vihorlatu a Poľany. Výsledky boli publikované v koautorskej štúdii „Study of sustainable development of protected areas in National Park Poloniny with emphasis on socioeconomics relation with land use and protections of nature“.

Projekty v rámci OPŽP

Realizácia schváleného programu záchranu Zlepšenie stavu ochrany druhov tetrov hlucháň a tetrov hoľniak

Prebíhal celoročný monitoring výskytu druhov tetrov hlucháň a tetrov hoľniak v rámci projektových lokalít. Bolo čiastočne zabezpečené terénne vybavenie pre interných zamestnancov a bolo uskutočnené verejné obstarávanie pre aktivity, ktoré budú realizované v ďalšom období.

Realizácia programu záchranu druhu zubor hrivnatý

Projekt sa priebežne realizuje, zamestnanci ŠOP SR vykonávajú celoročný monitoring výskytu druhu, boli vybudované krmelce pre zimné dokrmovanie a zabezpečený nákup sena a jadrového krmiva, realizované v spolupráci s Lesmi SR, OZ Topoľčianky revitalizácia CHA Topoľčianska zubria zvernica, zabezpečený nákup niektorého technického vybavenia a vykonané verejné obstarávanie pre aktivity, ktoré budú realizované v ďalšom období. Prebieha kontrola oplotenosti cintorínov a spolupráca s Talianskymi partnermi.

Spracovanie podkladov pre zabezpečenie priaznivého stavu výberových druhov vtákov a ich biotopov v CHVÚ – 1. etapa

- Priebežne bola vykonávaná kontrola údajov z mapovania a krúžkovania za 3 hniezdne obdobia t. j. 3 roky, bol zakúpený SW a HW, prebehlo podpísanie dohôd o vykonaní práce s externými pracovníkmi na vyhodnotenie výsledkov z mapovania, boli podpísané dohody na vyhotovenie fotografií do elektronickej publikácie, uskutočnilo sa dodanie náplní do tlačiarň a papiera do plotra, boli podpísané dohody na vyhotovenie textových častí do elektronickej publikácie externými pracovníkmi, prebehla príprava sumarizácia, korektúry, textov do tlače - elektronickej publikácie „Aktuálny stav výberových druhov vtákov v chránených vtáčích územiach na Slovensku“.

Príprava a zavedenie monitoringu biotopov a druhov a zlepšenie sprístupňovania informácií verejnosti

Interná časť projektu bola realizovaná v zmysle harmonogramu monitoringu pre vybrané druhy rastlín, živočíchov a biotopov. Výkon prebiehal podľa schválených metodík monitoringu. Zoológovia a botanici ŠOP SR absolvovali školenia k výkonu monitoringu za účelom zvýšenia kvalifikácie, zjednotenia postupov a odovzdania si skúseností z doposiaľ vykonaného monitoringu.

Externá časť sa realizuje najmä v zmysle zmluvy o dielo medzi ŠOP SR a konzorciom Lomtec, Lynx, DAPHNE a YMS. MŽP SR schválilo dodatok č. 3 k zmluve o dielo. Dodatok rieši zmenu dodávok SW, povinnosti a právomoci vo vzťahu k výkonu monitoringu, časový harmonogram projektu.

V zmysle harmonogramu zmluvy boli absolvované nasledovné jej fázy:

- Realizácia monitoringu v teréne pre biotopy a druhy - 2. zimná a 2. letná monitorovacia sezóna
- Vývoj Komplexného informačného a monitorovacieho systému (KIMS) – implementácia riešenia- ukončenie vývoja
- Vývoj KIMS – dodávka stávajúcich softvérovej produktov navrhovaných v rámci infraštruktúry KIMS
- Začaté funkčné, bezpečnostné a výkonnostné testovanie riešenia KIMS

Výskum a monitoring veľkých šeliem a mačky divej na Slovensku

V rámci projektu sú realizované nasledovné aktivity:

- Vypracovanie komplexnej štúdie o etológii medvedej populácie na Slovensku
- Vypracovanie komplexnej štúdie odhadu početnosti populácie medveďa hnedého neinvazívnou metódou rozboru DNA zo vzoriek trusu
- Vypracovanie štúdie komplexného zisťovania stavu populácie veľkých šeliem a mačky divej na Slovensku pomocou podporných foriem monitoringu
- Vypracovanie komplexnej štúdie škôd spôsobených veľkými šelmami a možnosti ich eliminácie
- Spracovanie databázy pre vypracovanie informačného systému IS
- Založenie a aktualizácia web stránky

Aktivita „Vypracovanie štúdie zdravotného stavu populácie medveďa hnedého na Slovensku“ je v štádiu priprav verejného obstarávania.

Monitoring a manažment kormorána veľkého

Projekt sa priebežne realizuje, zamestnanci ŠOP SR vykonávajú celoročný monitoring výskytu druhu na Slovensku a sledovanie jeho vplyvu, riešeniú vzniknutých konfliktov. Pripravujú sa podklady na vyhlásenie VO na služby, analýzy a výskum a techniku.

Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti o územiach NATURA 2000 v CHKO Horná Orava

V rámci projektu bola uskutočnená inštalácia funkčnej a technickej vybavenosti NCH Oravice a NCH Slaná voda – Babia hora, uskutočnilo sa vybudovanie spevnených plôch a prívodného elektrického vedenia na inštaláciu informačných terminálov. Podpísané boli Zmluvy o výpožičke časti pozemkov pre inštalovanie inf. terminálov, splnená ohlasovacia povinnosť drobnej stavby. Nainštalované a uvedené do prevádzky 4 ks terminálov v k.ú. Námestovo, Oravská Polhora, Oravice a Ústie nad priehradou. Vypracované boli preklady textu sprievodcov NCH Oravice a NCH Slaná voda – Babia hora a brožúr Babia hora /NATURA

2000/ a Oravice a okolie /NATURA 2000/ do anglického a poľského jazyka. Zrealizovaný bol náter pôvodnej vybavenosti NCH Slaná voda – Babia hora.

Propagácia CHÚ a druhov Natura 2000

V 2014 bola vydaná publikácia Ilustrovaný sprievodca biotopmi v náklade 5000 ks, uskutočnilo sa spracovávanie textov, grafiky k ilustrovanej brožúre o biotopoch, ukončená bola aktivita Príprava a vyhotovenie putovnej výstavy o európsky významných druhoch rastlín a živočíchov.

Zabezpečenie starostlivosti o mokrade Slovenska, zvyšovanie environmentálneho povedomia o mokradiach a budovanie kapacít

Na základe schváleného verejného obstarávania prebiehalo vypracovanie programov starostlivosti pre ramsarskú lokalitu Rieka Orava a jej prítoky a programov záchrany pre ramsarskú lokalitu Parížske močiare a Čičovské luhy. Uskutočnili sa pracovné stretnutia so zhotoviteľmi, zástupcami obcí, vedeckých inštitúcií za účelom koordinácie aktivít. Boli vypracované odborné posudky k návrhu programu starostlivosti Rieka Orava a jej prítoky, ktoré bude potrebné zapracovať do finálnej verzie.

V rámci aktivity mapovania mokraďových biotopov prebiehalo spracovanie výsledkov a GIS vrstiev s polygónmi, kompletizácia údajov v centrálnej databáze mokraďí a spracovanie interaktívnej mapy mokraďí na webovej stránke ŠOP. Prebiehalo spracovanie a odborné konzultácie pri príprave Metodiky spriechodňovania bariér na tokoch, bolo ukončené grafické spracovanie pre tlač. Pokračovala príprava textových a grafických podkladov pre propagačné a informačné materiály o mokradiach. Boli vypracované súťažné podklady pre verejné obstarávanie na dodanie mikroskopov, ktoré bolo schválené ORIP. Informačné strediská boli vybavené entomologickými pomôckami, mikroskopmi.

Aktivity projektu boli prezentované na podujatí Európska noc výskumníkov – Festival vedy, ktorý sa uskutočnil 26.9.2014 v Banskej Bystrici (Europa shopping centre). Uvedené podujatie bolo po odbornej stránke pripravené v spolupráci s riaditeľstvom ŠOP SR a pracovníkmi environmentálnej výchovy S-CHKO Poľana a S-NAPANT.

Boli spracované podklady pre verejné obstarávanie na tlačoviny, optické prístroje.

Posilnenie infraštruktúry v Chránenej krajinskej oblasti Ponitrie pre zabezpečenie záväzkov súvisiacich s Natura 2000

V roku 2014 prebiehali už len 2 z hlavných aktivít projektu Materiálno-technické dovybavenie pracoviska Správy CHKO Ponitrie a Dobudovanie IS NATURA 2000 v Nitre v nových priestoroch Správy CHKO Ponitrie. Ostatné z hlavných aktivít boli ukončené v predchádzajúcich rokoch, bol dodaný nábytok a zariadenie budovy.

Zlepšenie infraštruktúry Národného parku Slovenský raj vybavením interiéru a rekonštrukciou prevádzkového objektu

V roku 2014 bolo uskutočnené zariadenie interiéru prevádzkového objektu a realizácia expozície vybraných biotopov Národného parku Slovenský raj.

Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené územia zahrnuté v sústave NATURA 2000 - projekt v rámci OP ŽP (ŠF 131 PS, kód: 22280)

Na všetkých organizačných útvaroch ŠOP SR zapojených do realizácie projektu prebiehalo mapovanie biotopov, rastlinných a živočíšnych druhov, invázijských druhov rastlín a na základe

dostupných údajov boli rozpracované alebo dokončené práce na príprave podkladov pre spracovanie PS ako aj GIS podkladov, na základe ktorých budú vyhotovené mapové prílohy PS. Boli overované a aktualizované údaje o vlastníctve a užívaní území. Pre väčšinu území boli vyhotovené mapové výstupy potrebné na prerokovanie s vlastníkmi/užívateľmi pozemkov, s ktorými bolo konzultované súčasné a plánované využívanie jednotlivých území.

Vypracovanie pilotného programu starostlivosti o NP Veľká Fatra, NP Muránska planina a CHKO Cerová vrchovina v súlade s prehodnocovaním chránených území - projekt v rámci OP ŽP (Pilotné PS, kód: 22270)

Začiatok realizácie projektu sa z dôvodu neskoršieho obsadenia pozície projektového manažéra posunul o niekoľko mesiacov. V roku 2013 boli na Správu NP Veľká Fatra, NP Muránska planina a CHKO Cerová vrchovina prijatí noví zamestnanci (regionálny koordinátori a koordinátori vyhotovenia programu starostlivosti). V decembri bola podaná žiadosť o zmenu projektu, týkajúcu sa presunu finančných prostriedkov určených pre zamestnancov mimopracovného pomeru na mapovanie biotopov a druhov do expertných činností z technicko-organizačných dôvodov. V r. 2014 začala prebiehať hlavná realizácia projektu - ukončilo sa VO v rámci položky 637011 Štúdie, expertízy, posudky.: dňa 19.9.2014 sa stala účinnou Zmluva o dielo medzi spol. SOFTIP, a.s. a ŠOP SR pre dodanie služby: „Vytvorenie expertného systému na zhodnotenie predmetov ochrany a stanovenie manažmentu chránených území“. V rámci tejto zákazky prebehla už časť mapovacích (terénnych) prác, boli dodané vrstvy (*.shp) za jednotlivé etapy zákazky ako napríklad obnova tematického štátneho mapového diela a analýza vlastníckych a užívateľských vzťahov, mapovanie, obnova a aktualizácia údajov o biotopoch a druhoch. Súčasne bol odovzdaný Prototyp I. - Systému na podporu rozhodovania, (SPR). Predpokladaný koniec realizácie zákazky: jún 2015.

Obstarala sa časť kancelárskych potrieb, štetce a farby na obnovu značenia CHÚ, bolo vyhlásené VO na nákup automobilov, výpočtovej techniky, optických prístrojov, HW, GIS SW.

Realizácia programu záchrany o PR Močiar a spracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené územia v územnej pôsobnosti NP Malá Fatra - projekt v rámci OP ŽP (ŠF PZ Močiar, kód: 22230)

Prebehla príprava dohôd o vykonaní práce pre praktické manažmenty na PR Močiar – aktivita A1, ako aj dohôd pre výskumníkov v rámci oboch aktivít (A1, A2). Prebehlo preberanie vykonaných prác a čiastkových či záverečných správ z výskumov, kontrola manažmentových zásahov na lokalite PR Močiar - prebratie prác. Zrealizované boli kontroly územia zamerané na dodržiavanie zákona o OpaK, údržba značenia. Zabezpečil sa sprievod pre externých pracovníkov počas výskumov, participácia na zabezpečovaní podkladov pre potreby ostatných verejných obstarávaní súvisiacich s projektom (HW, SW, optické prístroje), mapovanie lesných biotopov NPR Kozol, príprava EFP.

Vypracovanie programov starostlivosti o vybraté CHVÚ a monitoring výberových druhov vtákov na Slovensku – 2. Etapa - projekt v rámci OP ŽP (ŠF Vtáky 2, kód: 22229)

Projekt sa realizuje v rámci OPŽP. Súčasťou projektu je vypracovanie návrhu PS o CHVÚ Horná Orava. V r. 2014 prebiehala príprava verejného obstarávania tovarov a služieb. Verejné obstarávanie tovaru a ornitologických krúžkov bolo úspešne ukončené a pomôcky boli nakúpené. Boli podpísané dohody o vykonaní práce s externými pracovníkmi na mapovanie a krúžkovanie vtákov v CHVÚ. Prebehla príprava verejného obstarávania na nákup audiotechniky, ktoré je v štádiu overenia VO pred podpisom zmluvy. Prebiehalo mapovanie

internými mapovateľmi – mapovanie vtáčích druhov od apríla 2014 do septembra 2014. Na projekt bol dodaný kancelársky materiál. Bolo pripravené verejné obstarávanie CD/DVD, ktoré je v štádiu overenia dokumentácie pred podpisom zmluvy.

Budovanie integrovaného informačného systému environmentálneho monitoringu jaskýň, 2. etapa – úloha sa rieši v rámci schváleného projektu z OPŽP Monitoring a manažment vybraných jaskýň, príprava a inštalácia hydrologického a klimatického monitorovacieho systému v Jasovskej jaskyni, Ochtinskej aragonitovej jaskyni, jaskyni Domica (rozšírenie systému), Demänovskej jaskyni slobody, Demänovskej ľadovej jaskyni a v neprístupných jaskyniach (Pustá jaskyňa, Brestovská jaskyňa, Drienovská jaskyňa, jaskyňa Milada). V rámci prác sa vykonali úpravy centrálnej databázy a uskutočnili sa príslušné školenia.

4. ROZPOČET A NÁKLADY ORGANIZÁCIE

Rozpočet príspevkovej organizácie Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky v Banskej Bystrici bol schválený zákonom č. 438/2012 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2014. V nadväznosti a v súlade s § 9 ods. 4 písm. f) zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nám Ministerstvo životného prostredia SR oznámilo záväzné ukazovatele rozpočtu pre našu organizáciu listom č. 4116/2014-9.1 zo dňa 27.1.2014.

Schválený štátny rozpočet (zdroj 111) bol v roku 2014 vo výške 3 544 959 EUR.

ŠOP SR mala podľa kontraktu uzavretého s Ministerstvom životného prostredia SR na rok 2014 v záväznom rozpise ukazovateľov schváleného rozpočtu z kapitoly MŽP SR rozpisané finančné prostriedky v celkovej výške 3 544 959 EUR.

Rozpočtom pridelené prostriedky boli v roku 2014 určené na zabezpečenie úloh uvedených v jednotlivých oblastiach v Pláne hlavných úloh ŠOP SR na rok 2014.

Tabuľka 1 Rozpis výdavkov podľa rozpočtovej klasifikácie v EUR

Program	Trieda	Zdroj	Bežné výdavky - plánované (600)	Kapitálové výdavky (700)	Bežné výdavky – úprava (600)	Výdavky spolu
0750501	0540	111	3 544 959	0	1 187 511	4 732 470
0D404	05601	111	11 632	0	11 632	11 632
Spolu - príjmy zo zdroja 111						4 744 102

Zriaďovateľ v priebehu roka navýšil rozpočtovými opatreniami objem záväzných ukazovateľov o sumu 1 199 143 EUR. Celkový príspevok zriaďovateľa v roku 2014 predstavoval sumu 4 744 102 EUR.

Tabuľka 2 Rozpis výdavkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom v EUR

	Rok 2014	Rok 2013
Výdavky spolu	4 744 102	4 763 072
Z toho: bežný transfer	4 744 102	4 763 072
kapitálový transfer	0	0

Príspevok od zriaďovateľa v roku 2014 predstavuje 30 % celkových príjmov ŠOP SR v roku 2014.

PRÍJMY

Za rok 2014 je celkové plnenie príjmov vo výške 15 878 845 EUR.

Tabuľka 3 - Zloženie príjmov

v EUR

	Zdroj	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
200 Nedaňové príjmy	46	3 220 000	4 926 118	4 069 070
200 Nedaňové príjmy	46	0	0	10 500
200 Nedaňové príjmy	72	0	0	544
300 Granty a transfery	111	3 544 959	4 744 102	4 744 102
300 Granty a transfery	11N1	0	0	277 519
300 Granty a transfery	11N2	0	0	48 974
300 Granty a transfery	11S1	0	0	4 417 352
300 Granty a transfery	11S2	0	0	760 848
300 Granty a transfery	35	0	0	159 898
300 Granty a transfery	38	0	0	495 694
300 Granty a transfery	45	0	0	780 371
300 Granty a transfery	72	0	0	113 973
CELKOM		6 764 959	9 670 220	15 878 845

NEDAŇOVÉ PRÍJMY (kód zdroja 46)

Druhým najvýznamnejším zdrojom financovania výdavkov súvisiacich s prevádzkou ŠOP SR predstavujú vlastné nedaňové príjmy – zdroj 46. Ich prehľad podľa jednotlivých položiek rozpočtovej klasifikácie zobrazuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 4 - Vlastné nedaňové príjmy podľa rozpočtovej klasifikácie

v EUR

Položka	Názov položky	Suma
212 003	Príjmy z prenajatých budov, priestorov, objektov	14 471
222 003	Príjmy za porušenie ostatných predpisov	3 741
223 001	Príjmy za predaj výrobkov, tovarov a služieb	3 569 953
223 004	Príjmy za prebytočný hnutelný majetok	618
291 004	Príjmy od fyzických osôb	104
292 006	Príjmy z náhrad z poistného plnenia	417
292 012	Z dobropisov	4 889
292 017	Príjmy z vratiek	35 040
292 019	Z refundácie	242 255
292 027	Iné	208 081
Spolu - príjmy zo zdroja 46		4 079 569

Prehľad ostatných príjmov ŠOP SR v roku 2014 podľa zdroja financovania uvádzame v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka 4 - Ostatné príjmy podľa zdroja financovania

v EUR

Zdroj	Názov	Suma
11N1	Švajčiarsky finančný mechanizmus	277 519
11N2	Švajčiarsky finančný mechanizmus – spolufin.	48 974
11S1	Európsky fond regionál. rozvoja (prostriedky EU)	4 417 352
11S2	Európsky fond regionál. rozvoja (spolufin. zo ŠR)	760 848
35	Iné zdroje zo zahraničia	159 898
38	LIFE – fin. nástroj pre životné prostredie	495 694
45	Vlastné zdroje štátneho fondu (Enviromentálny fond)	780 371
72	Vybrané mimorozpočtové prostriedky	114 517
Spolu - ostatné príjmy		7 055 173

Celkové príjmy ŠOP SR od 1.1.2014 do 31.12.2014 predstavujú sumu 15 878 845 EUR.

VÝDAVKY

Plnenie výdavkov celkom za rok 2014 je vo výške 15 175 105 EUR.

Podrobný prehľad čerpania výdavkov podľa jednotlivých položiek rozpočtovej klasifikácie zobrazuje nasledujúca tabuľka:

Tabuľka 5 – Výdavky podľa položiek rozpočtovej klasifikácie			v EUR
Zdroj	Položka	Názov	Skutočnosť k 31.12.2014
111	611	Tarifný plat, osobný plat, zákl. plat. funkčný	1 976 228
	612	Príplatky	515 369
	613	Náhrada za pracovnú, služobnú pohotovosť	7 413
	614	Odmeny	18 994
	610	Mzdy, platy, služob príjmy a ost. osob. vyrovnania	2 518 004
	621	Poistné do Všeobecnej zdravot. poisťovne	194 238
	623	Poistné do ostatných zdravot. poisťovní	69 869
	625	Poistné do Sociálnej poisťovne	672 493
	627	Poistné do DDP	30 532
	620	Poistné a prís. zamestnáv.do poisťovní	967 132
	630	Tovary a služby	785 384
	640	Bežné transfery	39 155
	600	Bežné výdavky	4 309 674
	600	Bežné výdavky	11 632
111		Rozpočtové prostriedky kapitoly	4 321 306
46	611	Tarifný plat, osobný plat, zákl. plat, funkčný	855 983
	612	Príplatky	240 756
	613	Náhrada za pracovnú pohotovosť	6 181
	614	Odmeny	8 101
	610	Mzdy, platy, služobné príjmy a ostat.os.	1 111 021
	620	Poistné a príspevok zamestn.do poisť.	390 745
	631	Cestovné náhrady	70 562
	632	Energia, voda a komunikácie	228 465
	633	Materiál	181 730
	634	Dopravné	58 290
	635	Rutinná a štandardná údržba	162 223
	636	Nájomné za prenájom	31 815
	637	Služby	1 610 809
	640	Bežné transfery	26 449
46	600	Bežné výdavky	3 872 109
	600	Bežné výdavky – podnikateľská činnosť	217 465
	711	Nákup pozemkov a nehmotných aktív	9 191
	713	Nákup strojov, prístrojov, zariadení	16 616
	714	Nákup dopravných prostriedkov všetkých druhov	880
	716	Prípravná a projektová dokumentácia	3 084
	717	Realizácia stavieb a ich technického zhodnotenia	45 980
46	700	Kapitálové výdavky	75 751
46		Výdavky spolu – hlavná činnosť	3 947 860
		Výdavky spolu – podnikateľská činnosť	217 465
46		Vlastné zdroje – výdavky spolu	4 165 325
11N1	610	Mzdy, platy, služobné príjmy	33 669
	620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovní	12 598
	630	Tovary a služby	226 812
	600	Bežné výdavky	273 079
	700	Kapitálové výdavky	4 258
11N1		Švajčiarsky finančný mechanizmus	277 337
11N2	610	Mzdy, platy, služobné príjmy	5 942
	620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovní	2 223

	630	Tovary a služby	40 019
	600	Bežné výdavky	48 184
	700	Kapitálové výdavky	751
11N2		Švajčiarsky finančný mechanizmus – spolufin.	48 936
11S1	610	Mzdy, platy, služob príjmy a ost. osob. vyrovnania	380 375
	620	Poistné a príspevok zamestn.do poisť.	315 585
	630	Tovary a služby	3 311 323
	600	Bežné výdavky	4 007 283
	711	Nákup pozemkov a nehmotných aktív	17 238
	713	Nákup strojov, prístrojov, zariadení	230 481
	714	Realizácia stavieb a ich techn. zhodnotenia	18 478
	717	Realizácia stavieb a ich techn. zhodnotenia	127 990
	700	Kapitálové výdavky	394 187
11S1		Európsky fond region. rozvoja (prostr. EU)	4 401 470
11S2	610	Mzdy, platy, služob príjmy a ost. osob. vyrovnania	67 125
	620	Poistné a príspevok zamestn.do poisť.	55 692
	630	Tovary a služby	584 351
	600	Bežné výdavky	707 168
	711	Nákup pozemkov a nehmotných aktív	3 042
	713	Nákup strojov, prístrojov, zariadení	40 673
	714	Nákup dopravných prostriedkov všetkých druhov	3 261
	717	Realizácia stavieb a ich techn. zhodnotenia	22 586
	700	Kapitálové výdavky	69 563
11S2		Európsky fond reg. rozvoja (spolufin. zo ŠR)	776 730
35	610	Mzdy, platy, služobné príjmy a ostat. osobné vyrovnania	69 297
	620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovni	24 349
	630	Tovary a služby	62 181
	600	Bežné výdavky	155 827
35		Iné zdroje zo zahraničia	155 827
38	610	Mzdy, platy, služobné príjmy a ostat. osobné vyrovnania	38 748
	620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovni	16 637
	630	Tovary a služby	66 596
	600	Bežné výdavky	121 980
	710	Obstarávanie kapitálových aktív	5 005
38		LIFE – fin. zdroje zo zahraničia	126 985
45	630	Tovary a služby	762 047
	710	Obstarávanie kapitálových aktív	18 324
45		Iné zdroje (Enviromentálny fond)	780 371
72	610	Mzdy, platy, služobné príjmy a ostat. osobné vyrovnania	28 346
	620	Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovni	13 204
	630	Tovary a služby	63 876
	600	Bežné výdavky	105 426
	713	Nákup strojov, prístrojov, zariadení	7 730
	716	Prípravná a projektová dokumentácia	2 472
	717	Realizácia stavieb a ich techn. zhodnotenia	5 192
72		Ostatné nerozpočítané príjmy	120 820
Výdavky celkom			15 175 105

Čerpanie štátneho rozpočtu (zdroj 111) bolo v roku 2014 vo výške 4 321 305 EUR. Časť finančných prostriedkov z posledného transferu od zriaďovateľa, ktorý bol poskytnutý na základe rozpočtového opatrenia č.5/2014 bude použitá na úhradu bežných výdavkov ŠOP SR do 31.3.2015. Jedná sa o sumu 422 796 EUR.

Finančné prostriedky boli použité na výplatu miezd a odvodov – 3 485 136 EUR a ostatných bežných výdavkov – 836 170 EUR.

Finančné prostriedky z vlastných zdrojov používa ŠOP SR predovšetkým na zabezpečenie prevádzky organizácie – výplatu miezd a odvodov zamestnancov, nákup

tovarov a služieb, úhrada energií a pod. Výraznou mierou sa tento zdroj financovania používa na financovanie projektov, ktorých aktivity nie je možné zabezpečiť predfinancovaním.

Významnú položku v čerpaní výdavkov tvoria výdavky na zahraničné pracovné cesty. V sledovanom období boli na túto položku vyčerpané výdavky v celkovej sume 35 155 EUR. Výdavky boli čerpané v závislosti od zdroja financovania nasledovne: 111 (ŠR) – 12 151 EUR – z toho 11 631,62 EUR bolo refundovaných z podprogramu 0D404 SK PRESS 2016 na zahraničné pracovné cesty realizované v rámci prípravy predsedníctva Slovenskej republiky v Rade EÚ. Zo zdroja 46 (vlastné prostriedky) bolo vyčerpaných 16 479 EUR, zdroj 11N1,11N2 (Švajčiarsky fin. mechanizmus) – 704 EUR, zdroj 35 (LIFE) – 5 167 EUR, 11S1 (Európsky fond regionálneho rozvoja) – 440 EUR, 11S2 (EFRR – spolufinancovanie zo ŠR) – 78 EUR a zo zdroja 38 – 136 EUR. Pracovné cesty boli zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach a študijných cestách v rámci prebiehajúcich a pripravovaných medzinárodných a cezhraničných projektov
- účasť na pracovných stretnutiach cezhraničnej spolupráce s chránenými územiami v susedných krajinách (ČR, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko)
- účasť na zasadnutiach zmluvných strán medzinárodných dohôd (zastupovanie SR v delegáciách), medzinárodných konferenciách, seminároch a workshopoch
- účasť na zasadnutiach orgánov medzinárodných dohôd (Bonnský dohovor, CITES, Dohovor o biodiverzite, Dohovor o svetovom dedičstve, Karpatský dohovor, Rada Európy) a medzinárodných organizácií (Wetlands International, EUROPARC Federation, European Green Belt)
- účasť na výmenných medzinárodných podujatiach
- účasť na pracovných stretnutiach expertných skupín (Natura 2000 - smernica o biotopoch)

Prínos zahraničných pracovných ciest:

- zosúladovanie metodík, postupov a ďalších krokov v rámci projektov, návrhov nových projektov
- výmena skúseností a informácií so zahraničnými expertmi, nadviazanie a rozvinutie spolupráce
- získavanie aktuálnych informácií o aktivitách smerujúcich k naplneniu záväzkov vyplývajúcich zo smerníc EÚ (smernica o biotopoch, smernica o vtákoch)
- prezentácia práce ŠOP SR v zahraničí (prednášky, postery a pod.)
- získavanie poznatkov o riešení problémov a rôznych tém v iných krajinách
- aplikácia získaných poznatkov v praxi na Slovensku - získané informácie, údaje, závery sú zapracovávané do národných koncepcií, metodík, stratégií
- participácia na riešení rôznych problémov v rámci EÚ
- oficiálne zastupovanie Slovenska na zasadnutiach zmluvných strán a presadzovanie národných záujmov
- získavanie skúseností pre prípravu predsedníctva SR v rade EÚ v r. 2016
- získavanie informácií o potenciálnych partneroch pre projekty
- nadviazovanie kontaktov so zahraničnými partnermi, odborníkmi
- rozvoj a posilnenie cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce
- prezentácia sprístupnených jaskýň Slovenska v zahraničí s cieľom zvyšovania ich návštevnosti

Z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (11S1) sme čerpali 4 401 470 EUR (prostriedky EÚ) a 776 730 EUR (spolufinancovanie zo ŠR – 11S2). Finančné prostriedky boli použité na aktivity súvisiace s nižšie uvedenými projektami.

- ŠF Vtáky – 492 130 EUR
- ŠF Propagácia – 66 465 EUR

- ŠF Mokrade – 39 074 EUR
- ŠF Lesné kury – 27 649 EUR
- ŠF Zubor – 59 973 EUR
- ŠF Chodníky Horná Orava – 175 255 EUR
- ŠF Monitoring – 2 022 208 EUR
- ŠF Veľké šelmy – 150 749 EUR
- ŠF Kormorán – 11 748 EUR
- ŠF Slovenský raj – 100 917 EUR
- ŠF Pienap – 83 760 EUR
- ŠF Ponitrie – 57 574 EUR
- ŠF Programy starostlivosti – 206 124 EUR
- ŠF Pilotný PS – 962 014 EUR
- ŠF PZ Močiar – 62 992 EUR
- ŠF Vtáky 2 – 398 748 EUR
- ŠF Biospeleologický výskum jaskýň – 8 299 EUR
- ŠF Hydrologický výskum jaskýň – 12 233 EUR
- ŠF Programy záchrany o jaskyne – 111 600 EUR
- ŠF Program starostlivosti o jaskyne – 14 910 EUR
- ŠF Starostlivosť o Ramsarskú lokalitu – 22 887 EUR
- ŠF Monitoring a manažment jaskýň – 76 697 EUR
- ŠF Veľká Fatra – dobudovanie infraštruktúry – 14 194 EUR

V roku 2014 Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky čerpala finančné prostriedky z Enviromentálneho fondu MŽP SR v celkovom objeme 780 371 EUR na nasledujúce aktivity:

- Odstraňovanie následkov kalamity „Žofia 2014“ – 390 089 EUR
- Realizácia projektu na stabilizáciu mikroklimatických pomerov a opravu podpier proti zosúvaniu ľadovej výplne vo vstupnej časti Dobšinskej ľadovej jaskyne – 342 330 EUR
- Údržba náučných chodníkov, náučných lokalít a informačných bodov – 11 400 EUR
- Propagačná a informačná kampaň slovenských jaskýň – 36 552 EUR.

Finančné prostriedky získané v rámci realizácie projektov LIFE boli v roku 2014 prefinancované v objeme 126 985 EUR (zdroj 38). Na projekt LIFE Motýle bolo vyčerpaných 55 944 EUR, projekt LIFE Slaniská – 44 729 EUR a LIFE NATURA BA – 26 312 EUR.

Na realizáciu projektu v rámci Švajčiarskeho finančného mechanizmu - „Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch“ bolo v súlade s časovým harmonogramom projektu v roku 2014 prefinancovaných 326 273 EUR (zdroj 11N1 a 11N2).

Z iných nerozpočtovaných zdrojov bolo k 31.12.2014 prefinancovaných 155 827 EUR zo zdroja 35 a 120 820 EUR zo zdroja 72.

Finančné prostriedky zo zdroja 35 boli použité na plnenie úloh vyplývajúcich z Dohovoru o mokradiach a plnením úloh Karpatskej iniciatívy pre mokrade – 59 612 EUR, projekt v rámci rakúsko-slovenskej spolupráce: „Základy pre tvorbu Alpsko-Karpatského územia“ – 1 860 EUR. V rámci projektu PLSK Prírodnými zákutiami Oravy PLSK/ZA/IPP/III/083 – boli vyhotovené a vydané manuály pre pedagógov a učebné listy pre žiakov, realizovali sme prednášky a pracovné stretnutie s poľským partnerom. Celkovo sa na projekt vyčerpalo 16 310 EUR. Na projekt realizovaný v rámci Vyšegrádskeho fondu – Visegrad journey of Hucul bolo čerpaných zo zdroja 35 – 6 552 EUR. Na projekt „Správa

jaskýň svetového dedičstva v Aggtelekskom a Slovenskom krase“ sme v roku 2014 vyčerpali zo zdroja 35 - 10 536 EUR. V auguste 2014 bol ukončený projekt „Ochrana biodiverzity spásaním stádom huculov a tradičným spôsobom hospodárenia“ na ktorý sme vyčerpali 26 658 EUR. V septembri 2014 bol ukončený projekt „Koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja – HUSK Dunaj – na ktorý bolo vyčerpaných 6 835 EUR. Na realizáciu projektu HUSK Tarna – koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja sme čerpali zo zdroja 35 – 4 972 EUR. Projekt HUSK Slaná – zameraný na prieskum vodných biotopov a vôd povodia Slanej z hľadiska ochrany prírody bol ukončený v auguste 2014 a finančné prostriedky zo zdroja 35 boli čerpané vo výške 22 490 EUR.

Finančné prostriedky zo zdroja 72 boli čerpané na realizáciu projektu Ovocný sad BK – Bielokarpatský ovocný poklad – vo výške 106 302 EUR. V rámci výchovnovzdelávacích aktivít pre verejnosť (úloha v Pláne hlavných úloh 2014) bolo zo zdroja 72 čerpaných 8 715 EUR. Z tohto zdroja boli čerpané aj finančné prostriedky vo výške 5 804 EUR, ktoré nám boli pridelené zriaďovateľom v roku 2013 – ako prostriedky z mimorozpočtového účtu MF SR – na riešenie problematiky zosuvov pôdy a svahovej deformácie vo Valaskej Belej – Jaskyňa Katka.

Výsledky hospodárenia ŠOP SR z hľadiska nákladov a výnosov

Tabuľka 6 – Výnosy, popis a výška významných položiek

		v EUR
Druh výnosov	Názov (číslo účtu)	Suma
Tržby za vlastné výkony a tovar	Tržby z predaja služieb (602)	2 701 383
	Tržby za tovar (604)	239 452
	Tržby z predaja DNH a DHM (641)	758
Ostatné výnosy	Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (648)	17 294
Zúčtovanie rezerv	Zúčtovanie ostatných rezerv (65)	220 908
Finančné výnosy	Finančné výnosy (66)	1 418
	Mimoriadne výnosy (67)	66
	Výnosy z bežných transferov ŠR (681)	4 321 305
	Výnosy z kapitálových transferov ŠR (682)	265 157
	Výnosy z bežných transferov od subjektov VS (683)	762 047
	Výnosy z bežných transferov EU (685)	5 163 926
	Výnosy z kapitálových transferov EU (686)	804 880
	Výnosy z bežných transferov od ostat. subjektov (687)	256 227
S P O L U		14 754 821

Tabuľka 7 – Náklady, popis a výška významných položiek

		v EUR
Druh nákladov	Názov (číslo účtu)	Suma
	Spotreba materiálu (501)	714 600
	Spotreba energie (502)	439 396
	Predaný tovar (504)	126 525
	Opravy a udržiavanie (511)	248 736
	Cestovné (512)	119 744
	Náklady na reprezentáciu (513)	1 642
	Ostatné služby (518)	4 767 183
	Mzdové náklady (521)	4 901 307
	Sociálne poistenie (524)	1 778 079
	Sociálne náklady (527)	322 598
	Ostatné sociálne náklady (528)	2 999
	Daň z motorových vozidiel (531)	1 754
	Daň z nehnuteľností (532)	24 709
	Ostatné dane a poplatky (538)	17 873
	Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť (54)	79 751

	Tvorba zákonných oprav. položiek (557)	3 584
	Tvorba zákonných rezerv z prev. činností (552)	1 649
	Odpisy DHM a DNH (551)	1 276 920
	Ostatné finančné náklady (56)	65 693
	Náklady na ostatné transfery (58)	21 031
S P O L U		14 915 775

ŠOP SR dosiahla v roku 2014 celkové výnosy 14 754 821 EUR, náklady predstavovali sumu 14 915 775 EUR. Hospodársky výsledok organizácie po zdanení predstavuje stratu 194 917 EUR.

Tabuľka 8 - Vybrané ukazovatele za hlavnú a podnikateľskú činnosť v roku 2014 v EUR

Ukazovateľ	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	Suma
Výnosy	14 380 985	373 836	14 754 821
Z toho: - tržby za vlastné výkony a tovar	2 574 352	366 483	2 940 835
- ostatné výnosy z prev. činností	12 886	5 167	18 052
- rezervy a opravné položky	219 863	1 045	220 908
- finančné výnosy	276	1 142	1 418
- mimoriadne výnosy	66	0	66
- výnosy z transferov	11 573 541	0	11 573 541
Náklady	14 696 301	219 474	14 915 775
Z toho: - spotrebované nákupy	1 144 263	136 259	1 280 522
- služby	5 127 944	9 362	5 137 305
- osobné náklady	6 940 528	64 455	7 004 983
- dane a poplatky	42 170	2 167	44 336
- ostatné náklady na prev. činnosť	79 704	48	79 751
- odpisy, rezervy a opr. položky	1 274 984	7 169	1 282 153
- finančné náklady	65 678	15	65 693
- náklady na transfery	21 031	0	21 031
Daň z príjmov		33 963	
Hospodársky výsledok	- 315 316	120 399	- 194 917

Zo štruktúry nákladov vyplýva, že na nákladoch ŠOP SR sa najviac podieľali osobné náklady, čo poukazuje na vysoký podiel živej práce pri plne

Zhodnotenie výsledkov kontrol:
Interné kontroly

	Kontrolovaný subjekt	Predmet kontroly	Dátum kontroly	Výsledok kontroly
1.	Bystrianska jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	8.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 1/2014
2.	Belianska jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	9.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 2/2014
3.	Gombasecká jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	10.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 3/2014
4.	Jaskyňa Domica	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	10.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 4/2014
5.	Važecká jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	11.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 5/2014
6.	Ochtinská aragonitová jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	16.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 6/2014
7.	Jaskyňa Driny	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	17.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 7/2014

8.	Demänovská jaskyňa slobody	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	18.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 8/2014
9.	Jasovská jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	23.7.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 9/2014
10.	Harmanecká jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	7.8.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 10/2014
11.	Jaskyňa Dmica	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	2.10.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 11/2014
12.	Jaskyňa Driny	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	22.10.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 12/2014
13.	Jasovská jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	28.10.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 13/2014
14.	Vážecká jaskyňa	Dodržiavanie zák. č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Kontrola: - tržieb za vstupné, - tržieb za obchodný tovar, - aktuálneho stavu obchodného tovaru, - zmenárenskej činnosti, - použitia a zúčtovania fin. prostriedkov na drobný nákup.	28.11.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 14/2014
15.	Správa NP Slovenský Kras	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	25.02.2014 – 31.03.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 1/2014

16.	Správa CHKO Latorica	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	25.02.2014 – 31.03.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 2/2014
17.	Správa CHKO Vihorlat	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	26.02.2014 – 31.03.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 3/2014
18.	Správa CHKO Cerová vrchovina	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	20.05.2014 – 16.06.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 4/2014
19.	Správa NP Muránska planina	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	20.05.2014 – 16.06.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 5/2014
20.	Správa NP Slovenský Raj	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	24.06.2014 – 11.07.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 6/2014
21.	RCOP Bratislava	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	23.09.2014 – 14.11.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 7/2014
22.	Správa CHKO Záhorie	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	23.09.2014 – 14.11.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 8/2014
23.	Správa CHKO Ponitrie	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	24.09.2014 – 14.11.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 9/2014

24.	Správa CHKO Malé Karpaty	Kontrola pokladničných dokladov a cestovných príkazov z hľadiska dodržiavania ustanovení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, kontrola vedenia dochádzky a dodržiavania fondu pracovného času.	24.09.2014 – 14.11.2014	Protokol o výsledku kontroly č. 10/2014
<u>Externé kontroly</u>				
	Názov externého orgánu vykonávajúceho kontrolu	Predmet kontroly	Dátum kontroly	Výsledok kontroly
1.	MŽP SR Bratislava	Kontrola na mieste projektu „Zlepšenie starostlivosti o Ramsarské lokality – jaskyne Dem. Doliny	16. - 17.6.2014	Záznam o výsledku kontroly
2.	OÚ Košice Odbor starostlivosti o život prostredie	Kontrola dodržiavania podmienok stanovených OÚ Košice - Výstavba altánku pri Gombaseckej jaskyni	18.6.2014	Zápisnica o výsledku kontroly
3.	MŽP SR Bratislava	Štátny geologický dozor	6. – 7. 10. 2014	Protokol o výsledku kontroly
4.	Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru Lipt. Mikuláš	Následná protipožiarna kontrola	23. 10. 2014	Zápisnica o výsledku kontroly
5.	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, Oddelenie kontroly	Plnenie povinností z Dohody č. 051/§51/2014 o zabezpečení podmienok vykonávania absolventskej praxe.	21.11.2014 až 27.11.2014	Záznam o výsledku kontroly č. 2014/298430
6.	MŽP SR Bratislava, Odbor rezortnej kontroly	Kontrola vybavovanie sťažností a petícií a kontrola dodržiavania § 7 zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe.	13.5.2014 – 11.7.2014	Protokol o výsledku kontroly ORK-05-22/2014
7.	MŽP SR Bratislava, Odbor organizácie, riadenia a koordinácie štátnej správy.	Kontrola súladu Organizačného poriadku ŠOP SR so zriaďovacou listinou a štatútom ŠOP SR.	27.8.2014	Záznam o výsledku kontroly č. OORaKŠŠ-03-65/2014

5. PERSONÁLNE OTÁZKY

Štátna ochrana prírody SR v roku 2014 sa na úseku personálnej práce a odmeňovania zamestnancov riadila ustanoveniami zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme, zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení novelizácie.

Dňom 1. augusta 2014 nadobudol účinnosť nový organizačný poriadok, podľa ktorého sa ŠOP SR organizačne člení na 2 regionálne centrá ochrany prírody, 9 správ národných parkov a 14 správ chránených krajinných oblastí.

Riaditeľstvo sídli v Banskej Bystrici a člení sa nasledovne:

- sekcia ochrany prírody a krajiny,
- sekcia ekonomiky a prevádzky,
- Správa slovenských jaskýň so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

Dodržiavala sa systemizácia pracovných miest stanovená v organizačnom poriadku ŠOP SR.

Limit počtu zamestnancov stanovený MŽP SR pre rok 2014: 490.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách za rok 2014: 488.

Evidenčný počet zamestnancov vo fyzických osobách k 31.12.2014: 467.

Počet zamestnancov ŠOP SR výrazne narastá v prevádzkach jaskýň počas sezóny (sezónni zamestnanci) – ročný priemer 20 zamestnancov.

Saturovalo sa to na úkor iných organizačných útvarov ŠOP SR tým, že pracovné miesta uvoľnené ukončením pracovného pomeru, odchodom na materskú dovolenku, rodičovskú dovolenku alebo dlhodobou pracovnou neschopnosťou sa neobsadzovali hneď, ale len po určitej dobe, alebo sa vôbec neobsadzovali, čím sa riešil aj nedostatok finančných prostriedkov na mzdy a odvody. Tak ako po iné roky aj teraz negatívom toho bolo zvyšovanie pracovného zaťaženia stálych zamestnancov bez primeraného finančného ohodnotenia.

Stav k 31. 12. 2014:

Počet zamestnancov ŠOP SR

Celkom	Počet žien	Počet mužov
467	192	275

Počet zamestnancov v organizačných útvaroch

Riaditeľstvo ŠOP	SSJ	RCOP	Správy NP	Správy CHKO
89	76	33	148	121

Vzdelanostná štruktúra

VŠ vzdelanie tretieho stupňa	VŠ vzdelanie druhého stupňa	VŠ vzdelanie prvého stupňa	Vyššie odborné vzdelanie	Úplné stredné vzdelanie	Stredné vzdelanie	Základné vzdelanie
34	287	9	0	128	8	1

Foto: D. Baláž

6. CIELE A PREHĽAD ICH PLNENIA

Organizácia smerom **k zriaďovateľovi** zabezpečuje najmä tieto ťažiskové činnosti:

- a) spracovanie koncepčných a legislatívnych podkladov,
- b) zabezpečovanie celoplošnej ochrany osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- c) plnenie medzinárodných záväzkov na úseku ochrany prírody najmä v oblasti budovania sústavy Natura 2000,
- d) environmentálnu výchovu.

Výsledky činnosti dosiahli očakávanú úroveň. Jej rozsah je adekvátny počtu pracovníkov, ako aj finančným prostriedkom, ktoré sú limitované. Značný posun sa dosiahol smerom k medzinárodnej spolupráci, kde si ochrana prírody na Slovensku postupne získava primerané ohodnotenie, a to najmä zviditeľňovaním sa v zapájaní sa do medzinárodných projektov a aktivít a implementáciou medzinárodných dohovorov do svojej činnosti.

Smerom k miestnej štátnej správe **zabezpečuje najmä** spracovanie odborných podkladov pre výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny na miestnej úrovni

Výsledky tejto činnosti sú v rámci jednotlivých organizačných útvarov na rôznej úrovni, aj keď globálne sú hodnotené štátnou správou ako dostačujúce. Rezervy sú v rozdielnej kvalitatívnej úrovni spracovávaní odborných stanovísk pre výkon štátnej správy.

7. HODNOTENIE A ANALÝZA VÝVOJA ORGANIZÁCIE V DANOM ROKU

V roku 2012 organizácia vykonávala v plnom rozsahu činnosti určené štatútom. Vo väčšine prípadov ide o kontinuálne úlohy alebo úlohy permanentné.

Úlohy schváleného **plánu hlavných úloh** boli splnené a v rámci aktuálnosti doplnené o nové aktivity.

Medzi prioritné úlohy organizácie v roku 2012 patrili aktivity vo vzťahu k prehodnoteniu národnej sústavy chránených území na vedeckých základoch, tak aby chránené územia predstavovali reprezentatívnu vzorku ochrany biotopov a druhov. Významným nástrojom zosúladenia ochrany biotopov a biotopov druhov vo vzťahu k iným aktivitám v územiach je zonácia chránených území. ŠOP SR sa podieľala aj na príprave návrhu nového zákona o ochrane prírody a krajiny. Tieto úlohy kládli vysoké nároky na organizáciu práce a súčinnosť všetkých zložiek organizácie.

8. HLAVNÉ SKUPINY UŽÍVATEĽOV VÝSTUPOV ORGANIZÁCIE

Hlavné skupiny užívateľov:

- miestna a ústredná štátna správa ochrany prírody a krajiny (MŽP SR, KÚŽP, ObÚŽP), a všeobecná štátna správa,
- mestské a miestne samosprávy,
- odborná a laická verejnosť.

ŠOP SR pri zabezpečovaní jednotlivých činností spolupracuje:

- a) s miestnou samosprávou,
- b) s vlastníkami, správcami a užívateľmi pozemkov,
- c) s organizáciami v pôsobnosti ministerstva,
- d) s vedeckými inštitúciami a univerzitami,
- e) s ostatnými organizáciami, ktorých činnosť sa dotýka ochrany prírody a krajiny,
- f) s partnerskými organizáciami v zahraničí a sekretariátmi príslušných medzinárodných dohovorov,
- g) s mimovládnyimi organizáciami zameranými na ochranu prírody a krajiny.

Prílohy:

Č. 1. Organizačná schéma ŠOP SR

Č. 2. Adresár ŠOP SR

Č. 3. Vyhodnotenie plánu hlavných úloh ŠOP SR za rok 2014